

Τὸ σωτήρι τοῦ παιδιοῦ

Καλὰ Χριστούγεννα

ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Το φεγγάρι

Εκείνο το βράδυ ο ουρανός ήταν χαρά Θεού αν και το κρύο ήταν τσουχτερό. Ο παπούς και τα τρία εγγονάκια του κοιτάζαν από το παράθυρο το φεγγάρι που τραβούσε προς τη δύση του ολόγιμο και φωτεινότατο.

—Τί ωραίο φεγγαράκι απόψε, είπε η Τασία και τί ξαστεριά!! Λες και απόψε χάθηκαν από τον ουρανό μας τα σύννεφα.

—Πραγματικά, απόψε έχουμε, είπε ο παπούς, μια απ' τις ωραιότερες νύχτες. Και το φεγγάρι είναι τόσο καθαρό και τόσο φωτεινό!

—Αλήθεια, παππού, το φεγγάρι είναι πολύ μεγαλύτερο από τη γη; ρώτησε ο Κωστάκης.

—Ίσα-Ίσα, παρατήρησε ο παπούς. Η άκτινα του φεγγαριού, δηλαδή η απόσταση του κέντρου της σελήνης από την επιφάνειά της, είναι τα τρία ενδέκατα της άκτινας της γης. Δηλαδή το ένα τέταρτο περίπου της γης. Και ο όγκος του φεγγαριού 49 φορές μικρότερος από τον όγκο της γης. Δηλαδή χρειάζομαστε 49 φεγγάρια για να φτιάσουμε μια γη. Το φεγγάρι είναι ο δορυφόρος της γης. Την ακολουθεί στο δρόμο της στο διάστημα κάνοντας τροχιά έλλειπτική μέσα σε 27 ημέρες, 7 ώρες και 43 λεπτά. Η μέση απόσταση της σελήνης από τη γη, είναι 384.395 χιλιόμετρα.

—Και τί είναι η έλλειπτική τροχιά, παπού; ρώτησε ο Κωστάκης...

Ο μεγαλύτερος, ο Γιώργος, ανάλαβε να εξηγήσει.

—Έλλειπτική τροχιά λέμε, τη γραμμή, που διαγράφει κάνοντας πλήρη γύρο ένα οποιοδήποτε σώμα, εφόσον η γραμμή αυτή είναι μία καμπύλη που κλείνει σαν το κύκλο, μα δεν είναι και κύκλος γιατί όλα τα σημεία της περιφέρειάς της δεν απέχουν, όπως γίνεται στον κύκλο, εξ' ίσου...

—Γιατί το μεγάλο αυτό άστρο το είπαν σελήνη και φεγγάρι; ρώτησε τον παπού της, η Τασία.

—Γιατί το λένε φεγγάρι, είπε ο παπούς δε χρειάζεται και μεγάλη φιλοσοφία. Φεγγάρι, το είπαν από το ρήμα φέγγω, που θα είναι μία καμπύλη που κλείνει σαν το κύκλο, μα δεν είναι και κύκλος γιατί όλα τα σημεία της περιφέρειάς της δεν απέχουν, όπως γίνεται στον κύκλο, εξ' ίσου...

—Κάπου διάβασα, είπε ο Γιώργος, ένα σχετικό δίστιχο, που αν δεν κάνω λάθος, είναι από τον Ερωτόκριτο του Κορνάρου.

Και χωρίς να περιμένει να τον παρακαλέσουν απάγγειλε:

«Είχε φεγγάρι λαμπερό και στοργυλό
Κι' ένα δεντρό πολλά ξερό στο φέγγος
[γεμάτο]
[από κάτω...].»

—Το γιατί λένε το φεγγάρι σελήνη υπάρχουν πολλές εξηγήσεις. Πρώτα-πρώτα λένε πως το όνομα σελήνη προέρχεται από το σέλας, που θα πη φεγγαβολήμα, άκτινοβολία, φως. Νομίζω πως αυτή είναι η πιο σωστή από όλες τις εξηγήσεις. Μα μιλούν ακόμα και για την ονομασία της σελήνης από το φοινικό σκελανάχ, που σημαίνει ξευχητάς, διανυκτερεύς. Μα εγώ δεν πάω ποτέ να αναζητήσω τέτοιες εξηγήσεις για να δικαιολογήσω την προέλευση μιάς λέξεως. Σύμφωνα με τη μυθολογία, η Σελήνη ή

ταν κόρη του Ήλιου και είχε πάρει, όπως και ο Ήλιος, την διαταγή από το Δία, να περιέρχεται την Γη και να την φωτίζει την νύχτα, όπως ο ήλιος την φωτίζει την ημέρα. Για άνδρα της η σελήνη είχε τον Αέρα και θυγατέρα της την Δρόσον. Η Σελήνη ήταν η πιο καθαρή από τις θεές γιατί έκανε τακτικά το μπάνιο της στον Ωκεανό. Έπειτα μάλιστα από κάθε μπάνιο της άλλαζε φορέματα και φορούσε όλο και τα καλλίτερα της κι εμφανιζόταν μεγαλύτερη και ωραιότερη, μέχρι την ημέρα, που θα φορούσε όλα της τα φορέματα και θα παρουσιαζόταν σε όλο της το μεγαλείο.

—Ασφαλώς σαν και σήμερα, που είναι σε όλες της τις δόξες, παρατήρησε η Τασία.

Οι άρχαιοι, συνέχισε ο παπούς, ζωγράφισαν την σελήνη σαν μία ωραία γυναίκα, που είχε στο κεφάλι της δυο κέρατα σε σχήμα μισοφέγγαρου. Καθόταν πάνω σε άμαξα, που την έσερναν δυο μουλάρια ή δυο αλογα ή δυο βόδια ή ένα μόνο βόδι και ένα όλογο. Τα υποζύγια αυτά ήταν από τη μία μεριά άσπρα και από την άλλη μαύρα. Οι άρχαιοι ζωγράφοι ήθελαν να συμβολίσουν με αυτά την ημέρα και την νύκτα, αλλά και κάτι άλλο: Ότι το φεγγάρι φωτίζεται μόνο από τη μία του μεριά.

Οι Άρχαιοι ακόμα έλάτρευαν την σελήνη καθώς και τον ήλιο σαν Θεούς και τους θεωρούσαν σαν διοικητές και φωστήρες του κόσμου. Και σχεδόν όλοι οι θεοί λατρεύονταν στην αρχαιότητα, σαν σύμβολα των δύο αυτών αστεριών, του ήλιου και του φεγγαριού. Το φεγγάρι οι Φοινικές το έλάτρευαν με τα ονόματα Αστάρτη, Βαάλτιν και Βάλτιν. Οι Έβραίοι με το όνομα Ασταράχ. Οι Σύροι με τα ονόματα Σαλαμβώ, Ατεργάτιν και Δερκετώ. Οι Ασσύριοι και Βαβυλώνιοι ως Μύλιτταν και Ναβώ. Οι Άραβες ως Άλιλάτ και Κιούν. Οι Αιγύπτιοι ως Ίσιν. Οι Έλληνες σαν Σελήνη, Άρτεμιν και Έκάτην και οι Ρωμαίοι ως Λούναν και Διάναν.

Είς το φεγγάρι έθυσιαζαν βόδια και

Στίχοι αναγνωστών

Τού Δ. Σφυρή

ΜΕ ΕΡΩΤΟΥΝ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΩ:

(Συνέχεια από τη σελίδα 646)

Ο Γεώργιος Καραγεωργίου με ερωτά: Γιατί ώριμένα δάση τα λέμε «παρθένα».

Απάντηση: Λέμε παρθένα δάση τα «άπατητα». Έκείνα δηλαδή εις τα οποία δεν έχει πατήσει το πόδι του υλοτόμου, δηλαδή του ξυλοκόπου.

Ο Χρίστος Γιαδασίδης με ερωτά: Πόσα μέτρα τρέχει το φως και πως εξηκριώθη αυτό;

Απάντηση: Η ταχύτης του φωτός έχει υπολογισθή στα 330.000 χιλιόμετρα στο δευτερόλεπτο ή ακριβέστερα στα 299.780. Αυτό έχει εξακριβωθεί με πειράματα και παρατηρήσεις.

Ο Ευάγγελος Φινόπουλος με ερωτά: Πόσο χρόνο χρειάζεται το φως του ήλιου να φθάση στη γη;

Απάντηση: Για να φτάση το φως του ήλιου στη γη χρειάζεται 500 δευτερόλεπτα, δηλαδή 8 πρώτα και 18 δευτερά λεπτά.

Ο Δημ. Αγγελισόπουλος με ερωτά: Είναι αλήθες ότι οι άνθρωποι έφτασαν μέχρι τη Σελήνη;

Απάντηση: Όχι. Ο άνθρωπος δεν κατάφερε ακόμη να φτάση μέχρι τη σελήνη.

Ο Δημήτριος Παλιούρας με ερωτά: πού οφείλει το όνομά του ο «Λευκός Πύργος» της Θεσσαλονίκης;

Απάντηση: Στο χρώμα του. Τον είχαν βάψει άσπρο και τον είπαν «Λευκός Πύργος».

Ο Χαρ. Μπαλτάς μου γράφει ότι σε κάποιο περιοδικό διάβασε πως οι Ιθαγενείς της Ιάβας τρώνε πηλτες από λάσπη φημένες στα... κόρβουνα;

Απάντηση: Μα πρόκειται περί άνοησιών. Τρώγεται η λάσπη; Και αν ψηθή γίγεται σκληρή. Πως θα φαγώθῃ;

σε πολλά μέρη έκαναν τη θυσία οι άντρες ντυμένοι γυναικεία και οι γυναίκες ντυμένοι αντρικά.

Θα πρέπει όμως να σάς πω τί ήταν όλες αυτές οι θεές που έλάτρευοντο σαν να προσωποποιούν το φεγγάρι.

Η Αστάρτη ήταν η κυριώτερη θεά των Αρχαίων Τυρίων και Σιδωνίων. Λατρεύονταν και στην Κύπρο και εις άλλα μέρη. Οι Έλληνες την έλεγαν και ουρανίαν Αφροδίτην. Η Βααλτίς και Βάλτις είναι από τον μεγάλο θεόν των Φοινίκων τον Βαάλ. Η Σαλαμβώ ήταν θεά των Βαβυλωνίων την οποίαν οι άρχαιοι Έλληνες ταυτίζανε με την Αφροδίτην, που γύριζε σαν την άδικη κατάρα και θρηνούσε τον Αδωνι. Η Ναβώ ή Ναβού είναι μία από τις κυριώτερες θεές του Βαβυλωνιακού Πανθέου και είναι θεά της σοφίας και κρατάει τα κατάστιχα της Ειμαρμένης. Η Ίσις είναι η μεγάλη θεά των Αιγυπτίων αδελφή και γυναίκα του Οσίριδος. Σ' αυτήν οφείλεται ο θεσμός του γάμου και της οικογενείας. Κατάργησε την ανθρωποφαγία, δίδαξε το έλεσμα του σταριού και το φτιάσιμο του ψωμιού. Δίδαξε την ύφαντουργίαν, έμαθε τον κόσμο να ντύνεται και την μαγεία, που στην περίπτωση αυτή έχει την έννοια της γιατρικής. Η Έκάτη τέλος είναι θεά του σεληνιακού φέγγους, βοηθός των ανθρώπων στις βασικές και στους πολέμους και στους βασιλιάδες στην απόδοση του δικαίου. Ήταν προστάτις του κυνηγιού, του ψαρέματος, του τοκετού και των παιδιών.

Και μιά και είναι και δική σας προστάτις, είπε τελειώνοντας ο παπούς, καρήτε την απόψε που είναι τόσο ωραία.

A. K. M.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Νύχτα γιομάτη θαύματα, νύχτα σπαρμένη μάγια
Σολωμός

Ἀγαπητοί μου,

Ἦταν ἡ νύχτα τῆς παραμονῆς, κοι-
τα μεσάνυχτα. Στὸ σπῆτι εἶχαν πλαγιά-
σει καὶ μόνοι ἐγὼ ἀγρυπνοῦσα ἀκόμα
σὲ μιὰ μεγάλη σάλα, σὲ μιὰ μεγάλη πο-
λυθρόνα, μπροστά, σ' ἓνα μεγάλο τζάκι,
ὅπου τὰ τελευταῖα ξύλα εἶχαν γίνει κάρ-
βουνα κόκκινα σὰν ρουμπίνι. Εἶχα σθῆ-
σει καὶ τὸ ηλεκτρικό, γιατί μου ἔφτα-
νε γιὰ νὰ ρεμβάσω μισοκοιμισμένος, ἡ
ἀνταύγεια τῆς ἀνθρακιάς. ἔπειτα μ' ἄ-
ρεσε νὰ βλέπω ἀπὸ τὰ νοτισμένα τζά-
μια τοῦ παραθύρου τὴν ἀσημένια λάμ-
ψη ἐνὸς ἀστρου, ποῦ ἀπὸ τόσο ὕψος
καταδεχόταν νὰ μου κρατᾷ συντρο-
φία.

Σὲ λίγο τὰ κόκκινα κάρβουνα σκε-
πᾶσταν ἀπὸ μιὰ κατάσπρη σκόνη, σὰ
νάχε χιονίσει μέσα στὸ τζάκι. Σηκώ-
θηκα μιὰ στιγμή κι' ἔριξα πάντα τους
ἓνα δαδί. Κι ὅταν ξανακάθισα στὴν πο-
λυθρόνα, νὰ συνεχίσω τὸν ρεμβασμό μου,
μιὰ ζωερὴ φλόγα ξεπετάχτηκε, λεπτὴ
κι ἀψηλὴ, παιχνιδιάρικη φλόγα, ποῦ ἡ
κορφὴ τῆς πότε χωνότανε στὴν καμι-
νάδα καὶ πότε ξοναφαινόταν, γέρον-
τας δεξιὰ ἢ ἀριστερά.

Κοίταξα αὐτὴ τὴ φλόγα, ποῦ λές
κι ἦταν ζωντανή, καὶ διασκεδάσα. Ἀ-
ξαφνα, τὴ βλέπω νὰ μεταμορφώνεται, ἡ
καλύτερα νὰ προβάλῃ ἀπὸ μέσα τῆς
μιὰ μορφὴ γυναικεία: μιὰ ὁμορφὴ κό-
ρη μ' ἄσπρο τοῦλινο φόρεμα, σὰν νεράι-
δας, θαῦμα! Ἦμουν μπροστά σ' ἓνα
θαῦμα. Καὶ νά, τὸ παλιὸ ρολόι τοῦ
τοίχου, μὲ τὴ βραχνιασμένη λιγάκι φω-
νὴ χτυπάει μεσάνυχτα. Κανένα φόβο,
ὥστόσο δὲ μου προξενεῖ ἡ ὑπερφυσικὴ
ἐμφάνισις. Ἀπεναντίας χαρά. Καὶ λέω
στὴν κόρη ποῦ εἶχε σταθῇ ἐκεῖ ἀκουμπι-
σμένη ἐλαφρά στὸ μάγκαρὸ τοῦ τζα-
κιού μὲ τὸν ἀριστερό της ἀγκῶνα.

—Σὲ ξέρω, σὲ γνωρίζω! Δὲν εἶσαι
ἡ Καλοκυρά τοῦ τζακιού;

—Ναὶ μου γνέφει μὲ χαμόγελο.

Καὶ μου δείχνει μὲ τὸ δεξὶ της χέ-
ρι τὸ παράθυρο λέγοντας.

—Κοίταξε - λοιπόν...

Ἄλλο θαῦμα: Τὰ νοτισμένα τζάμια
εἶχαν καθαρίσει, καὶ τὸ ἄστρο, ποῦ
φαίνόταν ὡς τώρα κοινὸ, ἔλαμπε μὲ
μιὰ καινούργια λάμψη, μαγική. Ἀπὸ
κάτω του, τὸ συνηθισμένο ἀθηναϊκὸ το-
πίο εἶχε χαθῇ, καὶ τὸ ἀντικαθιστοῦσε
ἓνα ἄλλο, ποῦ δὲν τὸ εἶχα εἰδῇ ποτέ
μου, παρὰ σὲ μιὰ παλιά ζωγραφιά, στὸ
εἰκονοστάσι τοῦ πατρικοῦ μου σπιτιοῦ.
Ἐνα ἀλλόκοτο βουνό, κατὶ παραξένα
ἰσπιδάκια, μιὰ σπηλιά, μιὰ φάτνη, ἡ
Παναγία, ὁ μικρὸς Χριστὸς, οἱ βοσκοὶ
νὰ τὸν προσκυνοῦν, τὰ βοδάκια νὰ τὸν
γλείφουν. Καὶ ἀπὸ κεῖ, ἓνας δρόμος,
ἄσπρος, μακρινός, φιδωτός, ἀτέλειωτος,
ὅπου περπατοῦν τρεῖς ὁδοιπόροι, ζωη-
ρὰ φωτισμένοι ἀπὸ τὶς ἀχτίνες τοῦ ἄ-
στρου.

Σάστισα, ἔκανα τό σταυρό μου...

Πῶς ἦταν δυνατό νὰ βλέπω μὲ τὰ μά-
τια μου, ἀπ' τὸ παράθυρό μου, ἔτσι
ζωντανὴ τὴ παλιά ζωγραφιά; Καὶ ὅμως
νά! Οἱ τρεῖς μάγοι, φορτωμένοι τὰ δῶ-
ρα τους, περπατοῦν, προχωροῦν πρὸς τὴ
φάτνη, ἐνῶ οἱ ἀχτίνες τοῦ ἄστρου, περ-
πατώντας κι' αὐτές, πέφτουν πάντα
πάνω τους καὶ τοὺς φωτίζει.

Δὲν λείπει τώρα, συλλογίστηκα πα-
ρά, ν' ἀνοίξῃ κι' ὁ οὐρανὸς καὶ νὰ φα-
νοῦν κι' οἱ ἄγγελοι...

—Κοίταξε λοιπόν! μου ξαναλέει ἡ
Καλοκυρά, σὰ ν' ἄκουσε τὴ σκέψη μου.

Καὶ νὰ τὰ Οὐράνια ἀνοίγουν σὲ ὑ-
πέρλαμπρο φῶς, —ὅπως στὴ ζωγραφιά—
—κι' οἱ ἄγγελοι φαίνονται πλήθος!
Μὲ τ' ἄσπρα φτερά τους πετοῦν ἀπά-
νω ἀπὸ τὴν φάτνη, καὶ μὲ τὶς γλυκεῖες
τους φωνὲς ψάλλουν!... Δόξα ἐν ὑ-
ψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...
Τὰ λόγια αὐτὰ δὲν τὰ βλέπω μόνο,
γραμμένα μὲ χρυσὰ γράμματα, στὸ μα-
κρὺ ἐκεῖνο χαρτί ποῦ τὸ κρατοῦν ἀπλω-
μένο δυὸ ἄγγελοι. Ἀλλὰ καὶ τ' ἄ-
κούω μὲ τ' αὐτιά μου καθαρώτατα. Καὶ
περιέργω πρᾶμμα. Ἡ μουσικὴ τοῦ Ἀγ-
γελικοῦ ὕμνου εἶναι ἡ ἴδια κι' ἀπαράλ-
λαχτη ὅπως τὴν ἄκουγα στὴν ἐκκλησίᾳ
τῆς πατρίδας μου, τότε ποῦ ἦμουν μι-
κρός...

«Μὰ ποιοὶ ψάλλουν λοιπόν; συλλο-
γίστηκα. Οἱ ἄγγελοι ποῦ βλέπω, ἡ
οἱ ψάλτες τῆς Φανερωμένης...»

—Κοίταξε ξανάπε ἡ Καλοκυρά, σὰ
ν' ἄκουσε πάλι τὴ σκέψη μου.

—Μπα πῶς δὲν τὴν εἶχα δῇ; Νά
την, ἐκεῖ δίπλα στὴ φάτνη, ἡ ὁμορφὴ
Ἐκκλησίᾳ ἡ Φανερωμένη. Εἶναι κατα-
φώτιστη, φεγγαβολεῖ. Ἀπὸ κεῖ βγαίνει
ἡ γλυκεῖα ψαλμωδία. Ἀχ πῶς ἤθελα νά-
μουν μέσα κι' ἐγώ, ν' ἀκούσω τὴ λει-
τουργία τῶν Χριστουγέννων, ὅπως τό-
τε ποῦ ἦμουν μικρός!

—Πήγαίνε! μου κάνει ἡ Καλοκυρά.

—Κι' ἄξαφνα, ἄλλο θαῦμα,—βρί-
σκομαι μέσα στὴν ἐκκλησίᾳ, στὴ θέση
μοῦ ὅπως τότε... Καὶ γύρω μου ὅλοι
οἱ δικοί, οἱ δικοί, ὅλοι οἱ γνωστοί, ὅπως
τότε ψάλλουν τὸ Χριστὸς γεννᾶται...
Τὴ χαρὰ τί ἀγαλλίαση, τί εὐτυχία!...
Ἦταν ἡ ἴδια, ἀπαράλλαχτη, ἡ μεγάλη
ἐκείνη χαρὰ ποῦ αἰσθανόμουν τὰ Χρι-
στούγεννα τότε ποῦ ἦμουν μικρός.

Κι' ἐνῶ παρακαλοῦσα νὰ μὴν τε-
λειώσῃ ποτὲ αὐτὴ ἡ λειτουργία, ἀκούω
πίσω μου μιὰ φωνή, ποῦ δὲν ἦταν βέ-
βαια τῆς Καλοκυράς.

—Δὲν εἶναι ὥρα νὰ πάτε στὸ κρεβά-
τι σας;

Ἦταν ἡ Μαργαρώ ἡ ὑπηρετριά μου.
Εἶχα ἀποκοιμηθῇ στὴ μικρὴ πολυ-
θρόνα τοῦ μικροῦ μου γραφείου, μπρο-
στὰ στὴ μικρὴ μου σόμπα τὴ σθησιμέ-
νη.

Καληνύχτα καὶ τοῦ χρόνου...

Σὰς ἀσπάζομαι
ΦΑΙΔΩΝ (I)

(I) Δημοσιεύθηκε στὴ «Διάπλασι τῶν Παί-
δων» τοῦ 1919.

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Τ' ἄστρο κίνησε στοῦ ἡλίου νὰ πάῃ τὰ μέρη
χαράς νὰ δώσῃ μῆνυμα

τοὺς τρεῖς τοὺς μάγους τοὺς τρανοὺς ἀπὸ μακριὰ
(νὰ φέρῃ
στὸ γεννηθέντα Βασιλιά προσκύνημα.

Σ' ἀπλὴ σπηλιά, κοντὰ σὲ πρόβατα γεννιέται
τῶν Βασιλιάδων Βασιλιάς
καὶ στὰ οὐράνια ἀπόκοσμα γροικιέται
τραγουδί δόξας καὶ χαράς.

Ἀγνοῖ βοσκοὶ στὸ Βασιλιά τὰ ρούχα τοὺς δωρίζουν
πρῶτοι σὲ Κεῖνονε πιστοὶ
κι' ἐνῶ ἀγγελικὲς φωνὲς μελωδικὰ Τὸν ναυουρίζουν
μένουν σιγὰ γονατιστοί.

Ἀπόψε θέλω Κύριε στὴ θεία γέννησή Σου
ὅλ' οἱ λαοὶ προσκυνηταὶ Σου νάρθουν
κι' ἀγαπημένοι ἐκεῖ μαζί Σου,
ἐννοῖαι ἀγάπης καὶ χαράς νὰ μάθουν.

ΚΩΣΤΑΣ ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ σημερινὴ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας, ἡ
Ἐλισάβετ ἡ δευτέρα, ἐκληρονόμησε καὶ
μιὰ σπουδαιότατη συλλογὴ γραμματοσή-
μων ποῦ εἶχαν ὁ πατέρας τῆς Γεώργιος ὁ
ἕκτος, καὶ ὁ ὁποῖος μὲ τὴν σειρά του τὴν
ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὸν πατέρα του Γεώρ-
γιον τὸν Ε'.

Ὁ Γεώργιος Ε' εἶναι ἐκεῖνος ποῦ συνεκέν-
τρωσεν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς συλλογῆς
γιατὶ στὴν πραγματικότητα αὐτὸς ὁ ἴδιος
ἦταν καὶ ὑπόδειγμα φιλοτελιστοῦ.

Στὴν Ἀγγλία ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου ὁ-
φείλει ὅταν εἶναι ἄνδρας νὰ παρακολουθῇ
μαθήματα καὶ ἀσκήσεις εἰς τὸ ναυτικὸν καὶ
εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ταξιδεύῃ μὲ τὰ Ἀγ-
γλικά πολεμικά. Ἐτσι ἐπισκέπτεται τὰς
περισσότερας ἐκ τῶν ἀποικιῶν καὶ τὰς γνω-
ρίζει ἀπὸ κοντά.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο γίνεται καὶ ἀγαπᾷ-
τὸς εἰς τοὺς διαφόρους λαοὺς τῶν ἀποικιῶν.
Ὅταν λοιπὸν ὁ Γεώργιος ὁ πέμπτος ἦτο ὁ
κόμης διάδοχος καὶ ἄρχισε τὰ ταξείδια αὐτά,
εἰς ἡλικίαν ἰσως μικροτέραν τῶν 20 χρό-
νων, ἄρχισε νὰ ἀγοράζῃ γραμματόσημα
κάθε ἀποικίας ποῦ ἐπεσκέπτετο καὶ ἄρχισε
σιγὰ σιγὰ νὰ κἀνῃ τὴν βάση τῆς συλλογῆς
ἡ ὁποία σήμερα εἶναι ἡ μεγαλύτερα καὶ
πλουσιωτέρα τοῦ κόσμου.

Μὲ τὸν καιρὸν καὶ μὲ τὴν συνήθεια ἄρχισε
νὰ ἀποκτᾷ καὶ τὰς γνώσεις ποῦ τοῦ ἐχρειά-
ζοντο γιὰ νὰ προχωρήσῃ στὴν νέα αὐτὴν
εὐγενικὴ ἀπασχόλησίν του. Ὅταν πέθανε
ὁ πατέρας του ὁ Ἐδουάρδος ὁ ἕβδομος καὶ
ἀνάλαβε τὸν θρόνον αὐτός, ἄρχισε νὰ ἐπι-
δίδεται μὲ μεγαλυτέραν ἀγάπην στὴ συλλογὴ
τοῦ καὶ μπορούσε νὰ διαθέτῃ καὶ περισσό-
τερα χρήματα. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον κατάρ-
θεσε νὰ συγκεντρώσῃ πολλὰ σπάνια γραμ-
ματόσημα τὰ ὁποῖα τὴν ἐποχὴ ἐκείνη εὐρί-
σκε κανεὶς εὐκολώτερα.

Διάφοροι ἀποικίαι εἶχον πληροφρορηθῇ
τὴν ὥραν αὐτὴ ἀπασχόλησιν τοῦ βασιλέ-
ως τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐδώριζον εἰς αὐτοὺς
πλήρεις συλλογὰς γραμματοσήμων τῶν ἀ-
ποικιῶν.

Ἡ βασιλικὴ συλλογὴ τῆς Ἀγγλίας περι-
έχει κυρίως γραμματόσημα τῆς Ἀγγλίας
καὶ τῶν Ἀγγλικῶν Ἀποικιῶν. Εἶναι τοπο-
θετημένη στὸ ἀνάκτορον εἰς τὸ Λονδίνον εἰ-
σαι σὲ ἰδιαίτερον δωμάτιον τὸ ὁποῖον εἶναι
προωρισμένον ἀποκλειστικὰ γιὰ τὴ συλλο-
γὴ. Γύρω εἰς τοὺς τοίχους ὑπάρχουν ράφια
ὅπου εἶναι τοποθετημένα τὰ λευκώματα (τὰ
βιβλία) ποῦ περιέχουν τὰ γραμματόσημα,
εἰς δὲ τὸ μέσον τοῦ δωματίου ὑπάρχει ἓνα
ὠραῖο τραπέζι. Ἐπειδὴ ὁ Γεώργιος ὁ πέμ-
πτος ἦτο πολὺ ἀπασχολημένος, ὅπως καὶ ὁ
πατέρας τῆς σημερινῆς Βασιλίσσης, ἦσαν
πολὺ ἀπασχολημένοι μὲ τὰ βασιλικά τῶν
καθηκόντων, ἔχουν ἓνα σοφὸν φιλοτελιστὴν ὁ
ὁποῖος ἀσχολεῖται μὲ τὴν διατήρησιν τῆς
συλλογῆς, τὴν ἀπόκτησιν καὶ τοποθέτησιν
τῶν γραμματοσήμων ποῦ ἐκδίδονται καθε-
φορὰν, κλπ. Ὁ σημερινὸς φιλοτελιστὴς ὁ
νομαζόμενος «ἐπιμελητὴς» ὀνομάζεται Sir
John Wilson (Σερ Τζὼν Οὐίλσον), ἦτο
πρόεδρος τῆς Βασιλικῆς Φιλοτελικῆς Ἐται-
ρίας τοῦ Λονδίνου, μιὰς ἀπὸ τὶς μεγαλύ-
τερες καὶ σοβαρότερες φιλοτελικῆς ἐταιρίας
τοῦ κόσμου. Ὁ ἐπιμελητὴς αὐτὸς εἶναι πολ-
λὺ σπουδαῖος φιλοτελιστὴς, καὶ ἔχει βα-
θειὰς καὶ πλουσίαις γνώσεις ὅλων τῶν πα-
λαιῶν (τῶν λεγομένων κλασσικῶν) γραμμα-
τοσήμων τοῦ κόσμου.

Ἡ βασιλικὴ συλλογὴ περιέχει ἀκόμα καὶ
πολλὰ ἄλλα σπάνια γραμματόσημα ἄλλων
κρατῶν ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἀγγλι-
κῶν Ἀποικιῶν. Καὶ ἀπὸ αὐτὰ πολλὰ ἔχουν
δωρηθῇ ἀπὸ ἰδιώτας.

Ο ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Παράδοση και πρόοδος

Οι δυο προεστοί ανέβαιναν σιγά-σιγά την ανηφόρα να πάνε να λιαστούν στην «Ελιά του Ζήση»... Ήταν μία παράξενη έλλη, ανοιχτή από τη μία μεριά έτσι που να σχηματίζει ένα μικρό φυσικό κοιλάκι...

Εκεί ήταν καταγής κάτι κούτσουρα και οι γέροι του χωριού τὸ είχαν συνήθεια ν' ανεβαίνουν ὡς ἐκεῖ καὶ νὰ κάθονται νὰ λιάζονται. Γιατί ἡ ἐλιά πού ἔμοιαζε σὰν ἀνοιχτή φτερούγα ἐξυλινι φύλαγε τὸ μέρος ἀπ' τὸν ἀέρα, καὶ ἦταν προφυλαγμένο ἐτσι καὶ ζεστό.

Τὰ παλιά χρόνια ἦταν ἓνα χά-νι ἐκεῖ, πού στέκονταν οἱ ἀγω-γιάτες με τὰ ζῶα τους νὰ ξεκου-ραστούν καὶ νὰ βροῦνε ταγὴ γιὰ τὰ ζῶα καὶ φαί γι' αὐτοὺς. «Τοῦ Ζήση τὸ χάνι» τὸ ἔλεγαν, μ' ἀ-κόμη κι' οἱ παλιώτεροι δὲν τὸ θυμόνταν. Μία ξερολιθιά εἶχε ἀ-πομείνει, γιὰ ν' ἀνιστορῇ ὅτι κάποτε ἦταν ἐκεῖ τὸ χάνι με τὸν ξένωνα του γιὰ τοὺς ἀνθρώπους κα τὸν στάβλο γιὰ τὰ ζῶα τους.

Μόνο ἡ ἐλιά —τὸ χιλιάχρονο δέντρο— εἶχε ἀπομείνει νὰ προ-στατεύη πάντα τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν ἀγέρα, νὰ τοὺς κάνη νὰ χαίρονται τὴν ἡμερὴν λιακάδα χωρὶς φόβο νὰ κρυώσουν, δέντρο ξένιο, καρπερὸ καὶ τρισευλογη-μένο. «Ἡ ἐλιά τοῦ Ζήση»...

Μιλοῦσαν οἱ προεστοί—ὁ πα-πούς με τὸν φίλο του— κι' ὁ θάνατος ἄκουγε....

Μιλοῦσαν γιὰ τὸν καινούργιο τὸ γιαντρί, τὸν νέο πού ἦρθε τε-λευταῖα κι' ἐγκαταστάθηκε στὸ χωριό τους.

—«Ὡς εἶναι εὐλογημένο τὸ παλληκάρι! ἔλεγε με συγκίνηση ὁ παπούς. Τόσο δὲ πιτσιρίκο τὸν θυμάμαι! Δασκαλοπαίδι ἀπὸ μάνα κι' ἀπὸ πατέρα!... Τοὺς θυμάμαι δὲ Στέφανε τοὺς Χρυ-σοῦληδες! Ὁνομα καὶ προά-μα χρυσοῦληδες! Ὁ γέρο Χρυ-σοῦλης ἦταν κι' αὐτὸς δάσκα-λος —ὁ θεὸς ν' ἀναπάψῃ τὴν ψυχὴ του! Ήταν πιδὸ μεγά-λος ἀπὸ μένα —δημοδιδάσκα-λος ἀπὸ παλιάς ἐποχῆς, με κάτι μουστάκες πού ἔφταναν ὡς τ' αὐτί, κι' ἓνα μάτσο βέργες πά-νω στὴν ἔδρα... Τοῦ τις ἔκοβαν πρωῒ-πρωῒ τὰ παιδιὰ, γιὰ νάναί πάντα φρέσκες καὶ λυγερές.... Ἔκανε μάθημα ὁ γέρος μὲ ἑκα-ναν μάθημα κι' οἱ βέργες. «Τὰ ὠάσασι!» φώναζαν τὰ παιδιὰ στὴν τάξη. «Τὰ ἴασα». Τσάφ! Τσάφ! Τσάφ! ἡ Βέργα γιὰ τοὺς ἀμελεῖς, τοὺς χάρες, τοὺς ἀπρό-σεχτους... «Αἴ! Αἴ! Αἴ! Πού σὲ πνεῖ καὶ πού σὲ σφάζει! Ἄλλα χρόνια τότε!

—Βάρα τον δάσκαλε νὰ γίνῃ ἀνθρώπος! παρακαλοῦσαν οἱ γονεῖς... Βάρα τον, μὴν τὸν λυ-πάσαι!

Καὶ βάραγε ὁ δάσκαλος καὶ

γίνονταν ἀνθρώποι τὰ παιδιὰ... Δάσκαλος ὁ γέρο Χρυσούλης καὶ δασκάλα ἡ βέργα! Ἔκανε τὸν γιό του δάσκαλο, τὸν νεαρό Χρυσούλη, πού μᾶς ἦρθε στὸ χωριό με τὴ γυναίκα του τὴν κυ-ρά δασκάλα. Γιατί πέρασαν τὰ χρόνια μαθὲς καλὲ μου Στέφα-νε, καὶ μάθαιναν καὶ τὰ κορίτσια γράμματα... Πάει! Καταγῆθηκε ἡ βέργα! Αἴ καμμιά φορὰ δὲν σοῦ λέω, γινόνταν καὶ καμμιά ἐ-ξαίρεση: «Ὅπου δὲν πίπτει λό-γος, πίπτει ράβδος»... Μὰ ἦταν διαφορετικὸς ὁ νέος Χρυσούλης ἀπὸ τὸν παλιό. Ἡ ἴδια χρυσὴ καρδιά πάντα. Ἡ ἴδια προθυμία Ἡ μέθοδος ἦταν διαφορετικὴ μο-νάχα. Καὶ τὰ παιδιὰ, τὰ παιδιὰ μας, γινόνταν ἀνθρώποι καὶ με τὸ καλὸ ὅπως πρὶν γινόνταν με τὸ ἄγριο. Τὸ τί χρῶσται τὸ χωριό στοὺς δυο Χρυσούληδες, τὸ ξέρεις! Τὴν ζωὴ τους ὀλάκερη ἀφιέρωσαν στὰ παιδιὰ μας καὶ στὴν πρόοδο τοῦ χωριού! Καὶ τὸ παιδί τους τὸ ἀνάστησαν οἱ τελευταῖοι με τὴν ἴδια ἀγάπη γιὰ τὸ Νιοχώρι πού εἶχε κληρο-νομήσει ὁ νέος δάσκαλος ἀπὸ τὸν παλιό. Μόνο πού τὸ παλληκα-ράκι δὲν ἔγινε δάσκαλος. Ἔγι-νε γιαντρί. Αὐτὴν τὴν ἐπιστήμη ἀγαποῦσε ἡ καρδιά του! Κι' ὅ-ταν πῆρε τὸ δίπλωμα με ἄρι-στα, εἶπαμε ὅλοι στὸν πατέρα του :

—Καλὴ προκοπὴ γιὰ τὸν γιόκα σου δάσκαλε, κι' ὥς τὸν ἔχει χάσει τὸ χωριό.

—Καὶ ποῖος σὰς εἶπε πὼς τὸν ἔχασε τὸ χωριό; θύμωσε ὁ δάσκαλός μας. Ἐδῶ θαρρῇ νὰ ἐγκατασταθῇ ὁ Παῦλος μου!

—Ἐδῶ, στὸ χωριό μας;

—Ἐδῶ στὸ χωριό του!

Κι' ἦρθε ὁ νέος Χρυσούλης, ὁ νέος γιαντρί, κι' ἐγκαταστά-θηκε στὸ χωριό μας! Ἔχει γιαν-τρί

τὸ πιά τὸ χωριό μας Στέφανε! Καταλαβαίνεις; Ἔχει δικό του γιαντρί!

—Καλὰ ντὲ Τέλη μου, τί φω-νάξεις! Ἔχει γιαντρί! Ὁραῖα! Ἔχει γιαντρί! Κι' ὕστερα; Ἀ-χρεῖαστος νὰ εἶναι! ἔκανε ὁ γέ-ρο Στέφανος.

—Ἀχρεῖαστος νὰ εἶναι βέ-βαια! ἔκανε γελώντας ὁ πα-πούς. Ἄλλα πρὶν ξερκίσης τὸ γιαντρί, καλύτερα νὰ ξερκίσης τὴν ἀρρώστεια. Γιατί οἱ ἀρρώ-στειες εἶναι γιὰ τὸν ἀνθρώπο, κι' ὅπου ζοῦν πολλοὶ ἀνθρώποι μα-ζί, ὁ γιαντρί ὄχι μόνον ἀχρεῖ-αστος δὲν εἶναι, ἀλλὰ τὸ ἐναν-τίο, καὶ πολὺ χρειάζομενος μά-λιστὰ!

—Δὲν μᾶς παρατὰς, Τέλη, με τὸν γιαντρί σου! εἶπε ὁ γέρο Στέφανος. Χίλια καὶ τόσα χρό-νια ζῇ τοῦτο τὸ χωριό μας χωρὶς γιαντρί καὶ δὲν βλέπω νὰ ἔχῃ ρημάξει! ἔκανε ὁ κύρ Στέ-φανος.

—Ἐδῶ, Στέφανε, θὰ τὰ χαλά-σωμε! εἶπε ὁ Τέλης θυμω-μένα. Γιατί ἔπρεπε ἐσύ πού εἶ-σαι προεστὸς καὶ γνωστικός, μερικά πράγματα νὰ τὰ ἔχῃς στοχαστῇ καλὰ με τὸ κεφάλι σου, καὶ νὰ μὴν χρειάζεται νὰ στὰ πῶ!

—Λέγε τα νὰ τ' ἀκούσω! ἔ-κανε ὁ κύρ Στέφανος θυμωμένα.

—Νὰ τὰ πῶ, ὄχι γιὰ σένα, παρὰ γιὰ τοῦτο τὸ παιδί πού μᾶς ἀκούει. Χαίρομαι πού ἔχο-με γιαντρί, γιατί ὅταν κάποιος ἀρρωστήσῃ βαριά, δὲν θὰ χρει-αστῇ νὰ τὸν στείλωμε στὸ νοσο-κομεῖο τῆς πιὸ κοντινῆς πολι-τείας σηκωτό. Γιατί, ὅταν κανέ-νας πληγωθῇ ἡ ἀρρωστήσῃ, δὲν θὰ κινδυνεύει νὰ μείνῃ σα-κάτης ἀπὸ τὰ μπλάστρια καὶ τὰ πρακτικὰ γιαντροσόφια πού φτιάνουν με βρώμικα ὕλικά καὶ βρώμικα χέρια οἱ γιαντρίσ-

σες. Ἄλλὰ προπαντὸς — καὶ πάνω ἀπ' ὅλα χαίρομαι γιατί ὁ γιαντρί θὰ μᾶς μάθῃ πὼς νὰ προλαβαίνομαι τὶς ἀρρώστειες Στέφανε!.

—Σιγὰ δὲ μὴν εἶναι κανένανς ἁγίος θεραπευτῆς ὁ γιαντρί σου!

—Δὲν εἶναι ἅγιος ὁ ἀνθρώ-πος. Ἄλλὰ θεραπευτῆς εἶναι. Γιατί εἶναι ἓνας ἐπιστήμονας πού ξέρει τὸ σωστό. Δὲν τόβρε-μόνος του. Ἐκατοντάδες ἀνθρώ-ποι γιὰ χρόνια καὶ χρόνια σ' ἔ-να σωρὸ χώρες, ἔδωσαν τὴ ζωὴ τους —ὅλα τὰ χρόνια τῆς ζωῆς τους, γιὰ νὰ βροῦνε τὸ πιὸ σω-στό. Κι' αὐτὸ τὸ «πιὸ σωστό» πού βρῆκανε, εἶναι, ὅπως σοῦ εἶπα, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δου-λειᾶς ἑκατοντάδων χρόνων, κι' ἑ-κατοντάδων ἀνθρώπων. Αὐτὸ εἶ-ναι ἐπιστήμη, Στέφανε. Δὲν ἄ-κούς πού λένε «τὰ φῶτα τῆς ἐπι-στήμης»; Ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶ-ναι ὄλογο μῆτε γομάρι, μετὰ συγχωρήσεως, νὰ μὲν ἴδιος κι' ἀνάλλαχτος. Ὁ ἀνθρώπος ἔχει λογικὸ, κι' ἀδιόκοπα προοδεύει, κι' ἀδιόκοπα βρίσκει καινούργι-ους πρόποους νὰ παλεῖται με τὴν ἀρρώστεια καὶ με τὸν θάνατο—

κι' ἀπείρες φορές νὰ τὰ νικάη. Αὐτὸ εἶναι τὸ χάρισμα πού τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός! Καὶ γιὰ τοῦτο ἐγὼ βρίσκω πὼς εἶναι δῶρο θεϊ-κό, ἓνας τέτοιος ἐπιστήμονας μὲς στὸ χωριό μας. Νὰ μάθῃ τὰ παιδιὰ μας πὼς νὰ ζοῦνε ὑγιεινά. Πὼς νὰ ζοῦνε μὲς στὰ σπῆτια τους κι' ἔξω ἀπὸ τὰ σπῆ-τια τους. Πὼς νὰ τὰ χτίζουν καὶ πὼς νὰ χτίζουν τοὺς στάβλους. Πὼς νὰ φτιάνουν ἀποχωρητήρια καὶ πὼς ν' ἀσβεστοῦνουν. Πὼς νὰ χρησιμοποιοῦν ὅ,τι φτιάνει τὸ χωριό καλύτερα, γιὰ νὰ τρέ-φονται πιὸ καλὰ με τὰ ἴδια ὕ-λικά. Πὼς νὰ μπάζουν τὸν ἥ-λιο καὶ τὸν ἀγέρα μέσα καὶ ν' ἀφήνουν τὴν ἀρρώστεια ἔξω. Πὼς νὰ εἶναι γεροὶ καὶ ἐπομέ-νως πιὸ δουλεπτάδες καὶ πιὸ χαρούμενοι. Αὐτὰ θὰ μᾶς μάθῃ ὁ γιαντρί. Κι' ἂν ἐμεῖς οἱ πιὸ μεγάλοι ἔχομε γίνει χοντροκέφα-λοι, δὲν πειράζει. Τὰ κεφάλια τῶν παιδιῶν μας πού εἶναι πιὸ νέα, θὰ τὰ καταλάβουν καλύτερα ὅλ' αὐτά, καὶ θὰ δοῦν πού εἶναι τὸ συμφέρον τους. Ἡ ἀνθρωπὸ-τητα προχωρεῖ, Στέφανε! Προ-οδεύει! Ἔτσι τὸ θέλησε ὁ θεός, καὶ γι' αὐτὸ ἔβαλε μὲς στὸ κορμί μας τὸ μυαλό μας! Δὲν τόχομε γιὰ λούσο, τόχομε γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ καλυτεροῦμε ἀδιάκοπα τὴ ζωὴ μας. Με τὰ ἴ-δια χωράφια, στὸ ἴδιο χωριό, νὰ βοσκομε τρόπους νὰ καλλι-εργοῦμε καλύτερα τὴ γῆ μας, νὰ τὴν κάνουμε νὰ μᾶς δίνῃ πιὸ πολλοὺς πιὸ σίγουρους τοὺς καρπούς της! Αὐτὸ εἶναι πρό- (Συνέχεια στὴ σελ. 670)

ΤΑ ΚΑΛΛΑΝΤΑ

Τοῦ Δ. Οικονόμου

Η ΗΡΩΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

(συνέχεια από το προηγούμενο)

—“Όσα σ'ας ζητούμε τώρα είναι τιποτένια. Έτσι ή αλλιώς, αυτές είναι οι προτάσεις μας. “Αν δεν τις δεχτήτε με το καλό, θα σ'ας κάνωμε να τις δεχτήτε με το κανόνι...”

Στην συζήτηση έλαβε μέρος κι' ο περιβόητος Βάρθακας, που περνώντας στους καπετάνιους για σοφός Μουσουλμάνος που ήξερε καλά τα ελληνικά προσπαθούσε να πείσει τους “Ελληνες να είναι μετριοπαθέστεροι στις απαιτήσεις τους.

“Όστόσο δεν στάθηκε δυνατό να έλθουν σε συνεννόηση κι' ο Έλμης με τους φίλους του έτοιμάστηκαν να φύγουν.

Βγαίνοντας ωστόσο ο Βάρθακας ζύγωσε κρυφά την Μπουμπουλίνα και της έδωσε το ακόλουθο γράμμα:

«Κυρία.

“Αν το λέη ή καρδιά σας—όπως και δεν τ'αμφιβάλλωμε— έλάτε απόψε στις δέκα στην πόλη του Άναπλιού και θα σ'ας οδηγήσω στις γυναίκες του Βεζύρη, που σ'ας παρακαλούν προσωπικά να τους έπιτρέψετε να σ'ας μιλήσουν. “Είχουν έτοιμα τα διαμαντικά τους και όλους τους τους θησαυρούς, να τους ρίξουν μπροστά στα πόδια σας. “Αν δεν τους θέλετε για λύτρα, μπορούν ωστόσο να σ'ας εύκολύνουν να βγάλετε από τη φυλακή τους άρχιερείς και τους δημογέροντες και να τους μεταφέρετε πριν ξημερώσει στις σκηνές σας».

Αυτό το γράμμα άφησε σκεφτική την Μπουμπουλίνα.

Δεν την ένδιφεραν τόσο οι θησαυροί και τα διαμαντικά όσο ή ιδέα πως ήταν ίσως ένας τρόπος να σωθούν οι δεσποτάδες κι' οι δημογέροντες. “Όστόσο δίσταζε να πάρη μόνη της την απόφαση για ένα τόσο σοβαρό ζήτημα, και γι' αυτό ζήτησε και την γνώμη του Πάνου Κολοκοτρώνη που ήταν γιός του Θόδωρου Κολοκοτρώνη, του μεγάλου στρατηγού. Με τον Πάνο ή Μπουμπουλίνα λογάριζε να παντρεύη την κόρη της την Έλένη.

“Ο Πάνος προσπάθησε να την έμποδίση, λέγοντάς της πως οι Τούρκοι είναι άπιστοι και μπορούσαν να την πιάσουν με μπαμπεσιά, κι' ύστερα κακά ξεμπερδέματα!

—“Όποιος είναι στον πόλεμο, άποκρίθηκε ή Μπουμπουλίνα, δεν πρέπει να συλλογίζεται τον κίνδυνο!

“Αν καταφέρω να σώσω την ζωή των δεσποτάδων και των δημογερόντων θα είναι μεγάλη ύπηρεσία για τ' Έθνος. “Αν σκοτωθώ ή Έλάδα θα χάση μιιά γυναίκα. Δεν είναι σπουδαίος ο χαμός,

τα παιδιά μου θα εξακολουθήσουν τον πόλεμο... “Ο Πάνος την κοίταξε με συγκίνηση. Τί τόπος ήταν αυτός και τί φυλή, να βγάξη τέτοιες γυναίκες!

ΤΟ ΧΑΡΕΜΙ ΤΟΥ ΧΟΥΡΣΗΤ ΠΑΣΑ

Με άπίστευτη, αληθινά, τόλμη, ή γυναίκα εκείνη που ποτέ δεν φοβήθηκε τον θάνατο, άκολούθησε τον Βάρθακα που την περίμενε στον τόπο που είχαν συμφωνήσει, για να την οδηγήση στο παλάτι του Βεζύρη.

“Η Μπουμπουλίνα ήταν ολόκληρη τυλιγμένη μ' ένα μεγάλο μαύρο πανωφόρι που της έκρυβε ως και το πρόσωπό της, κι' ο Βάρθακας ήξερε καλά τα κατατόπια και τα συνθήματά τους, που να μη βρίσκουν καμμιιά δυσκολία στον δρόμο τους.

“Αλλά ότι ή γυναίκα εκείνη διέτρεχε κίνδυνο σοβαρό ήταν έξω από κάθε άμφιβολία.

Μά όπως είχε πεί και του Πάνου, ο πολεμιστής δεν πρέπει να λογαριάζει κανένα κίνδυνο. “Εκείνη ή λεοντόκαρδη γενιά, δεν είχε μέσα στην ψυχή της παρά την αγάπη της πατρίδας. Για την αγάπη της πατρίδας όλοι ήταν έτοιμοι τα πάντα να θυσιάσουν. Κι' έτσι θεμελιώθηκε ή πατρίδα που λέγεται Έλλάδα!

Κατώρθωσε να πείση τον Κεχαγιά μπέη.

“Η ήρωική και τραγική Μπουμπουλίνα—τραγική γιατί είδε να πεθαίνουν για την πατρίδα οι πιο αγαπημένοι της— έγραψε αργότερα αυτό το άπίστευτο γράμμα:

“Έχασα τον άντρα μου. Δόξα σοι ό Θεός! “Ο πρωτότοκός μου πέθανε με το όπλο στο χέρι. Δόξα σοι ό Θεός! Το νεώτερό μου παιδί, δεκατεσσάρων χρόνων, πολεμάει την στιγμήν αυτήν και πιθανόν να σκοτωθώ κι' αυτό. Δόξα σοι ό Θεός! “Ο,τι είχα, τ'ό έθυσιασα για την πατρίδα. Δόξα σοι ό Θεός! “Αλλά θα νικήσωμε ή θα πάψωμε να ζούμε.

“Όταν έφτασε έξω από την θύρα του χαρεμιού του Βεζύρη ή Μπουμπουλίνα, πέταξε την κάπα της και παρουσιάστηκε με όλη τη μεγαλοπρέπεια της λεβέντικης φορεσιάς της, που ήταν κεντημένη με μάλαμα και μαργαριτάρι. Οι Σπετσιώτες μεγαλοκαπεταίνιοι, δεν ήταν φτωχοί σαν τους άλλους “Ελληνες της στεριάς. Τα γενναία Σπετσιώτικα μπρικαντίνια, με τα επικίνδυνα ταξίδια που έκαναν αδιάκοπα, έφερναν πλούτη άπ' όλα τα μέρη του κόσμου.

“Ηταν λοιπόν πλούσιοι οι Σπετσιώτες όπως και οι “Υδραίοι, έπως κι' οι Ψαριανοί. Κι' αυτά τα πλούτη, που τα φύλαγαν μέσα σε στέρνες, στα βάθη της γής, όταν έφτασε ή ώρα της Επαναστάσεως, τάβγαλαν και τα πρόσφεραν για την έπιτυχία του αγώνα.

“Απόμειναν φτωχοί, κατεστραμένοι, μα τρισένδοξοι, οι θαλασσινοί κάτοικοι των τριών τιμημένων μας νησιών...

“Όπως και νάναι ή χήρα καπετάνισσα, ήταν όμορφα και πλούσια ντυμένη. Με τη χάρη της πολυταξιδεμένης γυναίκας, με το γούστο τ'ο ησιώτικο, που τόσο διαφορετικό είναι από των Τούρκων.

Στη ζώνη της βελούδινης κι' ατλάζινης φορεσιάς της, είχε ή Μπουμπουλίνα ένα ζευγάρι πιστόλια και τ'ό γιαταγάνι της στην άσημένια του θήκη. Τ'ό “Έθνος βρίσκονταν σε πόλεμο, κι' οι γυναίκες του αγώνα ήταν άρματωμένες!

“Έκανε μεγάλη εντύπωση στις γυναίκες του χαρεμιού ή καπετάνισσα. “Οχι τόσο με την πλούσια φορεσιά της, όσο με την άρχοντιά της και με την περηφάνεια που ήταν γραμμένη στην ώραία όψη της.

“Ο άθλιος Βάρθακας, είχε πεί στις γυναίκες του χαρεμιού πως οι «γκιαούρισες» είναι όλες ταπεινές και κουτές σαν χήνες. “Αλλο λοιπόν περιμέναν ν' αντικρύσουν κι' άλλο βρήκαν στην πραγματικότητα.

Γι' αυτό την υποδέχτηκαν όρθιες και την έβαλαν ύστερα να καθήση σε μαλακό προσκέφαλο. Θαύμασε ή Σπετσιώτισσα πολύ την πολυτέλεια του δωματίου. Οι τοίχοι ήταν άσημοχρυσοτολισμένοι και γύρω-γύρω ήταν προσκέφαλα χρυσοκεντημένα.

“Η Έσμέ, ήταν ή έπίσημη γυναίκα

τοῦ Βεζύρη καὶ εἶχε γύρω της — ὄχι σκλάβες, παρὰ συντρόφισσες — κάπου εἴκοσι ὠραίες κοπέλλες, ἐνῶ οἱ ἄλλες γυναῖκες τοῦ Βεζύρη εἶχαν ἀπὸ πέντε κοπέλλες στὴν ὑπηρεσίαν τους. Ἡ Μπουμπουλίνα τὶς κοίταζε καὶ σφίγγονταν ἡ καρδιά της. Τὶ θὰ γίνονταν ὅλες αὐτὲς οἱ πανόμορφες καλομαθημένες γυναῖκες, ὅταν μιὰ μέρα, καὶ μάλιστα σύντομα ἡ Τριπολιτσα θὰ ἐπέφετε στὰ χέρια τῶν Ἑλλήνων; Γιατί, δυστυχῶς, στὴν πολιορκία τῆς Τριπολιτσᾶς δὲν λάβαινε μονάχα μέρος ὁ ταχτικὸς στρατός ποῦ ἦταν πειθαρχημένος καὶ εὐγενικός. Ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα εἶχαν μαζευτῇ στὸν Μωριά μὲ τὴν ἐλπίδα τοῦ πλιάτσικου, τὰ χειρότερα στοιχεῖα τοῦ τόπου ποῦ δὲν ἔτρεξαν βέβαια ἀπὸ πατριωτισμό: Καὶ ὅσους ἥρωες καὶ νᾶχε ἡ Ἑλλάδα, ὅσους ἀγωνιστὲς ἀγνοοῦς καὶ τίμιους, ἦταν ἀδύνατο — ὅπως καὶ σὲ κάθε τόπο — νὰ μὴν ὑπάρχουν καὶ λίγοι ἄνθρωποι κακοὶ ποῦ ἦταν ντροπὴ γιὰ τὴν πατρίδα.

Μὴπως ὁ ἄθλιος Βάρθακας δὲν ἦταν ἓνας ἀπ' αὐτούς;

Σιγά-σιγά ἡ Ἑλλάδα, βέβαια, τοὺς ξεχώρισε, καὶ κράτησε γιὰ τέκνα της τὰ πιὸ ἀξία. Τοὺς ἄλλους, τοὺς κακοὺς, εἴτε τοὺς τιμώρησε παραδειγματικά, εἴτε τοὺς ἔκανε ἀκίνδυνους νὰ βλάψουν.

Ἐκεῖνες ὅμως τὶς ταραγμένες ἐποχές, ἦταν δύσκολο νὰ γίνη αὐτὸ τὸ ξεκαθάρισμα, καὶ οἱ λίγοι κακοὶ ἦσαν ἀνακαταμένοντες μὲ τοὺς πολλοὺς καλοὺς, κι' ἐπαιζαν κι' αὐτοὶ τοὺς γενναίους καὶ τίμιους ἀγωνιστὰς!

Τάξερε αὐτὰ ἡ Μπουμπουλίνα, καὶ γι' αὐτὸ φοβόταν. Γιατὶ ἤξερε πὼς αὐτὰ τὰ ὄρνια ἀκολουθοῦνε τὸ στρατὸ γιὰ πλιατσικολογήματα καὶ ἄλλες ἀχρειότητες.

Ἡ Ἑσμέ περιποιήθηκε ἰδιαίτερα τὴν Σπετσιώτισσα. Τῆς πρόσφερε καφὲ καὶ τὰ ξακουστὰ τούρκικα σερμπέτια. Ὑστερα θέλησε νὰ τῆς δώρῃ ἓνα χρυσὸ κουτὶ γεμάτο χρυσαφικά καὶ πολύτιμα πετράδια ἀμύθητης ἀξίας.

— Δέξου ἀρχόντισσα αὐτὸ τὸ δῶρο, καὶ λύτρωσε τὴν ζωὴ καὶ τὴν τιμὴν μας, παρακάλεσε. Βλέπω ὅτι γρήγορα ἡ πόλη θὰ πέσῃ στὰ χέρια σας, καὶ τί θὰ γενοῦμε τότε ἐμεῖς; Εἶσαι γυναῖκα ἀρχόντισσα καὶ καλύτερα ἀπὸ τὸν καθένα κακοταλαβαίνει τὴν θέσιν μας. Πίστεψέ μας, κυρά μου, γιατί εἴμαστε ἐντελῶς ἀπροστάτευτες οἱ δόλιες!

— Μὴ φοβάστε χανούμισσες! εἶπε ἡ Μπουμπουλίνα. Οὔτε ἡ ζωὴ οὔτε ἡ τιμὴ σας κινδυνεύουν. Κρατήστε τὰ διαμαντικά σας, δὲν τὰ χρειάζομαι. Τὴ μόνη ὑπηρεσία ποῦ σὰς ζητῶ, εἶναι νὰ μὲ βοηθήσετε νὰ ἐλευθερώσω τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς δημογέροντες.

Ἡ Ἑσμέ τότε γύρισε στὸ Βάρθακα μὲ βλέμμα ἐρωτηματικό:

Οἱ χανούμισσες μὲς στὸ χαρέμι δὲν εἶχαν ἰδέα γιὰ τίποτε καὶ δὲν ἦταν ἀξίες μῆτε νὰ συλλογιστοῦν σωστά, μῆτε νὰ πάρουν μιὰν ἀπόφαση.

Ὁ Βάρθακας φούντωσε ἀπὸ ἀλαζωνεία. Νὰ ποῦ εἶχε ἔρθῃ ἡ ὥρα ἡ περήφανα καὶ ἀκατάδεχτη Ἑσμέ νὰ ζητῇ τὴν βοήθειά του καὶ νὰ τὸν βλέπῃ σὰν «συνίδα σωτηρίας», ποῦ λένε...

— Χτὲς τὸ βράδυ κυρά μου — πῆρε

τὸν λόγο ὁ ἄθλιος Βάρθακας — μπῆκα στὴ φυλακὴ ποῦ εἶναι κλεισμένοι οἱ δεσποτάδες κι' οἱ δημογέροντες, κι' ἐξέτασα τὰ κατατόπια... Πολὺ δύσκολα μοῦ φάνηκαν τὰ πράγματα κυρά μου! Εἶδα πὼς εἶναι ἀδύνατο νὰ δραπετεύσουν οἱ κακόμοιροι ἂν δὲν ἔχωμε μὲ τὸ μέρος μας τὸν Κεχαγιάμπεη, ποῦ εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ τὴν φύλαξή τους. Τὸ κατ' ὅν ποῦ εἶναι φυλακισμένοι, εἶναι μακρὺ ἑκατὸν πενήντα μέτρα. Στὸ βάθος του εἶναι οἱ φυλακισμένοι ποῦ λέγαμε, ὅλοι δεμένοι στὸ λαιμὸ μὲ ἀλυσσίδες. Πρέπει λοιπὸν νὰ φύγουν ὅλοι μαζί. Ἀφῆσε ποῦ ἡ ἔλλειψη τοῦ ἀέρα καὶ τῆς ταχτικῆς τροφῆς τόσες μέρες τώρα, τοὺς ἔχει ἀδυνατίσει τόσο ποῦ εἶναι ζήτημα ἂν μποροῦν νὰ πάρουν τὰ πόδια τους!

Δάκρυσε ἡ Μπουμπουλίνα στὸ ἄκουσμα, καὶ ἔσφιξε ἄθελά της τὶς γροθιές. Ἔτσι κακοποιοῦσαν γιὰ αἰῶνες τοὺς πρὸυχοντες τῶν Ἑλλήνων, καὶ τώρα ζητοῦσαν ἔλεος οἱ ἄπιστοι...

— Ἀς εἶναι... Δὲν εἴμαστε ἴσια κι' ὁμοῖα... Ἐμεῖς εἴμαστε χριστιανοί, αὐτοὶ δὲν εἶναι σκέφτηκε.

Ἡ Μπουμπουλίνα ἔμεινε ὅλη τὴ νύχτα στὸ χαρέμι.

— Πὼς θὰ κερδίσωμε μὲ τὸ μέρος μας τὸν Κεχαγιάμπεη; ρώτησε.

— Δὲν ξέρω ἀρχόντισσα... Εἶναι Τάταρος τρομερὸς καὶ δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ μὲ κανένα τρόπο τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἑλμῆ πασᾶ νὰ παραδοθῇ. Πὼς νὰ ἐξαγοράσωμε τέτοιο σκυλί;

— Πάρε αὐτὸ τὸ κουτὶ μὲ τὰ πολύτιμα πετράδια, εἶπε ἡ Μπουμπουλίνα καὶ δώστο στὸν Κεχαγιάμπεη, μαζί μὲ ὅτι ἄλλο σοῦ δώσουν οἱ χανούμισσες. Πές του πὼς ἡ Τριπολιτσα εἶναι χαμένη. Πές του πὼς δὲν ἔχει ἐλπίδα σωτηρίας. Κι' ἀκόμη πές του πὼς τοῦ δίνω τὸ λόγο μου ἐγώ, νὰ σωθοῦν ὅλες

οἱ χανούμισσες τοῦ χαρεμιού. Ἀκούς; Ἐλαψαν τὰ μικρά κι' ἀλλοίθωρα μάτια τοῦ Βάρθακα στὸ ἄκουσμα. Ἀρπάξε τὸ κουτὶ μὲ τρεμάμενα ἀπὸ τὴν ἀπληστία χέρια, καὶ τόκρυψε κάτω ἀπ' τὴ κάπα του. Καὶ σὰν νὰ φοβόταν μήπως κι' ἀλλάξῃ γνώμη ἡ Μπουμπουλίνα καὶ τοῦ τὰ πάρει πίσω ἔγινε καπνός!

Μόλις ἔφυγε ὁ Βάρθακας, ρώτησε ἡ Μπουμπουλίνα τὴν Ἑσμέ:

— Τί ξέρετε κυρά μου, γιὰ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, καὶ πόσο καιρὸ τὸν ἔχετε κοντά σας;

— Μόνο λίγες βδομάδες εἶναι κοντά μας, εἶπε ἡ Ἑσμέ. Ἦταν στὸ κάστρο τῶν Πατρῶν μὲ ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ Ἀρβανίτες ποῦ ἔλαβε διαταγὴ νὰ φύγῃ ἀπὸ κεῖ γιὰ νὰ ἔρθῃ νὰ βοηθήσῃ τὴν Τριπολιτσα ποῦ κινδυνεύει... Εἶναι γραμματιζούμενος. Γράφει καὶ μιλά πολλές γλώσσες, κι' ὅπως φαίνεται ἀφοσιωμένος. Τὸν πήραμε γιὰ γραμματικό μας. Τὸν θεωροῦμε ὅμως καὶ σὰν φίλο καὶ τοῦ ἔχομε ἐμπιστοσύνη γιὰ τὸ κάθε τί...

— Παράξενος ἄνθρωπος μοῦ φαίνεται, εἶπε ἡ Μπουμπουλίνα. Διόλου δὲν μοῦ γεμίζει τὸ μάτι αὐτός ὁ γραμματιζούμενος κύριος...

Ἡ Μπουμπουλίνα ἔμεινε ὅλη τὴ νύχτα στὸ χαρέμι, γιατί περίμενε τὸ Βάρθακα νὰ γυρίσῃ καὶ νὰ φέρῃ τὰ νέα ἀπὸ τὸν Κεχαγιάμπεη.

Ὁ Βάρθακας ἦρθε τὸ πρωτὶ τῆς ἄλλης μέρας, φέρνοντας καλὰ μηνύματα: Μὲ τὰ χρυσαφικά καὶ τὰ λόγια τοῦ Βάρθακα, πείστηκε νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς δεσποτάδες καὶ τοὺς δημογέροντες. Στὴν πραγματικότητα ὁ Βάρθακας ἐπέισε τὸν Κεχαγιάμπεη νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς φυλακισμένους του, γιατί τὸν ἔκανε νὰ καταλάβῃ πὼς ἦταν ὁ μόνος τρόπος νὰ γλυτώσῃ τὸ χαρέμι καὶ οἱ Τουρκαλβανοὶ πρὸυχοντες τῆς Τριπολιτσᾶς.

Δὲν ἦταν ἄλλωστε δύσκολο νὰ καταλάβῃ κανεὶς πὼς ἡ ἄσκαπη σφαγὴ τῶν δημογερόντων καὶ τῶν δεσποτάδων θὰ ἐξαγρίωνε τοὺς νικητὲς Ἕλληνες ποῦ θάκαναν τὸν πληθυσμὸ νὰ πληρώσῃ γι' αὐτὴν τὴν περιττὴ ἀγριότητα... Ἐνοεῖται ὅτι οὔτε λόγο τοῦ ἔκανε γιὰ τὸ κουτὶ μὲ τὰ διαμαντικά, ποῦ τὸ κράτησε γιὰ τοὺς κόπους τοῦ ὁ ἴδιος...

Ἡ Μπουμπουλίνα τότε εἶπε στὶς χανούμισσες πὼς δὲν εἶχε πιὰ κανένα λόγο νὰ μείνῃ πιὸ πολὺ μαζί τους. Τὸ καλύτερο ποῦ εἶχε νὰ κάνῃ, ἦταν νὰ γυρίσῃ στὸ στρατόπεδο τῶν Ἑλλήνων γιὰ νὰ συνεννοηθῇ μὲ τοὺς ἄλλους στρατηγούς πὼς θὰ σωζόταν τὸ χαρέμι.

Οἱ χανούμισσες καὶ ἡ Ἑσμέ τὴν ξεπροβόδισαν μὲ πολλὰ εὐχές, γιατί τὶς εἶχε κερδίσει ἡ προσωπικότητά καὶ ἡ ἀρχοντιά της. Ἐπέμεναν δὲ νὰ τὴν φορτώσουν μὲ πολλὰ καὶ βαρὺτιμα δῶρα, σὰν δεῖγμα θαυμασμοῦ καὶ ὄχι φυσικὰ γιὰ «μπαξίσια».

Πολλὰ ἔλαβε γιὰ τὶς... ὑπηρεσίες του πάλι ὁ Βάρθακας ποῦ θὰ τὴν συνώδευε ὡς τὴν πύλη τοῦ Κάστρου.

Καθὼς ζύγωναν τὴν πύλη, ὁ Βάρθακας εἶπε τῆς Μπουμπουλίνας:

(Ἡ συνέχεια στὸ ἄλλο φύλλο)

Στὰ θρυλικά Γιάννενα

Εἶναι μεσημέρι. Ἕνα γλυκὸ μεσημέρι τοῦ Νοεμβρίου, ποὺ σοὺ θυμίζει περισσότερο τὴν ἀνοιξη παρὰ τὸ χειμῶνα, ποὺ ἔρχεται μὲ τὸ κάτασπρὸ ἄρμα τοῦ βορρᾶ. Αὐτὸ τὸ κάτασπρὸ ἄρμα ἔχει κιόλας διαβῆ τις κορφές τῶν ἀπόμακρων βουνῶν, ποὺ τριγυρίζουν τὰ θρυλικά Γιάννενα!

Τὸ Μπισικέλι, ἀντίκρυ μας, εἶναι κατὰ χιόνιστο. Μὰ ὁ ἥλιος λαμποκοπᾷ, πάνω ἀπὸ τὴ λίμνη τὴ σμαραγδένια καὶ κάνει γλυκὸ τ' ἀγεράκι ποὺ μᾶς χαϊδεύει.

Γιὰ χάρι μας ἔγινε αὐτὴ ἡ καλοκαιρία, γιὰ νὰ δοῦμε τὰ Γιάννενα, σ' ὅλη τους τὴν ὁμορφιά, λέει ἡ Μυρτῶ ἐνθουσιασμένη.

Ἄς ἐπωφεληθούμε λοιπὸν ἀπὸ τὴν καλὴ αὐτὴ τύχη κι' ἄς ξεχουθώμε στὴν πόλη.

Δὲν πρόφτασαι νὰ τὸ πῶ καὶ τ' ἀνήψια μου μὲ τραβοῦσαν κι' ὅλας, ἄλλος ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἄλλος ἀπ' τὸ φουστάνι.

—Σιγὰ, περιμένετε νὰ φορέσω τὸ παλτό μου. Θαρρεῖτε πῶς ἔχω τὰ νιάτα σας; Γυρίζω ἐπὶ στὴν τύχη, χωρὶς ὁδηγό.

Ἡ ρυμοτομία τῆς πολιτείας εἶναι καλὴ, κάπου κάπου ὅμως ἔχει ἀκόμα σοκκάκια στενά, ἀπ' τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Μὰ οἱ κεντρικότεροι δρόμοι εἶναι ἔξοχοι καὶ γεμάτοι ἐμπορικὴ κίνησι. Διαβάζω τις ταμπέλες: Ὁδὸς Σουλίου, ὁδὸς Γεωργίου Α'.

Ὁδὸς Δωδώνης. Νὰ τρεῖς σταθμοὶ ἀπ' τὴν ὁδὸς Δωδώνης. Που ἔχουν τιμῆσει οἱ ἡπειρώτικη ἱστορία, ποὺ ἔχουν τιμῆσει οἱ κάτοικοι τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ Δωδώνη, εἶναι ἡ ἀρχαιότερη πολιτεία ποὺ μᾶς εἶναι γνωστὴ στὴν Ἡπειρο.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

Ἡ Δωδώνη μὲ τὸ μαντήλι, τὸ πιδ παλιὸ ποὺ τὸ ἔχει κι' ὁ Ὀμηρος. Τὸ Σοῦλι θυμίζει μιὰν ἄλλη ἡρωϊκὴ ἐποχὴ. Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι. Κι' ὁ πόρχης Τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι.

κοσμήματα. Τὰ ξέρετε καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, τὰ ἔργα τῆς γιαννιώτικης τέχνης. Θὰ τὰ βρῆτε σ' ὅλα τὰ χρυσοχοεῖα. Μὰ ἐδῶ θὰ τὰ ἀγοράσουμε φθηνότερα ἀπ' τὴν πρώτη πηγὴ τους.

Κι' ἀλήθεια, τὰ χάνουμε ὅταν μπαίνουμε στὰ διάφορα εἰδικὰ καταστήματα. Τὶ λεπτὴ μεταλλουργικὴ ἐργασία! Βραχιόλια, καρφίτσες, καθρέπτες, κομψὲς καθροθῆκες τσατάρες, πουντιέρες, τσαντάκια. Ψιλοδουλεμένα, τὸ ἔνα καλλίτερο ἀπὸ τὸ ἄλλο. Καὶ πόσα κεντήματα τὸ καθέναν καὶ μιὰ ζωγραφιά, καθέναν μας θέλει κι' ἀπὸ ἕνα θυμητικό.

Ἐχει νὰ πᾶ καὶ δῶρα. Ξεκινούμε λοιπὸν φορτωμένοι μὲ τὰ πακετάκια μας μὲ τις τσέπες ἀνάλαφρες. Τὸ ἴδιο εἴχαμε πάθει καὶ στὴ Ρόδο. Αὐτοὶ οἱ τόποι ποὺ ἔχουν δική τους τέχνη, σὲ ξετινάζουν.

Ἄς εἶναι! Ἀλλάζουμε δρόμους γιὰ νὰ ἀποφύγουμε τὸν πειρασμό, νὰ ἡ πλατεία μὲ τὸ ἥρω. Πάμε κοντὰ, καμαρώνουμε τὰ κανόνια, ποὺ ἔδωκαν στὴν λεβεντομένα τὴν Ἡπειρο, τὴν ἐλευθερίαν της.

—Καὶ τώρα ἄς πᾶμε στὴ λίμνη εἶπε ὁ Φάνης.

Περνάμε ἀπ' τὸ ξενοδοχεῖο καὶ ἀφήνουμε τὰ πακέτα μας.

—Τὴ λίμνη τὴν εἶδαμε χτὲς τὸ βράδυ μὲ τὸ φεγγάρι, καὶ τὸ πρωὶ μὲ τὸ γλυκὸ χάραμα, εἶπε ὁ Λεωνίδας. Πάλι τὴ λίμνη ζητᾷτε, ρωμαντικοί;

Ἡ Μυρτῶ ξεσπαθώνει.

—Τὶ θὲς νὰ πῆς; Πῶς δὲν ἦταν θαῦμα ἀσημωμένη ἀπ' τὸ φεγγαρόφωτο; Ὡ, δὲ θὰ ξεχάσω, αὐτὸ τὸ θέαμα! Νόμιζα πῶς εἶδα σὲ μιὰ στιγμὴ, νὰ χορεύουν πάνω στ' ἀσημωμένα νερά, οἱ τριακόσιες κοπέλλες μὲ τὴν κυρὰ Φροσύνη, ποὺ ἐπνιξε ὁ Ἀληπασάς.

—Ἀλήθεια γιατί τις ἐπνιξε θεῖα; ρωτᾷ ὁ Φάνης. Ἡ Μυρτῶ, μαγεμένη χτὲς βράδυ ἀπὸ τὸ θέαμα τῆς φεγγαρόλουστης λίμνης, δὲ μᾶς ἄφησε νὰ μιλήσουμε. Θέλω λοιπὸν νὰ μᾶς πῆς τώρα τὴν ἱστορία.

—Ἀκούστε παιδιά μου, ἡ ἱστορία μιᾶς πολιτείας, ποὺ εἶναι γεμάτη μὲ θρύλους καὶ ἡρωισμούς, δὲ λέγεται πρόχειρα μέσα σ' ἕνα ξενοδοχεῖο. Νὰ ξεκουρασθούμε, νὰ φάμε καὶ λίγο καὶ τ' ἀπογούμε θὰ σὰς πᾶω στὴν λίμνη, κι' ἐκεῖ θὰ τὰ πούμε. Θὰ βγοῦμε μάλιστα καὶ στὸ γραφικὸ θέαμα τῆς νησάκι, νὰ δοῦμε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ὅπου ἔσφαξαν τὸν Ἀλὴ Πασά, οἱ ἀπεισταμένοι τοῦ Σουλτάνου.

Ἡ ὑπόσχεση αὐτὴ ἤρθε κάπως τὰ πνεύματα. Μὰ ὁ Λεωνίδας ἔκαμε πρῶτα ἕκείνο ποὺ ἤθελε.

—Πρὶν κατασταλάξουμε στὴ λίμνη, θ' ἀποτελειώσουμε τὴν περιοδείαν μας, στὰ Γιάννενα, εἶπε. Ἐστὶ ἐπισκεφθήκαμε τὴ Ζωσιμαία Σχολή, ἀπ' ὅπου βγήκαν τόσο σοφοὶ δασκάλοι στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Εἶδαμε τὸ Διδασκαλεῖο, τὴν ἐμπορικὴ Σχολή, τὰ Γυμνάσια, Διοικητήριον καὶ τὸ Φρούριον.

Τώρα βρισκόμαστε στὴ μακρόστενη γλῶσσα ποὺ πάει κατὰ τὴ λίμνη. Στεκόμαστε ἄκρη ἄκρη. Τὰ σμαραγδένια νερά καθρεφτίζουν τὸν ἥλιο μας. Ἡ Μυρτῶ ποὺ τὴν συνεπῆρε πάλι ὁ οἶστρος θυμᾶται τὸ λαϊκὸ τραγούδι:

Νάταν οἱ πέτρες Ἰαχάρι,
νὰ ρίχνανε στὴ λίμνη
γιὰ νὰ γλυκάνει τὸ νερὸ
νὰ πιῇ ἡ Κυρὰ Φροσύνη!
Φρόσω σὲ κλαίει τὸ σπῆτι σου
σὲ κλαίνει τὰ παιδιὰ σου.
Σὲ κλαίνει ὅλα τὰ Γιάννενα
κλαίνει τὴν ὁμορφίαν σου!
Ἄχ, Φροσύνη παλαιμένη
τὶ κακὸ παθες, καυμένη!

Κι' ὁ Φάνης ξαναρωτᾷ.

—Μὰ γιατί τὴν ἐπνιξε ὁ Ἀληπασάς;

—Γιὰ τὸ λόγο ποὺ πνίγουν, σκοτώνουν καὶ βασανίζουν ἕνα λαὸ σκληρωμένο, οἱ τύραννοί του παιδὶ μου. Ὁ Ἀλὴ—πασᾶς ἦταν θεριό. Ἕνα τέρας φιλόδοξο, ποὺ θρόνισαίκε ἐδῶ στὰ Γιάννενα κι' ἐπνιξε τὸν Ἑλλήνα τὸ αἷμα. Ξέρουμε τοὺς ἀγῶνες του γιὰ νὰ πάρῃ τὸ Σοῦλι. Δὲν ἐννοοῦσε νὰ τοῦ σηκώσῃ κανεὶς κεφάλι. Στὸ τέλος, ἔβαλε στὸ νοῦ του νὰ ξεβροντῇ καὶ τὸ δικό του ἀφεντικό καὶ νὰ γίνῃ Σουλτάνος.

Κι' αὐτὸ στάθηκε ἡ αἰτία τῆς καταστροφῆς του. Νικήθηκε φυσικὰ καὶ τὸν ἔσφαξαν, στὸ ὠραῖο αὐτὸ νησάκι, ὅπου εἶχε κρυφτῇ μὲ τοὺς θησαυροὺς του.

—Ἐχω μιὰ ἀπορία θεῖα, μοῦ εἶπε ὁ Φάνης. Γιατί σὲ κεῖνο τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου, οἱ Ἕλληνες βοήθησαν τὸν Ἀλὴ Πασά;

—Ὅχι μόνον τὸν βοήθησαν ἀγόρι μου, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἄλλο ἀκόμη, σημαντικότερο. Οἱ Ἕλληνες τὸν ἐσηκέωσαν τότε κατὰ τοῦ Σουλτάνου, γιὰ νὰ διαιρέσουν τοὺς δυὸ τυράννους τῶν.

Ξέρετε γιὰ τὴ φιλικὴ ἑταιρεία. Σπουδαῖοι λοιπὸν φιλικὸι ἦρθαν τότε στὰ Ἰωάννινα, γιὰ νὰ βροῦν κι' ἄλλους ὁπαδούς. Στὴν αὐτὴ τοῦ Ἀλὴ Πασᾶ δὴρξαν Ἕλληνες ἔκδοσμένους ποὺ ὁ ἔξυπνος τύραννος τοὺς εἶχε πάρει μαζί του, γιατί ἦσαν λεβέντες καὶ μορφωμένοι.

Ὅλοι αὐτοὶ ἐγίναν μέλη τῆς Φιλικῆς ἑταιρείας ἀκόμα καὶ ἡ Ἑλληνίδα γυναῖκα τοῦ πασᾶ ἡ πεντάμορφη Βασιλική, ποὺ δέχτηκε νὰ τὸν παντρευτῇ γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς πατριῶτες της ἀπ' τὰ βασάναι καὶ τὸ θάνατο. Οἱ μυημένοι λοιπὸν αὐτοὶ Ἕλληνες ἔσπρωξαν γιὰ ἀντιπερισπασμό τὸν Ἀλὴ—πασᾶ κατὰ τοῦ Σουλτάνου. Καὶ πέτυχαν τὸ σκοπὸ τους. Γιατί τότε εἶχε φουντῶσει στὸ Μωριά ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασι ἐνῶ ὁ διοικητὴς τῆς Πελοποννήσου ὁ Χουροσί, ἦταν ἀπασχολημένος μὲ τὸ θεριὸ τῶν Ἰωαννίνων.

—Κι' ὅμως τὰ καυμένα τὰ Γιάννενα δὲν ἐλευθερώθηκαν τότε, εἶπε ἡ Μυρτῶ.

—Ναί, τὰ Ἰωάννινα ἔμειναν ἕνα σχεδὸν αἰῶνα ἀκόμη στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Ὅπως εἶπαμε, ἐλευθερώθηκαν τὸ Φεβρουάριον τοῦ 1913.

—Ἀνάποδα ἀρχισες τὴν ἱστορία, νομίζω θεῖα, εἶπε ὁ Φάνης. Ἀπὸ τὸ τέλος. Πές μας γιατί ὠνομάσθηκαν Ἰωάννινα καὶ τί δράση εἶχαν σ' ὅλη τὴν Ἑλληνικὴ περίοδο.

—Τ' ὀνομά τους τὸ πήραν ἀπὸ ἕνα μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, ποὺ ἦταν περίφημο σ' αὐτὸ τὸ μέρος. Ἀπ' τὴν ἀρχαιότητα, δὲν ξέρομε πῶς τὴν λίμνη αὐτὴ τὴν ἔλεγαν τότε Παμβώτιδα. Εἶπαμε καὶ γιὰ τὴν Δωδώνη. Ξέρουμε ἀκόμη πῶς ὁ Ἀχέρων, ποὺ κατρακυλᾷ μὲ βοῇ στὰ φαράγγια τοῦ Σουλίου ἦταν ὁ ποταμὸς ποὺ κατέβαινε στὸν Ἀδην.

Μὰ ἄς φτάσουμε στὸ Βυζάντιον. Ἐδῶ ἦταν ἕνα πανίσχυρο Βυζαντινὸ φρούριον αὐτὸ ποὺ ἀργότερα ἔγινε παλάτι τοῦ Ἀλὴ—πασᾶ. Τὸ εἶχε κτίσει ὁ Ἀγγελος Κομνηνός, ποὺ γιὰ νὰ σώσῃ τὸ Βυζαντινὸ πολιτισμό, ὅταν οἱ Φράγκοι πήραν τὴν Πόλην, ἴδρυσεν ἐδῶ τὸ Δεσποτάτο τῆς Ἡπείρου.

Μὰ οἱ ἀπόγονοί του, δεσπότες, ἔκαμαν πρωτεύουσά τους τὴν Ἄρτα. Ἀργότερα ὑπέκυψε καὶ ἡ ἐλευθερὴ αὐτὴ γωνιά στοὺς τυράννους. Τὰ ἄλλα τὰ ξέρετε.

Μὰ ἄς μὴ χάνουμε τὸ ὠραῖο αὐτὸ σούρουπο.

Εἴμαστε τώρα στὸ νησάκι τῆς λίμνης, ποὺ

Α' ΠΛΗΝΗ!...

—...Φτάνουνε, λοιπόν, γιορτές κι' ασφαλώς κάτι σπουδαίο κάτι... τὸ καινοφανές πρέπει νὰ σκεφτοῦμε, λέω.

"Αν θὰ μείνουμε ἐδῶ ὅλα θάναί μία πλήξη! Θὰ κοιμόμαστε κι' οἱ δύο κι' ἂν κανένας μᾶς σκουντήξη θέλοντας νὰ σηκωθοῦμε ἀπὸ τὸ ζεστὸ κρεβάτι, τὸ πλευρό μας θὰ γυρνοῦμε ἀπὸ τεμπελιὰ γεμάτοι!...

"Ὁλα, Πέτρο, θάναί πλήξη! Χώρια πὺν κάθε μαμὰ στὶς δουλειές θὲ νὰ μᾶς πνίξη: —«Χτύπα μου, Μπιμπή, τ' αὐγά!...»

Κι' ὁ Πετράκης συμφωνεῖ μὲ τοῦ φίλου του τὶς σκέψεις. Σ' ἓνα μόνο διαφωνεῖ: Πῶς θὰ χάσουν τόσες τέρψεις;

Καὶ προβάλλει τὸ αὐτοῦ: —Μπιμπή, μελομακαρονα ἂν βρισκόντουσαν παντοῦ κοντά σου... θὰ διπλάρωνα

καὶ θὰ φεύγαμ' ἀπὸ δῶ! Μὰ —πῶς νὰ στὸ πῶ— φο-

βᾶμαι πῶς ἀλλοῦ δὲν θὰ τὰ βρῶ! Ποῦ θὰ πάμε; Τί θὰ φάμε;...

Κι' ὁ Μπιμπῆς μὲ κέφ' ἀρχί-ζει

τὶς καινούργιες θεωρίες. Ὁ Πετρὴς τὸν ἐκνευρίζει μὲ γελοίες ἀπορίες...

—Θὲ νὰ μποῦμε σὲ καράβι καὶ θὰ φύγουμε γιὰ πέρα... —"Αν βρεθοῦν μπροστὰ μᾶς

ἡ φανὴ καὶ καμμιὰ ξέρα;...

—Τὸ μυαλό σου δὲ σηκώνει τέτοια πράγματα μεγάλα. Γιατί τὸχουν τὸ τιμόνι βρὲ Πετράκη μου κεφάλαι;

—Τὰ πανιά ποῖος θὰ μπα-λῶν;

ποῖος τὸ φαγητὸ θὰ φτιάχν; Κι' ὅταν ἡ δουλειὰ πλακώνη τότε ποῖος θὰ τήνε κάνη;

—Βρὲ μυαλό!... οὔτε κου-κούτσι!

Γιατί θάναί τόσοι μούτσοι;...

—Καπετόνιο ἂν μὲ βάλης καὶ μοῦ βρῆς... καὶ μπακαλαῖα στοὺς κινδύνους τέτοιας πά-λης

θὰ ὀρμήσω μὲ χαρά!...

—Νὰ σὲ βάλω! Μά... καίκι... Τί ὠμὴ αὐτὴ ἡ σκέψη;

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗ ΜΑΟΥΝΑ

Τέτοια ἔλλειψη —τί φρίκη!— δὲν τὴν εἶχανε προβλέψει!...

Νὰ ὁ Δεκέμβρης μὲ τὰ κρύα νὰ πὺν φτάνουν οἱ γιορτές!... Περσμένα μεγαλεῖα πὺν σὰν τὰ θυμάμαι κλαῖς!...

ΠΟΛΥΠΛΑΓΚΤΟΙ!...

Τὴν Παραμονὴ ὁ Μπιμπῆς ἔφτασε λαχανιασμένος. Μισοσκιάχητ' ὁ Πετρὴς: «Τοῦτος μοιάζει λυσσαμένος...»

—Πέτρο πήδα! Γέλα, κλάψε! Θὲ νὰ γίνουμ' εὐτυχεῖς! Μὴ στενοχωριέσαι! Πάψε!... —Πάει, τόχασ' ὁ Μπιμπῆς!...

Βρὲ γιὰ μίλα πιὸ σωστὰ τί συμβαίνει νὰ χαρῶ; Μήπως βρήκες πουθενά, τὸ ἀθάνατο νερό;...

—Κάτι ἄλλο... παραπάνω! Βρήκα... βρήκα ἓνα καράβι! Καπετάνιο θὰ σὲ βάνω... Ὁ φτωχὸς Πετρὴς τὸ χάδει!...

—Πάρε λιχουδιές Πετρή! Θὲ νὰ φύγουμε τὴ νύχτα. Καπετάνιοι γ'ὼ καὶ σὺ καὶ τὰ κάκανα σου πνίχτα!...

Εἶχε βρεῖ στ' ἀληθινὰ στὸ λιμάνι μιὰ μαούνα

καὶ στὴν τόση του χαρὰ τὴν ἐνόμισε γιὰ σκούνα!

Καὶ δὲν ἦταν κανενός! Ἀφημένη στὸ λιμάνι —θάνατος, πὺν λέν, ἀργὸς— κόντευε... πιά νὰ πεθάνη...

Ὁ Μπιμπῆς ὅλο χαρὰ δυὸ ἀρπάζοντας κουπιὰ, καὶ σὲ μιὰ μόνο ὥρουλα βάζοντας μιὰ μηχανούλα, κάνει τὸ φτωχὸ σκαρί ν' ἀμυγᾷ... τὸ κάθε τί!...

Τώρα ὁ νοῦς τους φτερουγᾷ! θὰ περάσουνε γιορτές καὶ οἱ δύο συντροφιά ὡς δὲν πέρασαν ποτές!...

Κι' ἔτσι, νὰ σου καὶ μπαρκά-ραν κι' ὅλο κέφι ἐσαλπάραν!...

Μὰ ξεχάσαν τὰ παιδιὰ —τὰ μυζά... τὰ ὑπερόντια!— πῶς μᾶς ἦλθε χειμωνιά καὶ... χτυποῦν συχνὰ τὰ δόν-τια!...

Ἐγλυστρήσανε κρυφὰ ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι! Τώρα κόσμε ἔχε γειά! Τόση θάλασσα μᾶς φτάνει!...

Κι' ἀργοπλένε, ἀργοπλένε, καὶ στὴν πλώρη καθιστοί,

τραγουδάκια σιγολένε γιὰ τὴν τύχη τὴν χρυσή!

"Ἐχ' ἀνάψει πιά τὸ κέφι καὶ γελοῦνε σὰν τρελλά! Δὲν προσέχουνε πῶς νέφη μαύρα πλάκωσαν, βαρειά!...

"Αρχισαν οἱ ἀστραπές! Καὶ νυχτάνει! Καὶ τὸ κύμα ἐμεγάλωσε, καὶ δὲς πῶς δὲν ἔχουν τώρα πρίμα

τὸν ἀέρα πὺν φυσᾷ καὶ τοὺς δέρνει ἀπ' τὸ πλάι... —"Αχ Μπιμπῆ μου, συμφορά! —"Ὀχ! Στὸν πάτο θὰ μᾶς πᾶ!...

"Ἐνα κύμα ἀπὸ δῶ! Ἄλλο ἓνα ἀπ' τὴν πλώρη! Ἡ καρδούλα καὶ τῶν δυὸ ἔγινε μικρὸ βαπόρι!...

Ξάφνου μέγα κύμα γδέρνει τὸ κατὰστρωμα ὡς πέτρα. Τὴν ψυχὴ στὰ δόντια φέρνει: —"Αχ σπιτάκι μου! Μητέ-ρα...

Τὸ τιμόνι παρατάνε καὶ ἀδράχονται γερά, —σωτηρί! ἀποζητάνε— ἀπὸ τὰ χοντρά σκοινιά!...

"Ἐχουν γίνει πιά παπιά κι' ἀπὸ τὸ κρύο τουρτουρί-ζουν!

—Ἡ στερνὴ μας ἡ βραδιά! —Ψάρια θὰ μᾶς ροκανίζουν!...

Ἡ μαούνα δῶ καὶ κεῖ μέσ' τὴ μπόρα παραδέρνει. Κόλαση ἀληθινή κι' ὅποιον βρεῖ ὁ Χάρος παίρ-νει!...

Ξάφ' ἀκούγονται φωνές σιγοφέγγουν πέρα φῶτα!... —Λὲς νὰ βάλουμε μαθὲς γιὰ... τὸν ἄλλο κόσμον ρότα;

—Κι' ὅλας φτάσαμε στὸν "Α-δῆ!

—Θὰ μᾶς φάη τὸ σκοτάδι!...

"Ἐνα τράνταγμα μεγάλο καὶ μιὰ φοβερὴ βουή! Δὲν ἀντέχουν τώρα ἄλλο καὶ λιγοθυμοῦν μαζί!...

Γ' ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Καὶ τὸ ἄλλο τὸ πρωὶ ἀντὶ νὰ βρεθοῦν στὸν "Αδῆ πουντιασμένοι καὶ χλωμοὶ κάνουν ἐντρίδες μὲ λάδι!...

Τὰ Χριστούγεννα περνᾶν καὶ γλυκὰ... οὔτε κοιμάτι!... Καὶ στὴ σκέψη τοὺς γυρνᾶν: Καπετάνιοι... στὸ κρεβάτι!...

τὸ κατοικοῦν κάπου πεντακόσιοι ψαράδες. Τὰ χέλια καὶ οἱ καραβίδες τῆς Παμβωτίδος εἶναι ἑακουστά.

Ὁ ἥλιος, χοιμηλώνοντας, καθρεφτίζεται στὸν κρυστάλλινον καθρέφτη τῆς λίμνης καὶ κάνει πιὸ κτυπητὰ τῶν νερῶν τὰ σμαράγδια.

Οἱ ἐκκλησίτσες καὶ τὰ ψαροκάλυβα ζωντα-νεύουν σὰν μέσα ἀπ' τὴν περιοχὴ τοῦ θρύ-λου. Μπαίνομε στὸν "Αγιο Παντελεήμονα:

Ἐδῶ, σ' ἓνα χριστιανικὸ ἐκκλησάκι, μὲ μιὰ γυναῖκα χριστιανὴ ζήτησε καταφυγὴ τὸ θε-ριὸ τῆς Τουρκίας. Μπορεῖ καὶ νὰ προσευχή-θηκε στὸ θεὸ τῆς Βασιλικῆς του, ὁ γιὸς τῆς Χάμκως νὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπ' τὸ μοιραῖο τέλος, πὺν ὀλοένα πλησίαζε. Μὰ τ' ἀνομή-ματά του ἦταν πολλὰ κι' ἡ πλάστιγγα ἔγερ-

νε ἀσυγκράτητῃ πρὸς τὸ χάος. Οἱ ὀμόφυλοι τοὺς δείχτηκαν ἐπίορκοι σ' ἐκεῖνον πὺν εἶχε πατήσῃ τόσες φορές τοὺς δικούς του ὄρκους. Πρόδωσαν τὴ μπέσα τους, καὶ σὰν ἀποκάλυ-ψε κάθε μυστικὸ γιὰ τοὺς θησαυροὺς του, τὸν ἐσφάξαν σὰν τραγί. Ἡ πονετικὴ Ἑλλη-νίδα τούκλεισε τὰ μάτια πάνω στὸ ματω-μένο του μέτωπο.

Βγαίνουμε ἀπ' τὸ ἐκκλησάκι. Ὁ δυσμικὸς ἥλιος διώχνει τὶς ἀγριές ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸ νοῦ μας.

Τὰ θρυλικά Γιάννενα λάμπουν κάτω ἀπ' τὸ φῶς, τυλιγμένα στὴ γαλανόλευκῃ τ' οὐ-ρανοῦ καὶ τῆς λίμνης.

ΕΛΕΝΗ ΠΑΡΗ

Γιὰ νὰ γελάτε

Ἡ μαμὰ στέλνει τὸν Τάκη στὴν ἀγορὰ καὶ τοῦ δίνει δυὸ χιλιάρικα τὸ ἓνα χιλιάρικο γιὰ ντομά-τες καὶ τὸ ἄλλο γιὰ πατάτες. Σὲ λίγο ὁ Τάκης γυρίζει καὶ λέει στὴ μαμὰ του: —Ποῖο χιλιάρικο εἶναι γιὰ ντομάτες καὶ ποῖο γιὰ πατάτες;

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΠΑΚΑΤΣΗΣ
Παιδόπολη Σχολὴ Ἁγίου Ἀνδρέου Ἀττικῆς

Δυὸ φίλοι συζητοῦν. Ὁ πρῶτος: "Ἀμα ρίξαμε μιὰ γάτα στὴ θά-λασσα θὰ φάη τὰ ψάρια;

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΠΑΚΑΤΣΗΣ
Παιδόπολη - Σχολὴ Ἁγίου Ἀνδρέου Ἀττικῆς

ΚΟΥΚΛΑ

Καθώς σκέπτομαι τὰ περασμένα, ξανα-
δλέπω την ηλικιωμένη κυρία, μιά γριούλα
γελαστή και πολύ ήσυχη να κάθεται, όπως
συνήθως στην πλατεία της πολυθρόνα. Κον-
τά της καθόταν διαρκώς, σε μιά χαμηλή
καρέκλα, μιά γυναίκα της ίδιας πάνω-κάτω
ηλικίας γελαστή κι αυτή και με τὸ πρό-
σωπο ήρεμο. Τὴ φώναζαν "Αδέλλα και δεν
έμοιαζε γιὰ ὑπέρητρα". Ένας μεγάλος
σύνδεσμος φαινόταν νὰ ἐνώνη τις δύο αὐ-
τές γυναίκες, πού περνοῦσαν τὸν καιρὸ
τους κουβεντιάζοντας ἢ πλέκοντας ζεστά
ρουχὰ γιὰ τὰ φτωχὰ παιδάκια. Πολλὲς φο-
ρὲς ὅταν δὲν εἶχαν πλέξιμο, ἢ δυὸ φίλες,
ἀνοίγαν καὶ τακτοποιοῦσαν τις ντουλάπες
τους, κάτι πελώριες ντουλάπες καρυδιένες.
"Ανοίγαν κουτιά και ἔβγαζαν ἀπὸ κει μέ-
σα διάφορα πράγματα καὶ ἐμείς σὰν μικρὰ
παιδιά πού εἴμαστε καθόμαστε και κοιτά-
ζαμε με μεγάλη περιέργεια, ἀφού πρώτα
εἴχαμε κάνει τὴ συμφωνία ὅτι δὲν θὰ πει-
ράζαμε τίποτα. Στὸ βάθος μιᾶς ντουλάπας,
σὰν κάτι τὸ ἱερὸ και πολὺ σπουδαῖο ἀνα-
παύοταν μέσα σ' ἕνα γυάλινο κουτί, ἕνα
πράγμα γιὰ τὸ ὁποῖον οἱ δυὸ γριούλες ἔ-
δειχναν νὰ ἔχουν μιά ξεχωριστὴ λατρεία.

Ήταν μιά μεγάλη κούκλα ντυμένη με τὴν
παλιὰ μόδα, μ' ἕνα μεταξωτὸ φουστάνι
λυωμένο και πού ἦταν ἀπὸ τὴν πολυκαι-
ρία σχεδὸν φαλακρή, ἢ μὴ της ἦταν σπα-
σμένη και τὰ χέρια της και τὸ πρόσωπό
της ξεφλουδισμένα. "Ὅταν ἔφταναν σ' αὐ-
τὸ τὸ κουτί τὸ ξεσκέπαζαν με χίλιες προ-
φυλάξεις, ἔβγαζαν τὴν κούκλα ἀπὸ μέσα
τὴ χαϊδεύαν και τὴς ἔλεγαν χίλια δυὸ λό-
για. Δὲν ξέραμε τίποτα περισσότερο γιὰ
τὴ ζωὴ τῶν δυὸ αὐτῶν γυναικῶν, ὅταν ἕνα
βράδυ, πού πλησίαζαν θυμάμαι Χριστού-
γεννα, μάθαμε ὅλη τὴν ἱστορία τους. Αὐ-
τὴ τὴν ἡμέρα οἱ δυὸ γριούλες μιλοῦσαν
πολὺ περισσότερο ἀπὸ συνήθως. Πρὸς τὸ
βράδυ ἔπαψαν νὰ φλυαροῦν και κάθισαν
στὴ θέση τους. Μιά κοινὴ ἀνάνηψη φαι-
νόταν νὰ τοὺς γεμίσει τις ψυχές.

Ἡ "Αδέλλα σηκώθηκε ἀνάψε τὴ λάμπα και
ἔπειτα ἀφού ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη της
ποδιάς της ἕνα κρίκο με πολλὰ κλειδιά,
ἀνοίξε τὴν ντουλάπα πού εἶχε μέσα τὴν
κούκλα, τὴν ἔβγαλε μέσα ἀπὸ τὸ κουτί της
— με τὸ τριμμένο φουστάνι της φαινόταν
πιὸ γριὰ ἀπὸ τις δυὸ κυρίες της —
και τὴν ἔδωσε στὴ φίλη της πού τὴν ἔλε-
γαν Μαρία. Ἡ Μαρία τὴν πήρε στὰ γόνατά
της τὴς χαμογέλασε και τὴς εἶπε.

— Καλὴ μου, θέλεις νὰ διηγηθῶμε στὰ
παιδιά τὴν ἱστορία μας!

Ἀφού εἶπε αὐτὰ μάς φώναξε νὰ μα-
ζετοῦμε κοντά της κι ἄρχισε νὰ λέη.

«Πῶνε πολλὰ χρόνια πού κι' ἐγὼ παιδιά
μου ἦμουν ἕνα μικρὸ παιδί. Ὁ ἐμφύλιος πό-
λεμος ἐρήμωσε τὴ Βρετάνη τὸ χωριὸ πού
γεννηθήκα. Ζούσαμε σὲ μιά μεγάλη τρομο-
κρατία. Ἀπὸ τις πρώτες μέρες οἱ γονεῖς
κρατία. Ἀπὸ τις πρώτες μέρες οἱ γονεῖς
μου ἔφυγαν ἐπειδὴ φοβόντουσαν ὅτι θὰ
τοὺς φυλακίσουν και μένα με ἄφησαν σ' ἕνα
φροντίδες μιᾶς χωρικῆς πού ἔμενε σ' ἕνα
γειτονικὸ χωριὸ. Ήταν βέβαιοι ὅτι ἡ δι-
καισύνη θὰ ἐπικρατοῦσε και γρήγορα θὰ
γυρίζαν πίσω. Ἀλλὰ σχεδὸν ἀμέσως τὰ

σύντομα ἐκλείσαν και ἦταν ἀ-
δύνατον νὰ ξαναγυρίσουν. Ἐ-
γὼ ἔμεινα ἕνα χρόνον κοντὰ
στοὺς χωρικοὺς πού με εἶχαν
ἀφήσει οἱ γονεῖς μου χωρὶς
νὰ μάθω τίποτα γι' αὐτοὺς,
μιά και ἡ ἐπικοινωνία ἦταν
ἀδύνατη.

Ἐνας Ἀλσατὸς λοχίας δι-
οικούσε τὸ χωριὸ και ἦταν
τραχύς, σκληρὸς και ἰσχυ-
ρογνώμων. Ὅλοι ἔτρεμαν, περισσότερο
ἀπ' ὅλους ἐγὼ, ὅταν καθισμένη στὸ σκα-
λοπάτι τοῦ σπιτιοῦ ἀντίκρυα αὐτὸ τὸν
ἄγριο ἄνθρωπο με τὰ μεγάλα μάτια, τὰ
τυκνὰ φρύδια, τὸ ὑπόπτο βλέμμα και τὴ
χοντρή φωνή. Ήταν ὁ ἐφιάλτης μου. Ὅ-
ταν δὲν εἶχε δουλειὰ καθόταν συνήθως κα-
θάλα σὲ μιά καρέκλα ἔξω ἀπὸ τὸ διοι-
κητήριο και κάπνιζε τὴν πίπα του ἐπιβλέ-
ποντας τοὺς τρεῖς δρόμους τοῦ χωριοῦ.

Μιά μέρα πού εἶχα πάει νὰ πάρω ψω-
μὶ και γυρίζα κρατώντας τὴν ποδιά μου
τὸ καρβέλι, πού ἦταν πολὺ βαρὺ γιὰ μέ-
να, τὸν ἀντίκρυσα νὰ κάθεται στὴ συνη-
θισμένη του θέση και νὰ με παρακολοῦθῃ
με τὰ μάτια. Θέλησα νὰ γυρίσω πίσω μιά
δὲν τόλμησα.

Ἀρχισα νὰ περπατῶ γρήγορα, κάνον-
τας τὴ γενναία, χωρὶς νὰ γυρίζω καθόλου
τὸ κεφάλι. Μὰ τὴν ὥρα πού νόμιζα ὅτι
εἶχα ἀποφύγει τὸν κίνδυνο, ἀκουσα τὴ βα-
ρεῖα φωνή του νὰ με φωνάζη.

— Στάσου μικρή.
Ἐνοίχασα τὴν καρδιά μου νὰ σταματή-
ω, καὶ καρφώθηκα στὴ θέση μου, μὴ μπορῶν-
τας νὰ κάνω βῆμα.

— Πλησίασε ἔδω, ἐμπρὸς πιὸ κοντά, ἄρ-
χισε νὰ μὲ φωνάζη.

Ἦναι νὰ κάνω, πήγα κοντά του, χωρὶς
νὰ τολμῶ νὰ σηκώσω τὰ μάτια μου γιὰ νὰ
τὸν κυττάξω. Ἐνα λεπτὸ στάθηκε χωρὶς
νὰ μὲ μιλήσῃ κι' ἔπειτα μὲ εἶπε με τὴ
βαρεῖα φωνή του.

— Εἶσαι ἀριστοκράτισσα, ἔ;

Ἐμεινα ἐκεῖ ἀλαλη, δὲν καταλάβαινα
καὶ πολὺ καλὰ τὶ ἤθελε νὰ πῇ αὐτὴ ἡ
λέξη, ἀλλὰ ἔξερα ὅτι σήμαινε κάτι κακὸ.

— Πόσο χρονῶν εἶσαι; με ξαναρώτησε.
Τρέμοντας τοῦ εἶπα:

— Ὁχτῶ χρονῶν κύριε.

— Ὁχτῶ χρονῶν, καλὸ αὐτό, εἶπε και
ἀμέσως προσέθεσε.

— Εἶσαι μεγαλοῦσικη και δυνατὴ γιὰ
τὴν ἡλικία σου.

Τὸ εἶπε αὐτὸ μ' ἕνα τόνο τόσο διαφορε-
τικὸ πού τόλμησα νὰ σηκώσω τὰ μάτια
μου και νὰ τὸν κυττάξω.

Ήταν πολὺ τρομακτικὸ νὰ τὸν κυττά-
ξω κανεὶς στὰ μάτια. Νόμιζα ὅτι θὰ πέ-
ση ἀπάνω μου νὰ με κατασπαράξῃ.

Ἐμπρὸς φύγε, μὲ εἶπε.

Γύρισα κι' ἔφυγα τρέχοντας ἀπὸ τὸ φό-
βο μου. Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα ὁ λοχίας με
παρακολοῦθουσε. Ὅταν περνοῦσε ἀπὸ τὸ
σπίτι, πάντα ἔρριχνε τὴ ματιά του μέσα
γιὰ νὰ με δῇ. Ὅταν με συναντοῦσε στὸ
δρόμο με παρακολοῦθουσε με τὰ μάτια ἢ
με φώναζε με τὴ βαρεῖα φωνή του.

— Α, ἂ, ἂ μικρή.

Ἀπὸ τὸ φόβο μου δὲν ἤθελα καθόλου
νὰ βγαίνω ἔξω, ἀλλὰ ἡ γυναίκα πού με
εἶχε, νομίζοντας ὅτι οἱ γονεῖς μου δὲν πρό-
κειται νὰ ξαναγυρίσουν ἤθελε νὰ με συνη-
θίσῃ σὲ ὅλες τις δουλειές. Μιά μέρα ἐκεῖ
πού ἔπλενα κάτι χόρτα στὴ βρύση ὁ Ἀλ-
σατὸς λοχίας μὲ φώναξε!

— Μικρή, πῶς σὲ λένε!

Νόμιζα ὅτι εἶχε ἔρθει ἡ ὥρα μου και τοῦ
εἶπα ἀποφασισμένη.

— Μαρία.

— Μαρία, τί ὠραῖο ὄνομα, και εἶσαι
ὀχτῶ χρονῶν, ἔ. Ἀχ, πῶς περνοῦν τὰ χρό-
νια γρήγορα, εἶπε ἀναστενάζοντας και με
σήκωσε στὰ χέρια του.

Ἐκείνη τὴ στιγμή νόμιζα ὅτι ἦμουν στὰ
χέρια ἐνὸς λιονταριοῦ. Εὐτυχῶς γρήγορα
μ' ἄφησε κι' ἔφυγα.

Ζούσα μ' αὐτὴ τὴν ἀγωνία και τὸ φό-
βο ὥσπου ἔφτασε και ὁ Δεκέμβριος με τὰ
χιόνια και τις μέρες χωρὶς ἥλιο. Δὲν περ

νοῦσε ἡμέρα χωρὶς νὰ μάθωμε ὅτι ἔπιασαν
ἐξορίστους πού ἐπιχειροῦσαν νὰ περάσουν
τὰ σύνορα και νὰ μποῦν στὸ χωριὸ. Τοὺς
βλέπαμε πού τοὺς πέρασαν ἀλυσσοδεμέ-
νους και κουρελιασμένους. Ὅταν ἔφτασε
ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων κανεὶς σχε-
δὸν δὲν θυμόταν τὴν ἡμέρα αὐτή. Ἡ ἐκ-
κλησία ἦταν κλειστὴ και οἱ καμπάνες βου-
βέες. Τὸ βράδυ ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ, ἐκεῖ
πού κοιμῶμαι σηνήθως, σὲ μιά ἀποθήκη σκο-
τεινὴ πού ἦταν στὸ πρώτο πάτωμα τοῦ
σπιτιοῦ.

Τὸ βράδυ ὅταν ἔφευγα στὸ κρεβάτι
μου, ἔμενα ἀκίνητη ἀπὸ τὸ φόβο. Δὲν ξέ-
ρω γιὰτὶ αὐτὸ τὸ βράδυ ἦμουν πολὺ λυ-
πημένη, θυμῶμαι τὶς ἄλλες παραμονές
τῶν Χριστουγέννων πού εἴμαστε ὅλοι μα-
ζὶ εὐτυχισμένοι. Τὰ δῶρα μπροστὰ στὸ
ἀναμένο τζάκι τὰ πακέτα με τις ὠραίες
πολύχρωμες κορδέλλες.

Θυμῶμαι πού τὸ βράδυ ἄφηνα τὰ πα-
πούτσια μου στὸ τζάκι γιὰ νὰ μὲ δῶν
ὁ Χριστοῦλης τὴ νύχτα τὰ δῶρα μου, και
τώρα κύτταζα τὰ τσόκαρά μου, πού δὲν
τολμοῦσα νὰ τὰ βάλλω πουμενὰ, γιὰτὶ ἤ-
ξερα ὅτι θάμεναν ἀδεία.

Καθὼς συλλογιζόμουν ὅλ' αὐτὰ νόμισα
πὼς ἀκουσα κάποιο θόρυβο μέσα στὴν ἀ-
ποθήκη και γρήγορα ἔσβυσα τὸ κερί και
χώθηκα μέσα στὰ σκεπάσματα μου.

Σὲ λίγο με πήρε ὁ ὕπνος.

Μέσα στὸ ὕπνο μου, μὲ φάνηκε ὅτι
ἀνοίξε ἡ πόρτα και μιά σκιὰ γλυστρήσε
μέσα στὴν ἀποθήκη.

Διέκρινα ὅτι ἡ σκιὰ ἦταν ἕνας ἄνθρω-
πος ντυμένος ὅπως ἐκεῖνοι οἱ ἐξορίστοι πού
βλέπαμε και κουβαλοῦσαν γιὰ νὰ τοὺς πά-
νε στὴ φυλακή.

Πλησίασε στὸ κρεβάτι μου και με μιά
φωνὴ πολὺ γλυκεῖα μὲ εἶπε.

— Μὴ φοβάσαι μικρή μου, Μαρία, μὴ
φοβάσαι.

Αἰσθάνθηκα τὸ χέρι του, νὰ χαϊδεύῃ τρέ-
μοντας και με χίλιες προφυλάξεις τὰ μαλ-
λιά μου.

— Πόσο ὁμόρφηνες μικρή μου Μαρία και
πόσο μεγάλωσες και δυνάμωσες.

Σὲ λίγο με πήρε στὴν ἀγκαλιά του, μ'
ἔσφιξε πολὺ δυνατὰ και με γέμισε φιλία.

Δὲν ἤξερα ἂν ἦμουν ἔντινα ἢ ὄνειρευ-
μουν, πάντως μὲ φάνηκε ὅτι αὐτὴ ἡ φo-
νὴ κι' αὐτὰ τὰ χά-
δια τὰ γλυκὰ ἔμοια-
ζαν νὰ εἶναι τοῦ πα-
τέρα μου.

Ἀφού μ' ἔβαλε
πάλι στὸ κρεβάτι
μου, γονάτισε και
μὲ φάνηκε ὅτι τὸν
ἀκουσα νὰ κλαίῃ με
λυγμούς ὥσπου με
πήρε πάλι ὁ ὕπνος.

Εἶσαι μεγαλοῦσικη και δυνατὴ γιὰ τὴν ἡλικία σου.

Τὸ πρῶτ' ὅταν ξύπνησα κι ἄνοιξα τὰ μάτια μου δὲν μπορούσα νὰ συγκεντρώσω τίς σκέψεις μου.

Ἀσφαλῶς θὰ εἶχα δὴ ὄνειρο. Ἡ κάμαρα ἦταν ἄδεια καὶ ἡ πόρτα καλὰ κλειστή. Κάθησα στὸ κρεβάτι μου καὶ ξαφνικὰ ἐβγαλὰ μιὰ χαρούμενη φωνή. Μέσα στὰ τοσκαρά μου βρισκόταν μιὰ θυμιάσια κούκλα ντυμένη στὸ μετάνι. Ἐπεσα στὰ πόδια τῆς κούκλας, τὴν πήρα στὰ χέρια καὶ ἀμέσως τὴ βάφτισα Ὑδόννη.

Ντύθηκα σ' ἓνα λεπτό καὶ κρατώντας τὴν κούκλα βγήκα ἔξω.

Ἡ καλὴ γυναίκα ποὺ μὲ εἶχε, μόλις μὲ εἶδε μ' αὐτὸ τὸ περίφημο παιγνίδι, μὲ ρώτησε μὴ μπορούντας νὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὴν ἐκπληξή καὶ τὴν ἀπορία.

—Θεέ μου, ποῖος σοὺ ἔδωσε αὐτὴ τὴν κούκλα!

—Κυρία, τῆς εἶπα, ὁ Χριστοῦλης.

Ἀμέσως φώναξε τὸν ἄντρα τῆς, καὶ τοῦ εἶπε.

—Κύττα, τί ἔφερε ὁ καλὸς Θεὸς στὴ δεσποινίδα μας.

Ὁ ἄντρας τῆς δὲν μίλησε καθόλου παρὰ σταύρωσε τὰ χέρια καὶ κοίταζε μαζεμένους. Ὅλοι στὸ χωριὸ δὲν ἄργησαν νὰ μάθουν τὸ περιστατικὸ καὶ δὲν μπορούσαν νὰ τὸ ἐξηγήσουν. Ἐτρεχαν γιὰ νὰ ἴδουν τὴν κούκλα καὶ γιὰ νὰ μὲ ρωτήσουν λεπτομέρειες. Ἐγὼ δὲν τοὺς ἔδινα καὶ μεγάλη προσοχή παρὰ κοίμιζα τὴν κούκλα μου, τὴν ταιίζα καὶ δὲν τὴν ἄφηνα στιγμὴ ἀπὸ τὰ χέρια μου.

Μιὰ μέρα ποὺ πήγαίνα σὲ μιὰ δουλειά, κρατώντας τὴν κούκλα, ὁ λοχίας μὲ εἶδε καὶ μὲ ρώτησε τί κρατῶ.

—Μιὰ κούκλα, τοῦ εἶπα.

—Μιὰ πολὺ ὠραία κούκλα, ποὺ τὴ βρήκες, μὲ ρώτησε.

—Κύριε μου τὴ ἔφερε ὁ Χριστοῦλης. Ἀκούγοντας αὐτὰ τὰ λόγια σηκώθηκε ἀγριεμένος, ἔσπρωξε τὴν καρέκλα του καὶ μοῦ εἶπε.

—Τί εἶπες! νομίζεις ὅτι εἶμαι τόσο κουτὸς γιὰ νὰ σὲ πιστέψω! καὶ παίρνοντάς μου τὴν κούκλα ἀπὸ τὸ χέρι τὴν κύτταξες καλὰ - καλὰ καὶ πρόσθεσε.

Μιὰ ὠραία κούκλα ἀλήθεια, μιὰ πραγματική κυρία. Κοίταξε τί γράφει κάτω ἀπὸ τὰ παπούτσια τῆς - Λονδίνον - εἶναι Ἄγγλος λοιπὸν ὁ Χριστοῦλης!

—Δὲν ξέρω, κύριε, τοῦ εἶπα παίρνοντας τὴν κούκλα στὰ χέρια. Ὅλη ἡ χαρὰ μου εἶχε σβυστή.

—Θὰ τὸ δοῦμε αὐτὸ, φώναξε.

Μάζεψε ἀμέσως τοὺς στρατιῶτες του, φώναξε τὸν ἐπὶ κεφαλῆς καὶ τὸν ρώτησε. Μήπως μπήκε κανεὶς χθὲς τὸ βράδυ στὸ χωριό;

—Ὁχι, κύριε λοχία. Οἱ ἄντρες φυλᾶνε καλὰ. Δὲν παρατηρήσαμε τίποτα τὸ ὑποπτό.

—Καλὰ, πάρε τοὺς ἄντρες καὶ πᾶμε νὰ ἐρευνήσουμε τὸ σπίτι ποὺ μένει ἡ μικρή. Πῆρε τὸ ὄπλο του ἀφοῦ μὲ ἐπίασε ἀπὸ τὸ χέρι, εἶπε.

Ἐμπρὸς πᾶμε.

Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε δυνατὰ, ἀπὸ τὴν ἀγωνία καὶ περπατοῦσα σφίγγοντας ἀπᾶνω μου τὴν κούκλα. Ὅταν φθάσαμε ἔβαλε τοὺς μισοὺς ἄντρες ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μοίρασε μέσα. Μετὰ μῆτις στὴ σάλα σέρνοντάς με ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἀφοῦ κάθησε σ' ἓνα καναπέ μοῦ εἶπε.

Ἐμπρὸς, πές μου τὰ ὅλα τώρα.

Μὲ τὴν καρδιά σφίγμένη καὶ μὲ φωνὴ ποὺ μόλις ἀκουγόταν ἄρχισα νὰ τοῦ τὰ λέω ὅλα ἀπλὴ ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἐκεῖνος ἀκούγε πολὺ προσεχτικά καὶ ἀφοῦ ἐγὼ τελείωσα σηκώθηκε καὶ γυρνώντας πρὸς τοὺς στρατιῶτες ποὺ ἦταν ἐκεῖ, εἶπε.

Ἐμπρὸς φυλάχτε καλὰ ἀπ' ἔξω. Πυροβολήστε ὅποιον ἐπιχειρήσῃ νὰ φύγῃ.

Ἀς δοῦμε λοιπὸν, ποῖος ἦταν ἐκεῖνος ποὺ σὲ φιλοῦσε καὶ ποὺ γονάτισε δίπλα στὸ κρεβάτι σου κι ἐκλαίει.

Ἐγὼ δὲν μιλοῦσα ἀλλὰ καταλάβαινα ὅτι κάτι κακὸ θὰ γινόταν σὲ λίγο. Ὁ λοχίας

ἔβαλε τὰ χέρια του ἀπάνω στοὺς ὤμους μου καὶ συνέχισε.

—Ἐχω καὶ γὰρ μιὰ κορούλα σὰν καὶ σένα. Εἶναι κι ἐκεῖνη ὀκτῶ χρονῶν, κι ἔχω δυὸ χρόνια νὰ τὴ δῶ. Γιὰ νὰ τὴν ἔβλεπα καὶ γὰρ μιὰ στιγμὴ ἔστω καὶ κοιμισμένη μέσα στὸ σκοτάδι, νὰ μπορούσα νὰ τὴ φιλήσω καὶ νὰ νοιώσω τὰ ξανθὰ μαλλιά της νὰ μοῦ χαϊδεύουν τὸ πρόσωπο, θὰ θυσιάζα καὶ γὰρ τὸ κεφάλι μου.

Λέγοντας αὐτὰ φαινόταν ν' ἀναστενάξῃ βαθεῖα. Ἐπειτα σήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ βγαίνοντας στὴν πόρτα φώναξε.

—Δυὸ ἄντρες μαζί μου, θὰ ἐρευνήσωμε τὴν ἀποθήκη.

Τότε ἔβαλα μιὰ δυνατὴ καὶ σπαρακτική φωνή.

—Κύριε λοχία, περιμένετε, φώναξα. Ξαφνικὰ κατάλαβα καλὰ. Ἦταν ὁ πατέρας μου ποὺ τὴ νύχτα εἶχε ἀψηφήσει τὸ θάνατο γιὰ νὰ μείνῃ λίγα λεπτά μαζί μου. Ἦταν ὁ πατέρας μου ποὺ, στὴν ιδέα ὅτι ἔμενα χωρὶς δῶρο μοῦ εἶχε φέρει τὴν κούκλα. Ὁ πατέρας μου, ποὺ τώρα ἦταν κρυμμένος στὴν ἀποθήκη καὶ θὰ τὸν ἔπαιρναν γιὰ νὰ τὸν πᾶνε δεμένο στὴ φυλακή.

Τότε κλαίγοντας ρίχτηκα ἀπάνω του καὶ τοῦ φώναξα.

—Περιμένετε, περιμένετε.

—Τί νὰ περιμένω, μοῦ εἶπε.

Τότε μοῦ ἤρθε μιὰ ιδέα, γιὰ νὰ σώσω τὸν πατέρα μου, θὰ ἔδινά ὅτι εἶχα, θὰ ἔκανα μιὰ μεγάλη θυσία.

—Κύριε λοχία, ἔχετε μιὰ κόρη σὰν κι ἐμένα ποὺ δὲν τὴν ἔχετε δὴ τώρα καὶ δυὸ χρόνια.

Μοῦ κούνησε τὸ κεφάλι χωρὶς νὰ μιλήσῃ καθόλου.

—Ἰσως, συνέχισα, μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ἴσως ἀφοῦ δὲν εἴσαστε ἐκεῖ, ὁ Χριστοῦλης νὰ τὴν ἔχασε. Πάρτε τὴν κούκλα μου, νὰ τῆς τὴν στείλετε. Σᾶς τὴν χαρίζω. Ὁ λοχίας ἔσκυψε κοντά μου, μὲ τὰ μάτια του γεμάτα δάκρυα, φώναξε δυνατὰ, τὰ χεῖλη του τρεμούλιασαν καὶ προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησή του.

—Πᾶψε καὶ μὴ φοβᾶσαι, μοῦ εἶπε.

Ἀφοῦ πήρε μαζί του δυὸ στρατιῶτες καὶ τὸν ἓνα τὸν ἔβαλε μπροστὰ στὴν πόρτα τῆς ἀποθήκης καὶ τὸν ἄλλον κοντὰ στὸ παράθυρο, μπήκε μόνος του μέσα, κλείνοντας τὴν πόρτα πίσω του. Σὲ μιὰ στιγμὴ ἡ πόρτα ἄνοιξε καὶ ὁ λοχίας παρυσιάστηκε.

—Δὲν εἶναι κανεὶς μέσα, εἶπε. Τὸ πουλὶ πέταξε.

Μετὰ ἀφοῦ οἱ στρατιῶτες βγήκαν ἔξω καὶ μείναμε σὶ δυὸ μας στὴ σάλα ἔσκυψε καὶ μοῦ εἶπε στὸ αὐτί.

—Ἀκου καλὰ, ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ μείνῃ ὅλη τὴν νύχτα καὶ τὴν ἡμέρα αὔριο. Πές του νὰ εἶναι ἤσυχος. Νὰ φύγῃ μεθαύριο τὸ βράδυ καὶ νὰ πᾶ ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ μέρος τοῦ χωριοῦ. Ἐγὼ θὰ πᾶω τοὺς ἄντρες μου ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Κατάλαβες!

—Μάλιστα, κύριε λοχία, τοῦ εἶπα.

—Καλὰ, τὴν κούκλα σου τὴν παίρνω θὰ τὴν στείλω στὴν κόρη μου. Τὴν παίρνω γιὰτὶ καὶ κανεὶς ἄλλος μπορεῖ νὰ ὑποψιάσῃ ὅπως καὶ γὰρ. Φεύγω λοιπὸν καὶ μὴ τυχόν καὶ ξεχάσης ὅτι σοῦ εἶπα.

Βγήκε μάζεψε τοὺς στρατιῶτες του καὶ ἀφοῦ τοὺς πήρε, τοὺς πήγε τρεῖς ἡμέρες γιὰ νὰ κάνουν ἐρευνα στὸ δυτικὸ μέρος κι ἔτσι νὰ δοθῇ καιρὸς στὸν πατέρα μου νὰ φύγῃ, ὅπως ἔγινε.

Ἀυτὴ εἶναι λοιπὸν ἡ ἱστορία καὶ τῶν τριῶν μας πρόσθεσε ἡ κυρία Μαρία καὶ τὸ μόνον δρᾶμα ποὺ εἶχαμε στὴ ζωὴ μας. Δέκα πέντε χρόνια ἀργότερα παντρεύτηκα καὶ πῆγα μὲ τὸν ἄνδρα μου στὴν Ἀλσατία. Βρήκα τὸ λοχία, γέρο πιά, ποὺ εἶχε πάρει τὴ σύνταξή του. Πολλὲς φορές εἶχε διηγηθῇ τὴν ἱστορία τῆς κούκλας στὴν κόρη του, ἡ ὁποία τὴν εἶχε καὶ τὴν φύλαγε ἀκόμα.

Ὅταν πέθανε λίγα χρόνια ἀργότερα ἡ Ἀδέλλα ἡ κόρη του ἤρθε κοντά μου, μοῦ ἔφερε τὴν κούκλα καὶ ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα οἱ τρεῖς μας δὲν χωρίσαμε ποτέ!.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Π.Θ.Κ.

Συνεχίζοντας σήμερα γιὰ τὰ ἀνοικτὰ ντεπούτα ἔχουμε νὰ ποῦμε γιὰ τὴν παρτίδα τοῦ Α τοῦ Ρ (1 ε2-ε4, ε7-ε5. 2 Αζ1-γ4) ὅτι ἐνῶ πρὸ δύο αἰώνων ἦταν πολὺ στὴ μόδα, σήμερα σχεδὸν δὲν χρησιμοποιεῖται καθόλου, γιὰτὶ στὴν ἐποχὴ μας στὴ θεωρία τῶν ἀνοιγμάτων ἔχει ἐπικρατήσει ἡ ἀρχὴ νὰ βγαίνουν στὸ παιχνίδι οἱ ἱπποὶ πρὶν ἀπὸ τοὺς Ἀξιωματικούς.

Ἡ παρτίδα αὐτὴ τίς πιὸ πολλὰς φορές στὴ συνέχεια μεταβάλλεται σὲ Βιεννέζικη (βλ. προηγούμενο τεῦχος) μὲ μιὰ ἀντιμετάθεση τῆς δεύτερης καὶ τρίτης κινήσεως:

1 ε2 - ε4	ε7 - ε5
2 Αζ1 - γ4	1η8 - ζ6
3 1β1 - γ3	

Ἐρχόμαστε τώρα στὴν παρτίδα τοῦ Κέντρου (1 ε2 - ε4, ε7 - ε5. 2 δ2 - δ4). Ὁ μαῦρος ἐδῶ τίς πιὸ πολλὰς φορές παίρνει τὸ προσφερόμενο πιόνι μὲ 2... ε5X δ4 κ' ὁ λευκὸς θὰ ἰσοφαρίσῃ μὲ 3 Βδ1 X δ4. Ἡ πρόωρη δμως αὐτὴ ἐξοδος τῆς λευκῆς Βασίλισσας δίνει στὰ μαῦρα τὴν εὐκαιρία διώκοντάς τὴν νὰ ἀναπτύξουν τίς φιγούρες τους καὶ νὰ ἐπιτύξουν εὐκόλα τὴν ἰσότητα καὶ ν' ἀφαιρέσουν τὴν πρωτοβουλία ἀπὸ τὰ λευκὰ. Ἡ συνέχεια εἶναι:

3	...	1β8 - γ6
4	Βδ4 - ε3	1η8 - ζ6
5	Αγ1 - δ2	Αζ8 - ε7
6	1β1 - γ3	Ο - Ο
7	Ο - Ο - Ο	

Ἡ συνέχεια μετὰ τὴν δὴ κίνησιν τοῦ λευκοῦ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ

6	...	δ7 - δ5
7	ε4 X δ5	1ζ6 X δ5
8	Βε3 - η3.	

Ἐδῶ τὰ μαῦρα δὲν πρέπει νὰ ροκάρουν (8... Ο - Ο;) γιὰτὶ τὰ λευκὰ συνεχίζοντας μὲ 9 Αδ2 - δ6, Αε7-ζ6 10 Ο - Ο - Ο διατηροῦν ἰσχυρὴ ἐπίθεσιν ποὺ πρέπει κανονικὰ νὰ τὰ ὀδηγήσῃ στὴ νίκη.

Γι' αὐτὸ καλύτερη συνέχεια γιὰ τὰ μαῦρα εἶναι ἡ ἀλλαγὴ τῶν 1 μὲ 8... 1X1γ3. 9 ΑX1γ3, Αζ6 κλπ.

Ἴδου μιὰ παρτίδα ἐπάνω στὸ ἀνοιγμα αὐτὸ παιγμένη στὴ Νυρεμβέργη τὸ 1896:

Λευκὰ	Μαῦρα
Winawer	Steinitz
1 ε2-ε4	ε7-ε5
2 δ2-δ4	ε7 X ε5
3 Βδ1 X δ4	1β8-γ6
4 Βδ4-ε3	1η8-ζ6
5 1β1-γ3	Αζ8-β4
Καλύτερο εἶναι ἐδῶ 5	Αζ8-ε7
6 Αγ1-δ2	Ο-Ο
7 Ο-Ο-Ο	Πζ8-ε8
8 Αζ1-γ4	Α64X1γ3?

Τὰ μαῦρα ἔπασαν στὴν παγίδα. Ἡ σωστὴ κίνησις ἦταν δ7-δ6

9 Αδ2 X γ3	1ζ6Xε4
------------	--------

Παίρνουν τὸ πιόνι, ἀλλὰ χάνουν τὴν παρτίδα μὲ τὴν φανερὴ ἐπίθεσιν ποὺ ἀναπτύσσουν τὰ λευκὰ ἐπάνω στὴν πλευρὰ τοῦ μαῦρου Βασιλέως.

10 Βε3-ζ4	1ε4-ζ6
11 1η1-ζ3	δ7-δ6
12 1ζ3-η5	Αγ8-ε6
13 Αγ4-δ3	δ7-δ6

14 θ2-θ4 καὶ τὰ λευκὰ στὴ συνέχεια ἐκέρδισαν τὴν παρτίδα.

Στὸ ἐρχόμενο φύλλο θὰ τελειώσουμε τὰ ἀνοικτὰ ντεπούτα, μιλώντας γιὰ τὸ Γ καμπι τοῦ Βασιλέως.

ΤΟ ΠΙΟΝΙ

Η Σελίδα των Μιμρών

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΕΣ ΜΕ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ

Το διάβασμα

‘Αγαπητά μου παιδιά.

‘Αρχισαν κι’ οί μανούλες να μου στέλνουν γράμματα και να μου ζητούν συμβουλές για τις άταξιές σας. Θέλετε να διαβάσετε ένα; ‘Ακούστε το.

‘Ιαγιαιά Καντιανή, μιά που έχεις την καλwsύνη να συμβουλευής τα παιδιά μας, κάμε μου τη χάρη να δώσης μιά καλή συμβουλή και στὸν προκομμένο τὸ γιό μου, τὸ Λευτεράκη. Νὰ παρατηρήσῃ τὸ πολὺ διάβασμα καὶ νὰ κάμῃ καὶ τίποτε ἄλλο. Θὰ παραξενευτῇς πὺ μιά μανούλα παραπονιέται πὺς τὸ παιδί της διαβάζει πολὺ κι’ ἴσως νὰ μὲ νομίσης παράξενη καὶ γκρινιαρά. Μά, δυστυχῶς δὲν πρόκειται γιὰ τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου. Αὐτά, ὁ μοναχογιός μου, τὰ φορτώνει στὸν κόκορα ἢ καλλίτερα στὴν τελευταία μισή ὥρα, πρὶν φύγῃ γιὰ τὸ σχολεῖο, ‘Έτσι, τὰ γραφτά του, πὺ γίνονται ὅλα βιαστικά, εἶναι γεμάτα μουτζούρες, κι’ ὅσο γιὰ τὸ μάθημα, σκαλίζει σὰν τὴν κότα καὶ ξεδιαλύνει μερικά νοήματα καὶ τὰ λέει. Μάθημα δηλαδὴ τῆς κακῆς ὥρας!

Θὰ μὺ πῆς, τί κάνει τὸν ἄλλον καιρό. Λοιπὸν, θὰ σοῦ δώσω τὴν εἰκόνα τοῦ Λευτεράκη. Θὰ σοῦ τὸν φωτογραφήσω σὲ διάφορες στάσεις.

Πρὶν τὴν πόζα. Ξαπλωμένος στὸ πάτωμα, μὲ τὰ πόδια τὸ ἓνα στὴν ἀνατολὴ καὶ τὸ ἄλλο στὴ δύση, διαβάζει ‘Οδύσσεια, Μικρὸ πλοίαρχο, ἢ Σεβὰχ Θαλασσινό!

Δευτέρα πόζα: Εἶναι ἡ ὥρα, τοῦ φαγητοῦ. Τρῶει βιαστικὸς, καί, γιὰ νὰ μὴ χάνῃ τὸν καιρό του, ἔχει ἀνοιχτά στὰ γόνατά του τὰ παραμύθια τοῦ ‘Αντερσεν πὺ τὰ γράμματα τους δὲ διακρίνονται πιά ἀπὸ τὶς λαδιές.

Τρίτη Πόζα: Κάθεται στὸ γραφεῖο κι’ ἔχει ἀκουμπήσει τὰ μάγουλά του πᾶνω στὰ δυὸ τὸν χέρια. ‘Αξάφνα, σκάζει στὰ γέλια, σὰν τρελός. Τί ἔπαθε; ‘Απλοῦστατα διαβάζει τὶς ψευτιές τοῦ βαρῶνου Μινχάουζεν!

Θέλετε νὰ σὰς δώσω κι’ ἄλλες εἰκόνες; Νομίζω πὺς τὶς μαντεύετε. Πέστε μου τί νὰ κάμω; Νὰ πιάσω ὅλα αὐτὰ τὰ βιβλία, νὰ τὰ ρίξω στὴ φωτιά; νὰ τὸν ἀναγκάσω ἔτσι νὰ κοιτάξῃ καὶ τὰ μαθήματά του; Γράψτε μου, περιμένω τὴ συμβουλή σας!»

Τὴ συμβουλή μου τὴν ἔδωκα καλὰ πὺ παιδιά κι’ ἂν ἀρέσῃ στὶς μητέρες, πὺ βουσανίζουνται ἀπ’ τὸ ἴδιο τὸ ἐλάττωμα τῶν

παιδιῶν τους, ἂς τὴν ἀκολουθήσουν κι’ ἐκεῖνες. Μὰ πρῶτα ἀπ’ ὅλους νὰ τὴν ἀκούσετε, ἔσεῖς μικροί μου φίλοι.

—‘Οχι νὰ μὴ ρίξετε στὴ φωτιά τὰ βιβλία, γιὰτὶ ὅλα αὐτά, καθὼς καὶ τὰ παιδικὰ περιοδικὰ, εἶναι πολὺτιμα, γιὰ τὴ μόρφωσή σας. Μὰ νὰ βάλετε πρόγραμμα στὴ μελέτη σας καὶ στὸ διάβασμά σας. Μόλις φάτε καὶ ξεκουραστῇτε λίγο, ἀρχίζετε καὶ τελειώνετε τὸ γράψιμο καὶ τὸ διάβασμα τοῦ σχολείου. ‘Ετοιμάσετε μάλιστα καὶ τὴ σάκκα σας γιὰ τὴν ἄλλη μέρα. Ποιὸς μπορεῖ, ὕστερα ἀπ’ αὐτό, νὰ σὰς μαλώσῃ γιὰ διάβασμα; ‘Όταν ἔχετε κάμει τὸ καθήκον σας, μπορεῖτε νὰ παίξετε μὲ τοὺς ἥρωες τῶν καλῶν βιβλίων. ‘Οχι βέβαια σ’ αὐτὲς τὶς πόλεις, πὺ μὺ περιγράφει ἡ κυρία, γιὰτὶ καὶ τὰ βιβλία καταστρέφεται καὶ τὴν υγεία σας. ‘Ομορφα ὁμορφα, στὸ γραφεῖο σας, ἢ στὸν κήπο στὸν ἥλιο, καὶ στὸν ἀέρα τὸν καθαρό.

Σύμφωνοι λοιπὸν, Λευτεράκη, ἂν δὲ θέλῃς νὰ σοῦ κλείσουν στὰ μπαῦλα τὰ παιδικὰ σου βιβλία ἢ τὸ χειρότερο νὰ σοῦ τὰ ρίξουν, μέσα στὸ θυμὸ τους, κάτω ἀπ’ τὸ καζάνι τῆς μπουγάδας.

Μὲ ἀγάπη

‘Η γιαγια ΚΑΝΤΙΑΝΗ

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΑΚΙ ΜΑΣ

Μιά φορὰ κι’ ἓναν καιρὸ ζούσαν σὲ μιά σπηλιά κάτι ζῶα. Δύο βόδια, τρία ἄλογα καὶ πέντε κατσίκες. ‘Ηταν ὁ σταῦλος τους ἡ φυσικὴ αὐτὴ σπηλιά πὺ ἦταν θεόχτιστη, γιὰτὶ χέρι ἀνθρώπου δὲν εἶχε φτιάξῃ τίποτα ἐξὸν ἀπὸ τὴ Φάτνη πὺ ἦταν γεμάτη ἀπὸ ὄχρα καὶ σανὸ γιὰ τὴν ταγὴ τῶν ζῶων...

Μὰ ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα τὰ ζῶα εἶχαν μεγάλον θέμα γιὰ ὀμιλίες καὶ γιὰ νὰ ξεδώσουν μιά καὶ τὰ ἀφεντικά τους οὔτε τὰ ἐνόχλησαν γιὰ νὰ, τὰ πᾶνε γιὰ τὸ ὄργωμα ἢ γιὰ νὰ κουβαλήσουν φορτώματα ξύλων καὶ σπόρο στὰ χωράφια.

—Πολὺς κόσμος ἔρχεται στὸ χωριό μας εἶπε τὸ ἄλογο, πὺ τὸ ἔλεγον Σθέλτο. Σήμερα ἀκουσα τὸ ἀφεντικὸ πὺς περιμένουν πολὺ κόσμο γιὰτὶ λέει θὰ τοὺς γράψουν σὲ κάτι χάρτιὰ γιὰ νὰ μετρήσουν τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ βρῶν πόσοι ζοῦν σ’ αὐτὸ τὸν τόπο...

—Κι’ ἐγὼ κάτι ἀκουσα εἶπε τὸ βόδι πὺ τὸ ἔλεγον Φαραῶ... Μὰ καὶ εἶδα καὶ κάτι ξένους πὺ περνοῦσαν ἀπ’ ἐξω ἀπὸ τὴ σπηλιά μας. Καὶ μάλιστα ἓνας ἀπ’ αὐτοὺς, ὁ γεροντότερος, ἔλεγε πὺς θὰ πρέ-

πει νὰ βιαστοῦν γιὰτὶ θὰ ἦταν δύσκολο νὰ βρῶν σπῖτι νὰ περάσουν τὴν νύχτα αὐτὴ μὲ τὸ τσουχτερό κρύο.

—Καὶ δὲν ξέρω πὺ θὰ κοιμηθῇ ἀπὸψε αὐτὸς ὁ κόσμος εἶπε ἡ γελάδα πὺ τὴν ἔλεγον Περσεφόνη.

Μὰ κείνη τὴ στιγμὴ τὰ ζῶα σταμάτησαν τὰ φλυαρία τους γιὰτὶ μιά παρέα ἀπὸ ἀνθρώπους μπῆκαν μέσα στὴ Σπηλιά.

‘Ο ἓνας ἦταν γνωστὸς στὰ ζῶα τοῦ σταῦλου. Οἱ ἄλλοι ὅμως δυὸ, ἓνας ἄντρας καὶ μιά γυναίκα τοὺς ἦταν ἄγνωστοι.

—Τὶ γλυκεῖα γυναίκα εἶπε τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ ἄλογα. ‘Όλη ἡ καλωσύνη της εἶναι ζωγραφισμένη μέσα στὰ μάτια της καὶ στὸ χαμόγελό της...

—Πραγματικά, εἶπε ὁ Φαραῶ. Τόσα χρόνια πὺ ζῶ στὸν τόπο αὐτὸ δὲν εἶδα τόσο καλωσυνημένη γυναίκα...

Μὰ τὰ ζῶα σώπασαν γιὰτὶ τὴν ἴδια στιγμὴ μίλησαν οἱ ἄνθρωποι.

—Νὰ ἐδῶ μέσα θὰ περάσετε τὴ νύχτα σας, εἶπε ὁ ντόπιος στοὺς ξένους. Μιά βραδυὰ εἶναι. Αὔριο ποιὸς ξέρει; Μπορεῖ νὰ βρεθῇ καμμία γωνιά σὲ σπῖτι καὶ γιὰ σὰς.

‘Ο ξένος πῆγε νὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ χάλασε τὰ μούτρα του.

Μὰ ἡ γυναίκα εἶπε μὲ μιά γλυκεῖα φωνή, ἀπαλὴ πὺ νόμιζες πὺς ἔβγαίνε ἀπὸ Θεοῦ στόμα...

—‘Ας γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ‘Ιωσήφ. Θὰ μένουμε ἐδῶ. ‘Όπου καὶ νὰ πᾶμε ὁ Θεὸς θὰ εἶναι μα-

ζί μας.

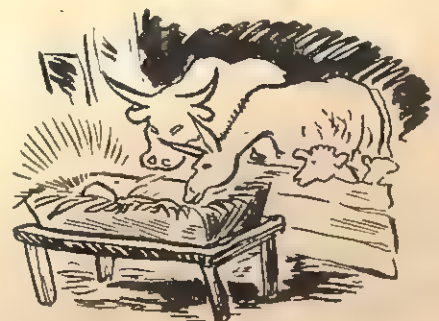
—‘Ωραία παρέα θὰ ἔχουμε εἶπε εἰρωνικά ὁ Φαραῶ.

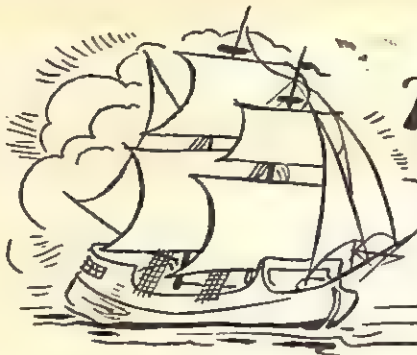
Μὰ τὰ ἄλλα ζῶα τοῦ σταῦλου τὸν ἀντίσκοψαν...

—‘Ισα-ἴσα τοῦ εἶπαν τὰ ἄλλα ζῶα. Σήμερα γίνεται στὴ σπηλιά μας μεγάλη τιμή...

Καὶ τὰ ζῶα ρίχτηκαν στὴ Φάτνη... ‘Ηταν ἡ ὥρα γιὰ φαγητό... Μὰ σὲ λίγο τί θαῦμα!.. ‘Ενα παράξενον φῶς γέμισε τὴ σπηλιά καὶ τὰ ζῶα μὲ κάποια ἐκπληξῇ εἶδαν τὴ γυναίκα νὰ βαστάει ἓνα βρέφος πὺ μόλις γεννήθηκε ἀπὸ τὴν ἴδια. Καὶ μέσα στὸ φῶς εἶδαν ν’ ἀνοίγῃ ἡ σπηλιά τους κι’ ἀπὸ τὰ οὐράνια νὰ βγαίνουν ἀγγελοῦδια πὺ τραγουδοῦσαν τόσο γλυκά...

‘Η Μάννα ἀπόθεσε τὸ παιδί μέσα στὴ Φάτνη. Μὰ κείνη τὴ στιγμὴ τρεῖς γέροι μπῆκαν μέσα στὴ σπηλιά (συνέχεια στὴ σελίδα 665)

ἡ ΘΕΙΑ ΜΥΓΔΑΛΙΤΣΑ

Τὸ διήγημα αὐτὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδη δημοσιεύθηκε γιὰ πρώτη φορά μετὰ τὸν τίτλο «Τὸ ὄνειρο τῶν Χριστουγέννων». Ἀναδημοσιεύθηκε σὲ συλλογὴ ἀπὸ διηγήματα καὶ μεταφρασμένο στὰ γερμανικὰ δημοσιεύθηκε σὲ γερμανικὸ περιοδικό.

Στὴν ἀρχὴ ὁ μεγάλος Ἕλληνας διηγηματογράφος μιλάει γιὰ τὸ Κάστρο, τὴν ἀρχαία κώμη τῆς Σκιάθου, κτισμένη πάνω σὲ μεγάλο καὶ ὑψηλὸ βράχο. Ἐκεῖ τώρα κι' ἐπὶ τὴν ἐποχὴ πού ἀναφέρεται τὸ διήγημά μας τσοπάνηδες κάνουν τὸ χειμαδιὸ τους:

—Δὲν θὰ μᾶς ἔρθῃ κανένας παπᾶς, φώναζε μέσα στὴν ἔρημιὰ ἐκεῖνῃ κάποιος τσοπάνος, καθὼς προσπαθοῦσε ν' ἀνάψει φωτιά μπροστὰ στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ ἐρημωμένου χωριοῦ. Στὴ δουλειὰ του αὐτὴ τὸν βοηθοῦσε κι' ἓνα παιδί πού σέρνοντας τὴ βαρεῖα κάπα του προσπαθοῦσε νὰ μαζέψῃ φρύγανα καὶ ξύλα ἀπὸ τὰ γκρεμισμένα σπιτία!

—Ἀκόμα νὰ δούμε, ἀκούστηκε ἄλλῃ φωνὴ πού ἔβγαινε ἀπὸ μιὰ ἄλλῃ κάπα, πλαγιασμένη κοντὰ στὴ φωτιά. Μποροῦσε κανεὶς ν' ἀπατηθῇ, νομίζοντας πὼς ἡ πρώτη φωνὴ καὶ ἡ δεύτερη ἦταν τοῦ ἰδίου προσώπου! Τόσο ἔμοιαζε ἡ προφορὰ καὶ ὁ ὄξυς τόνος τῆς ὁμιλίας.

Τώρα πιά τὸ κρύο ἔρχεται τσουχτερό ἀπὸ τὰ χιονισμένα βουνὰ καὶ ξεπαγιάζει ὅλα τὰ ζωντανά. Ὁ Ἥλιος ἔχει βασιλέψει καὶ σιγὰ-σιγὰ ὅλη ἡ φύση βυθίζεται σὲ μιὰ φοβερὴ μαυρίλα, πού τὴν ἔκανε φοβερότερη ἡ ἔρημιὰ. Ἡ φωτιά εἶχε ἀνάψει γιὰ καλὰ!

—Δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ μάθουμε γιὰ τὸ καράβι εἶπε ἡ μιὰ πλαγιασμένη κάπα!

—Ἐγώ, νὰ σοῦ πῶ, φοβήθηκα, εἶπε ὁ ἄλλος τσοπάνος. Ἐφερνε γύρω στὸ Κάστρο σὰ νάθελε νὰ βγάλῃ ἔξω ἀνθρώπους.

—Ἦταν ἀπὸ τὴ μπουνάτσα. Δὲν ἐδούλευαν καλὰ τὰ πανιά!

—Μπέε, μπέε, ἀκούστηκαν, διακόποντας τὴν ὁμιλία ὀξείαι φωναί!

Καὶ ἔφτασε τρέχοντας τὸ παιδί κρατώντας στὴν ἀγκαλιά του δυὸ μικρὰ κατσικάκια, πού μόλις εἶχαν γεννηθῇ.

—Γέννησε κι' ἡ Ψαρή, εἶπε μετὰ χαρὰ τὸ παιδί, καὶ ἄφησε τὰ δυὸ κατσικάκια καθὼς ἦταν ἀκόμη βρεγμένα ἀπὸ τὴν κοιλία τῆς γίδας, κοντὰ στὴ φωτιά! Κι' αὐτὰ παίζανε καὶ τὰ μαύρα ματάκια τους κοιτάζαν πότε τὴ μιὰ κάπα καὶ πότε τὴν ἄλλῃ, ὅλα αὐτὰ πού θὰ ἦταν ἡ συντροφιά τῆς ὀρεινῆς τους ζωῆς. Καὶ κουνούσαν τὰ αὐτιά τους κοντὰ στὴ φωτιά!

—Θὰ φάμε, θὰ φάμε πρωτογαλιὰ αὔριο Χριστούγεννα,

ἔλεγε μᾶλλον τραγουδιστὰ τὸ παιδί ἀπὸ τὴ χαρὰ του!

Καὶ γιὰ νὰ δείξῃ μεγαλύτερη τὴ χαρὰ του, ἔβγαλε ἀπὸ τὸ ζωνάρι του τὴ μικρὴ φλογέρα, τοποθέτησε τὰ τσαρούχια του κοντὰ στὴν ἀνθρακιά καὶ ἄρχισε νὰ παίξῃ θωπεύοντάς κάπου-κάπου καὶ τὰ νεογέννητα κατσικάκια.

—Αὐτὸ θὰ γίνῃ κοκκίνης, ἔλεγε καὶ ξανάλεγε! Αὐτὸ τὸ ἄλλο θὰ γίνῃ ψαρί. Ἐμοίασε τῆς μάννας του!

Καὶ ἔπειτα ἀπὸ μικρὴ διακοπὴ ξαναφλυαροῦσε:

—Μωρέ, ἡ παλιογίδα ἡ ἄλλῃ! Νὰ μὴ θέλῃ νὰ γεννηθῇ ἀκόμα! Μὰ πού θὰ μοῦ πάῃ κι' αὕτῃ! Θέλει καὶ δὲ θέλει θὰ γεννῇ ἡ στραβογίδα!

Καὶ ἀνοίγοντας κάθε τόσο τὸ στόμα του ἔβγαζε τίς συνηθισμένες στοὺς τσοπάνους κραυγές!

—Ἀ, θὰ σοῦ δείξω ἐγὼ στραβαραπίνᾳ καὶ ξαναφώνᾳ! Ἐξ ὅπως κάνουν οἱ τσοπάνοι ὅταν θέλουν νὰ συνάξουν τὰ γίδια, πού ἔχουν σκορπίσει μέσα στὸ δάσος!

—Καλὰ κάμαμε, ἔλεγε μόνος του, συνεχίζοντας τὴ φλυαρία του! καὶ ἔκάμαμε τὸ χειμαδιὸ στὸ Κάστρο. Δὲν μᾶς ψόφησε κανένα πράμα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς εἶναι κομμάτι ξάρι. Σακατεύεται κανεὶς μέσα στὰ κατσάβραχα νὰ κουβαλή ἐλιές κι' ἄλλα κλοριὰ νὰ τρῶνε οἱ παλιόγιδες.

—Μπέε, μπέε, ἔκαμαν ξανά σὰν σὲ πολὺφωνὸ χωρὸ τὰ δυὸ κατσικάκια!

Τὸ τσοπανόσκυλο γαύγισε, καὶ μετὰ τὸ γαύγισμά του κάλυψε τίς φωνές τῶν ἄλλων ζώων.

Ἀπὸ τὴ φωτιά κοντὰ φαίνονταν μέρος ἀπὸ τὸ πέλαγος.

—Νὰ το ἀκόμα τὸ καράβι, εἶπε ξαφνικά καθὼς ἀνασηκωνόταν ἓνας ἀπὸ τοὺς τσοπάνους. Τοῦδωκε στὰ πρίμα.

Ἀληθινὰ, μικρὸ κομψὸ βρίκι μετὰ δυὸ ἱστὺς τραβοῦσε πρὸς τὸ Νοτιά, χωρὶς νὰ ἀπομακρύνεται πολὺ ἀπὸ τίς ἀκτὲς τοῦ νησιοῦ. Τὰ πανιά του φαίνονταν ἄσπρα καθὼς ἦταν. Ἀλλὰ σιγὰ-σιγὰ χάνονταν στὸ σκοτάδι.

—Μὰ πὼς βολτάρει δὴ πέρα τὸ σῆ ὦρα; Εἶχε ἀπὸ τὸ ἀπομεσήμερο τόση ὦρα στὸ Κάστρο! Τὸ ἔβλεπα τόση ὦρα ἀπὸ τὸ ρουμάνι!

—Μὰ, σοῦ εἶπα, ἀπὸ τὴν μπουνάτσα! Τὸ ξούργισαν τὰ ρέματα. Ἦταν γιὰ κάτω!

—Ἔτσι ἄδειο γιὰ κάτω;

—Ὁχι, ἀφέντη, διάκοψε τὸ παιδί, πού πρόσεξε τὴ κουβέντα πού γινόταν, καθὼς ἔπλενε σὲ μιὰ μεγάλη χύτρα τὰ ἐντόσθια μιᾶς κατσίκας, πού λίγο πρωτύτερα τὴν εἶχαν σφάξῃ. Μαζὺ μετὰ ἐντόσθια ἔπλενε καὶ τὴ γδαρμένη κεφαλὴ τοῦ σφαχτοῦ, μετὰ τὴν ὁποῖαν θὰ ἔπαιρναν τὸ Χριστουγεννιάτικο κολατσιὸ τους!

—Ὁχι, εἶπε, καθὼς θέρμαινε μετὰ χαχουλιτὰ τὰ ξεπαγιασμένα καὶ ὑγρὰ χέρια του! Ἐλεγα νὰ σᾶς τὸ κρύψω! Ἀλλὰ θὰ σᾶς τὸ πῶ. Τί δά! Χριστούγεννα ξημερώνουν! Καὶ εἶναι ἀμαρτία νὰ λῆ κανεὶς ψέματα τέτοια χρονιὰρα μέρα! Νά! βλέπετε αὐτὸ τὸ τάλλαρο;

Ἡ θεία Μυγδαλίτσα μετὰ τὸ φανάρι στὸ χέρι...

Καί καθώς ἄφηνε τὰ ἐντόσθια μέσα στὴ χύτρα, ἔχωσε τὸ χέρι του στὴ βαρειά κάπα του ἐβγαλε ἕνα Ἀμερικάνικο δολλάριο ποὺ μπροστὰ στὴ φωτιά ἔλαμπε ὀλόκληρο!

Τὰ μάτια τῶν δυὸ τσοπάνηδων ἀστραψαν πότερο ἀπὸ τὸ δολλάριο! Ἀνακάθησαν κουκουλωμένοι μετὶ τὶς κάπες τους καὶ βομβάρδιζαν μετὶ τὶς ματιές τους τὸ ὀγκῶδες ἀσημένιο νόμισμα.

—Τί εἶναι βρέ; εἶπανε καὶ οἱ δυὸ μαζί καὶ ἔκαναν μιὰ κίνησιν σὰ νὰ ἤθελαν νὰ ρουφήξουν τὸ δολλάριο. Καὶ ἐσμιζαν τὰ χεῖλη τους ποὺ μαζί μετὰ τὰ μουστάκια τους ἔμοιαζε μετὰ ρύγχος ἄγριου ζώου.

Νά, ἔλεγε ὁ μικρός, καθὼς ἀπομακρυνόταν μετὰ τὸ νόμισμα στὸ χέρι μέχρις ὅτου τὸ ἔκρυψε στὸν κόρφο του. Καὶ διηγήθηκε:

—Τὸ βράδυ ἤμουνα κάτω στὴν ἄμμο γιὰ κανένα χταπόδι. Εἶδα τὸ καράβι. Εἶπα, καράβι εἶναι. Ἀλλὰ ὕστερα εἶδα νὰ βγαίνει μιὰ βάρκα ὄξω. Τοῦτο νὰ σοῦ πῶ, μετὰ μαξέ. Καὶ ἄμα ἡ βάρκα μετὰ πλησίασε στὴν ἄμμο ἐγὼ ἔκαμα κατὰ τὴ ράχη. Νά! Χτυποῦσε ἡ κάρδια μου.

Μπέε, μπέε, διάκοψαν τὰ δυὸ κατσίκια μετὰ ἀρκετὴ γλυκύτητα. Καὶ καθὼς σηκώθηκαν ἔκαναν ἕνα εἶδος γυμναστικῆς στὰ πόδια τους, καὶ καμπουρώναν τὴ ράχη τους σὰ νὰ ἤθελαν κοντὰ στὴ φωτιά νὰ μεγαλώσουν μονομιάς.

—Σωπάτε, σωπάτε, τὰ καμάρωσε καὶ τὰ χάιδεψε τὸ παιδί καὶ ἐξακολούθησε τὴ διηγήσή του.

—Δυὸ ἄνθρωποι βγήκαν ἔξω, κι' ἐγὼ χώθηκα σ' ἕνα σχοῖνο. —Παιδί, παιδί, μοῦ φωνάζουν, μὰ ἐγὼ κάνω πὼς δὲν ἀκούω. Παιδί! Νά! Καὶ μοῦ δείχνανε τὸ τάλλαρο. Ἐγὼ ὅσο ἀκούω τὶς φωνές, τόσο χωνοῦμον πάρα μέσα στὸ σχοῖνο. Πού λογάριζα ἐγὼ τάλλαρο ξετάλλαρο; Νάαα! Φόβο! —Παιδί, παιδί, πάλι ἀκούω. Πές μας δὲν κατοικοῦν ἐδῶ στὸ χωριὸ ἄνθρωποι; Πού; Ἐδῶ στὸ Κάστρο; εἶπα μετὰ ἀπὸ τὸ σχοῖνο. —Οχι ἡ χώρα εἶναι κάτω.

—Πού; ἔλεγαν πάλι οἱ ξένοι. —Νὰ ἀπὸ κεῖ κάτω, εἶπα στὸ τέλος ἄφοβα. Ἐβγαλα τὸ χέρι μου μέσα ἀπὸ τὸ σχοῖνο καὶ τοὺς ἔδειξα τὸ μέρος τῆς χώρας. —Εὐχαριστοῦμε μοῦ ἴπ'αν κι' ἔφυγαν ἀφοῦ μοῦ ἄφησαν κάτω στὴν ἄμμο σὲ μιὰ πέτρα αὐτὸ τὸ τάλλαρο.

Καὶ τὸ βρόντησε λίγο στὴν τσέπη του τὸ παιδί. Καὶ ἐξακολούθησε τὴ δουλειά του στὴ χύτρα.

—Θὰ ἦταν ξένο καράβι καὶ δὲν ἤξερε, εἶπε βγάζοντας συμπέρασμα ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς τσοπάνους.

—Τί καπετάνιος εἶναι αὐτὸς καὶ νὰ μὴν ξέρει, εἶπε ὁ ἄλλος, ποῦ εἶναι ἡ χώρα! Τὸ Κάστρο τὸ ἄφησαν ἐδῶ καὶ δέκα πέντε χρόνια. Δὲν τὸ μαθε αὐτός; Δὲν τὰ γράφουν αὐτὰ τὰ πράματα;

Τώρα πιά τὸ σκοτάδι ἀπλωνόταν παντοῦ. Ἡ νύχτα ἦταν χωρὶς φεγγάρι. Ἕνα ξεροβόρι ἐπικρατοῦσε καὶ οὔτε μιὰ κουκουδάγια, οὔτε ἄλλο νυχτοπούλι ἀκουγόταν τὴν παγερὴ αὐτὴ νύχτα τῆς παραμονῆς. Μόνον οἱ παράξενοι κροταλισμοὶ τῶν ξερῶν φύλλων ποῦ ἔκαιοντο διέκοπταν τὴν σιγαλιά τῶν ἐρειπίων τοῦ Κάστρου.

—Τοῦ κακού, περιμένουμε, εἶπε μετὰ ἕνα χασμουρητό. Παπὰς δὲν θάρσῃ. Ὁ Χριστὸς θὰ μείνῃ ἀλείτουρητος. Φοβάται τὸ χιόνι ὁ παπάς. Ἀπὸ τὴ χρονιά ποῦ ἤλθε καὶ τὸν ἔκλεισε τὸ χιόνι, ἔκοψαν τὴ γιορτὴ. Οὔτε κανένας ἄλλος ἄνθρωπος ἤλθε. Οὔτε ἡ θεία Μυγδαλίτσα. Καὶ δὲν ἔχουμε καὶ λίγο λάδι νὰ ἀνάψουμε τὰ καντήλια. Ἐγὼ λέω νὰ κοιμηθοῦμε κομμάτι ὥσπου νὰ βράσῃ τὸ φαί. Ἐσὺ μικρὲ νὰ κάμῃς ἕνα καλὸ τζουρβά. Θὰ φάμε τὰ μεσάνυχτα. Χριστοῦγεννα τὰ λένε αὐτά. Τί λὲς Κουτσογεώργη;

Ἀλλὰ ὁ Κουτσογεώργης εἶχε κιόλας ἀποκοιμηθῇ κάτω ἀπὸ ἕνα χοντρὸ παλιὸ πάπλωμα, ποῦ τοῦ εἶχε στείλει ἡ γυναῖκα του σὰν πιὸ θερμὸ ἀπὸ μιὰ ξερὴ κάπα.

—Δὲν ἀκούς, Κουτσογεώργη; ξανάπε ὁ τσοπάνος πιὸ δυνατά. Ἐγὼ λέω νὰ κοιμηθοῦμε κομμάτι.

Ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν πῆρε καμμιὰ ἀπάντησιν.

Καὶ μόνο ἡ χύτρα ἔκανε «χλά-χλά» καὶ τὰ ἐντόσθια μέσα της χοροπηδοῦσαν καθὼς ἔβραζαν.

Καὶ τὸ παιδί ἔκανε πὼς πρόσεχε τὴ χύτρα ποῦ ἔβραζε καὶ ἀπολάμβανε μυρίζοντας τὸ γλυκύτατο ἀχνό της.

—Βρὲ πάγωσες, Κουτσογεώργη, φώναξε πάλι ὁ τσοπάνης. Καὶ κρατᾷ καὶ τὴ λύρα καὶ δὲν παίζεις;

Πραγματικῶς, ἀπέναντι ὅτῳ τσοπάνῳ ποῦ μιλοῦσε καὶ κοντὰ στὴ φωτιά, ἀκουμπισμένη σ' ἕνα ξερὸ κορμὸ δέντρου στεκόταν ὀρθία μιὰ κάπα, βαρειά, ψαριά μετὰ τὴν κουκούλα ἀνεβασμένη σὰ νὰ ζεσταίνονταν ἀπὸ κάτω τῆς ἄνθρωπος. Ἀπὸ τὸ ἕνα μανίκι τῆς κάπας κρεμόταν ἡ λύρα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὸ δοξάρι.

—Κουτσογεώργη, εἶπε πάλι ὁ τσοπάνος. Κι' ἐπειδὴ ὁ Κουτσογεώργης δὲν ἀπαντοῦσε σηκώθηκε ὁ ἀγαθὸς τσοπάνος καὶ τὸν πλησίασε γιὰ νὰ τὸν τρομάξῃ.

—Ἀ! κάνει κοντὰ στὴν κάπα.

Μὰ ἡ κάπα ἔμεινε ἀκίνητη. Καὶ ὁ τσοπάνος ἔχωσε μέσα τὸ χέρι γιὰ νὰ τραβήξῃ τὸ μουστάκι τοῦ φίλου του καὶ ἔτσι νὰ τὸν τρομάξῃ.

Ἀλλὰ μετὰ φρίκη ὀπισθοχώρησε κάνοντας τὸ σταυρὸ του.

Σκέφτηκε πὼς ἦταν νύχτα τῶν Χριστοῦγεννῶν καὶ ὅτι τὴ βραδιά ἐκείνη οἱ καλλικάντζαροι, τὰ παράδοξα αὐτὰ ὄργανα τοῦ δωδεκαήμερου, ἐρχονται ἀπὸ τὶς ἐρημιές γιὰ νὰ καθήσουν λίγες μέρες κοντὰ στοὺς ἀνθρώπους, κοντὰ στὴ πασχάλινη χύτρα τους καὶ στὴν ἀνθρακιά τῆς μυρωδάτης ἀπὸ τὸ παστὸ χοιρινὸ κρέας. Ὁ τσοπάνης ζαλισμένος καὶ παραπατώντας ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ εἶπε:

—Σήκω, παιδί μου, ἦλθε ὁ καλλικάντζαρος. Τοῦ μύρισε τὸ φαί. Σήκω νὰ πάμε στὴν Ἐκκλησία. Καὶ μὴ μιλήσῃς γιὰ τὸ Θεό. Σοῦ πῆρε ἀμέσως τὴ φωνή...

—Ποῦ εἶναι; ποῦ εἶναι; εἶπε μετὰ ἡρεμία τὸ παιδί.

—Νάτος, ἐκεῖ, μετὰ τὴ λύρα του. Ποῦ εἶναι ὁ Κουτσογεώργης;

—Κοιμάται ἐκεῖ στὸ χάλασμα κουκουλωμένος.

Μὰ τὸ παιδί ἁφνικὰ εἶπε:

—Ἐγὼ θὰ σοῦ δείξω ὅτι δὲν φοβάμαι τὰ σκαλικαντζούρια.

Καὶ γιὰ μεγάλη ἐκπλήξιν τοῦ τσοπάνου πλησίασε, ἔδωσε μιὰ μετὰ τὸ ραβδί στὴν κάπα καὶ αὐτὴ ἔπεσε κάτω μετὰ κρότο. Καὶ τὸ παιδί ἄρχισε νὰ γελάει.

—Παλιόπαιδο, ἔκανε ὁ τσοπάνος, ποῦ κατάλαβε τὸ παίχνιδι ποῦ τοῦ ἐπαίξει τὸ παιδί, ποῦ λίγο πιὸ πρὶν εἶχε στήσει ἐκεῖ τὴν κάπα γιὰ νὰ γελάσῃ μετὰ τὸ φόβο τῶν ἄλλων.

Ὁχι! Ἡ Χώρα εἶναι κάτω.

—Μὰ δὲν πρέπει παιδί μου νὰ κάνῃς τέτοια ἀστεῖα. Ἐμένα μοῦ ἔκοψες τὸ αἷμα.

—Τώρα ὅμως θὰ σὲ κάνω ἐγὼ νὰ διασκεδάσῃς. Τί θὰ μοῦ δώσῃς νὰ σοῦ τραγουδήσω ἐγὼ τὰ Χριστοῦγεννα;

—Μιὰ γαδάθα τζουρβά.

—Μὰ μετὰ τὴ λύρα!

—Καὶ μιὰ γαδάθα πρωτογαλιά.

—Καλά...

Ὁ τσοπάνος κατατσακισμένος ἀπὸ τὴν κούραση τῆς ἡμέρας, τὴν κούραση ἀπὸ τὴ σκληρὴ δουλειά στὰ ἀπάτητα περάσματα τῶν βουνῶν καὶ τὸν κρύο χειμωνιάτικο καιρὸ, ξαναξάπλωσε πιὸ κοντὰ τώρα στὴν ἀνθρακιά καὶ τοῦτο γιὰτὶ ὅσο προχωροῦσε ἡ νύχτα γινόταν καὶ πιὸ τσουχτερό.

Ὡστόσο, τὸ παιδί πῆρε τὴ λύρα καὶ δοκίμαζε τὶς τρεῖς χορδές της ἀλείφοντάς τες μετὰ κερὶ καθὼς καὶ τὴ χορ-

(συνέχεια στὴ σελίδα 664)

Γύρω 'απ' τόν 'Αθλητισμό

Ο Ξενοφών και ο Μέγας 'Αλέξανδρος
πρωταθληται τῆς... 'Ορειβασίας

Ἡ κατάκτηση τοῦ "Εβερест ἀπὸ τὸν Χίλλαρυ καὶ τὸν Τέσιγκ — ἐγράψαμε σὲ ἄλλο τεύχος γι' αὐτό — ἔχει προκαλέσει τελευταία πολλές συζητήσεις σχετικὰ μετὰ τὸ ρεκόρ ἀναρριχήσεως.

Καὶ ἀπὸ τὶς συζητήσεις προέκυψε τὸ ἀπρόσπτο συμπέρασμα ὅτι πρῶτος ρεκόρτημαν ἀλπινιστὴς πρέπει νὰ θεωρῆται ὁ... Νῶε. Πραγματικὰ στὴν Ἀγία Γραφή ἀναφέρεται ὅτι ὁ Νῶε μετὰ τὴν κιβωτὸν του σταμάτησε στὸ ὄρος Ἀραράτ. Τὸ δὲ Ἀραράτ ποὺ βρίσκεται στὴν Ἀρμενία ἔχει ὑψόμετρο 5.163 μέτρα.

Οἱ Ἀγγλοὶ εἰδικοί ὥστόσο μέλη τῆς περιφημῆς λέσχης ἀλπινιστῶν «Ἰμαλαϊὰν Κλάμπ» ἀρνήθηκαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὸ ρεκόρ τοῦ... Νῶε ἰσχυριζόμενοι ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἀποδείξεις γιὰ τὸν ἄθλο του.

Ἐξ ἄλλου προσθέτουν μετὰ χιούμορ ὁ Νῶε ἀνέβηκε στὸ Ἀραράτ μετὰ τὴν κιβωτὸν του καὶ ὄχι μετὰ τὰ πόδια, ὅπως θὰ ἔπρεπε γιὰ νὰ ἀναγνωρισθῇ τὸ ρεκόρ του.

Οὔτε ὅμως καὶ ὁ ἄθλος τοῦ Μωϋσέως ποὺ δύο φορές τὴν ἴδια μέρα ἀναρριχήθηκε στὸ ὄρος Σινᾶ (ὑψόμετρο 2.602 μέτρα) συνεκίνησε τοὺς Ἀγγλοὺς ἀλπινιστάς. Μέλη τῆς «Ἰμαλαϊὰν Κλάμπ» καλὰ προπονημένα

ἀπεπειράθησαν νὰ ἐπαναλάβουν τὸν ἄθλον τοῦ Μωϋσέως ἀναρριχόμενοι δύο φορές τὴν ἴδια μέρα στὸ ὄρος Σινᾶ.

Ἐπειδὴ ὅμως ἀπέτυχον ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ Μωϋσῆς σκαρφάλωσε πιθανότατα σὲ κανένα ὕψωμα τοῦ ὄρους καὶ ὄχι στὴν κορυφὴν του.

Οἱ Ἀγγλοὶ εἰδικοί ἀναγνωρίζουν ὡς πρῶτον κάτοχον παγκοσμίου ρεκόρ ἀναρριχήσεως τὸν... Ξενοφῶντα. Γιατὶ εἶναι διαπιστωμένο πὼς κατὰ τὴν περίφημη κἀθοδο τῶν Μυρίων τὸ 400 π. Χ. ὁ Ξενοφὼν ἀνέβηκε στὴν κορυφὴν τοῦ Ταύρου ποὺ ἔχει ὑψόμετρο 3.250 μέτρα.

Ο Ἕξοφὼν λοιπὸν ἦταν ὁ πρῶτος κάτοχος τοῦ παγκοσμίου ρεκόρ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ φυσικὰ.

Τὸ ρεκόρ του κατερρίφθη ἔπειτα ἀπὸ 50 χρόνια ἀπὸ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο ποὺ ἔφθασε μετὰ τοὺς ἀξιωματοὺς του καὶ πολυαριθμοὺς ἀχθοφόρους στὴν κορυφὴν «Ἰντοῦ Κούλ» σὲ ὕψος 3.350 μέτρα.

Τὸ ρεκόρ αὐτὸ παρέμεινε ἀκατάρριπτο ἐπὶ 983 χρόνια. Καὶ μόλις τὸ 633 π. Χ. ὁ Ἰάπων Ἐν Νὸ Σοκοκού ἔφθασε στὸν κρατῆρα τοῦ ἡφαιστείου Φουσιγιάμα σὲ ὕψος 3.780 μέτρων.

Τὸ 1502 ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀ-

Μιά φάση ἀπὸ τὸν ἀγὼνα Οὐγγαρίας — Ἀγγλίας. Εἶναι ἡ στιγμή κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Οὐγγαροὶ ἐπιτυγχάνουν τὸ τρίτο τους τέρμα.

ζστέκων Μοντεζούμα ἐπεχείρησε μαζὺ μετὰ μιὰ μεγάλη συνοδείαν νὰ ἀνεβῇ στὸν κρατῆρα τοῦ ἡφαιστείου Ποποκαταπέτλ. Δὲν κατάρθωσεν ὅμως νὰ φθάσῃ στὰ 5.452 μέτρα τῆς κορυφῆς.

Οἱ Ἀζστέκοι νόμισαν τότε πὼς ἡ ἀποτυχία τους ὡφείλετο στοὺς θεοὺς τοῦ βουνοῦ ποὺ δὲν ἐπέτρεπαν νὰ καταπατήσῃ ἄνθρωπος τὰ λημέρια τους.

Τὸ 1519 ὁ Κατακτητὴς Φερνάντο Κορτέζ θέλησε νὰ ἐκμε-

ταλλευσθῇ τὴν δεισιδαιμονίαν τῶν Ἰθαγενῶν. «Γιὰ νὰ σᾶς ἀποδείξω τοὺς εἶπε ὅτι οἱ θεοὶ εἶναι φίλοι τῶν Λευκῶν θὰ στείλω τὸν ἀξιωματικὸν μου Ντιέγκο ντὲ Γκρουαζ νὰ κουβεντιάσῃ μαζὺ τους μέσῃ στὸν κρατῆρα τοῦ ἡφαιστείου!»

Ἡ ἀποστολὴ ὅμως ἐκείνη ἀπέτυχε μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ ζημιωθῇ τρομερὰ τὸ κύρος τῶν Λευκῶν.

Γιὰ νὰ ἐπανακτήσῃ τὸ κύρος του ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ προμηθευθῇ θειάφι ποὺ τὸν καιρὸ ἔκεινο «θεράπευε» ὅλες τὶς ἀρρώστειες, ὁ Κορτέζ ὠργάνωσε τὸ 1523 ἄλλη μιὰ ἀποστολὴ. Αὐτὴ τὴ φορά ὁ ἀρχηγὸς τῆς Φραντζέσκο ντὲ Μοντάνο κατάρθωσε νὰ ὑπερνικήσῃ τὶς ἀπάνταστες δυσκολίες καὶ νὰ φθάσῃ στὴν κορυφὴν τοῦ Ποποκαπέτλ. Ὁ Ντὲ Μοντάνο δεμένος μ' ἓνα σχοινὶ κατέβηκε στὸν κρατῆρα τοῦ ἡφαιστείου καὶ μάζεψε δύο καλάθια μετὰ θειάφι.

Οἱ Ἀγγλοὶ ὀρεϊβάται ἐμφανίσθηκαν γιὰ πρώτη φορά τὸ 1848 μετὰ τὴν ἀνάβαση τοῦ ὄρους Γκιντλατεπέτι (ὕψος 5.882 μέτρα), στὸ Μεξικό. Ἀπὸ τότε οἱ Ἀγγλοὶ καθὼς καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι ἔχουν κατακτήσει τὶς ὑψηλότερες κορυφές τοῦ κόσμου.

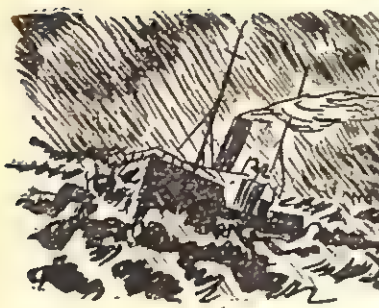
Χαρακτηριστικὸ ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Ὀλυμπος στὸν ὁποῖον ἀνεβοκατέβαιναν καθημερινὰ οἱ θεοὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, κατακτήθη μόλις τὸ 1913 ἀπὸ τοὺς Ἑλβετοὺς ἀλπινιστάς Μποδὺ καὶ Μπονασουά.

-ΟΥΓΓΑΡΙΑ ΑΓΓΛΙΑ 6—3

Πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες στὸ Ὀλυμπιακὸ Στάδιο τοῦ Γουέμπλεϋ στὸ Λονδίνο ἔγινε ὁ μεγαλύτερος ποδοσφαιρικὸς ἀγὼν τοῦ ἔτους. Ἀντιμέτωπα ἦσαν τὰ ἔθνη ποδοσφαιρικὰ συγ-

Ἡ Ἑθνικὴ ποδοσφαιρικὴ ὁμὰς τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ παῖκται ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τῆς Ὀμοσπονδίας.

Τὰ παιδιὰ τοῦ ποιοῦρχου Γκραν

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Τὸ θέαμα ἦταν ἀνατριχιαστικό, γιὰτὶ κάτω ἀπὸ τὰ βαγόνια ἦταν τὰ σώματα ἐκείνων ποὺ εἶχαν σκοτωθῇ καὶ καίγονταν τῶρα ἀπὸ τὴν φωτιά.

Ἐπίσης ἀκούγονταν τὰ βογγητὰ τῶν βαριά πληγωμένων. Ὁ Γκλένερβαν, ὁ Παγανέλι, ὁ ταγματάρχης καὶ ὁ Μάνγκλς ποὺ εἶχαν ἀνακάτευσθαι μὲ τὸ πλῆθος, ἀκούγαν προσεκτικὰ ὅ,τι λέγονταν.

— Ἡ γέφυρα ἔσπασε! ἔλεγε ὁ ἕνας.

— Δὲν ἔσπασε ἔλεγε κάποιος ἄλλος. Ἀπλούστατα δὲν φρόντισαν νὰ τὴν κλείσουν, καὶ τὸ τραῖνο βρέθηκε στὸ κενό...

— Μὰ τὸ τραῖνο δὲν θὰ περνοῦσε ἂν δὲν ἔπαιρνε σινιάλο ἀπὸ τὸν φύλακα πῶς ἡ γέφυρα ἦταν κλειστή!

— Αὐτὸ εἶναι μυστήριο..

— Καὶ βέβαια εἶναι.

— Ὁ μόνος ποὺ θὰ μπορούσε νὰ λύσῃ τὸ μυστήριο εἶναι ὁ ὁδηγὸς κι' ὁ θερμαστής του.

— Μὰ αὐτοὶ ἔχουν σκοτωθῇ πρῶτοι.

— Κι' ὁ φύλακας; Ποῦ εἶναι ὁ φύλακας;

— Ἐγὼ δὲν τὸν εἶδα!

— Κανείς δὲν τὸν εἶδε!

Ἀπὸ τὶς κουβέντες τῶν καουμπόυς, οἱ φίλοι μας πληροφορήθηκαν ἀκόμη, πῶς τὸ δυστύχημα εἶχε γίνει τὴ νύχτα, κατὰ τὶς τρεῖς καὶ τέταρτο. Οἱ σιδηροδρομικοὶ τοῦ τελευταίου βαγониού, τοῦ μόνου ποὺ εἶχε μείνει στὶς γραμμές, θέλησαν νὰ τηλεγραφήσουν γιὰ βοήθεια, ἀλλὰ ὁ τηλεγράφος ποὺ οἱ στύλοι του εἶχαν ξεριζωθῇ μὲ τὸν ἐκτροχιασμὸ τοῦ τραίνου εἶχε χαλάσει.

Κάποιος πῆγε πεζὴ ὡς τὸ πιὸ κοντινὸ κτῆμα, κι' ἀπὸ ἐκεῖ εἰδοποίησαν στὴν πιὸ κοντινὴ πόλη. Ὁ κυβερνήτης τῆς ἀποικίας, ὁ κ. Μίτσελ, εἶχεν ἔρθει αὐτοπροσώπως νὰ ἐπιβλέψῃ γιὰ τὴν διάσωση ὧν ἦταν ζωντανοὶ καὶ γιὰ τὶς ἀνακρίσεις τῆς ἀστυνομίας.

Ἐνα ἀπόσπασμα τῆς ἑφιππῆς ἀστυνομίας, ἦταν κιόλας ἐκεῖ κι' ἀφοῦ ἔσθυσε τὴν πυρκαϊά, σήκωσε τοὺς πληγωμένους γιὰ νὰ τοὺς στείλουν στὴν πιὸ κοντινὴ πόλη.

Ὁ λόρδος Γκλένερβαν ἔδωσε γνωριμία στὸν κυβερνήτη ποὺ ἐκείνη τὴ στιγμή κουβέντιαζε μὲ τὸν ἀστυνόμο, ἕνα ψηλὸ μελαχροινὸ Ἀγγλο, μὲ ἐνεργητικὸ πρόσωπο.

— Τί φοβερὸ δυστύχημα! εἶπε ὁ Γκλένερβαν.

— Δὲν εἶναι δυστύχημα μυλόρδε!

— Δὲν εἶναι;

— Ὁχι... Πρόκειται γιὰ ἐγκλημα...

Ὁ Γκλένερβαν χωρὶς νὰ πῇ τίποτε κοίταξε τὸν κυβερνήτη ποὺ ἔκανε «ναὶ» μὲ τὸ κεφάλι.

— Μάλιστα μυλόρδε, εἶπε ὁ τελευταῖος. Οἱ ἀνακρίσεις ποὺ κάναμε μᾶς ἔδειξαν αὐτὸ ποὺ λέει ὁ ἀστυνόμος: πῶς πρόκειται γιὰ ἐγκλημα. Τὸ τελευταῖο βαγόνι, τῶν ἀποσκευῶν, ληστεύθηκε. Οἱ ταξιδιωτῶν δέχτηκαν τὴν ἐπίθεση τῶν ληστῶν ποὺ τοὺς πήραν ὅ,τι πολυτίμητο εἶχαν, χρυσὰ καὶ χρήματα. Ὡς καὶ τοὺς σκοτώσαν. Εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ φρικότερα ἐγκλήματα ποὺ ἔγιναν ποτέ.

— Ἦταν πολλοὶ οἱ ληστές;

— Ἀπ' ὅ,τι μάθαμε, ἀπ' ὅσους σώθηκαν, πέντε ἢ ἕξι.

— Ὡστε δὲν ἔμεινε ἡ γέφυρα ἀνοιχτὴ τυχαία...

— Ὁχι... Τὴν ἄφησε ἀνοιχτὴ ὁ φύλακας ποὺ σίγουρα ἦταν συνένοχος του.

— Γιατί σίγουρα;

— Γιατί ἐξαφανίστηκε.

Ὁ ἀστυνόμος ὅμως κούνησε τὸ κεφάλι του.

— Σ' αὐτὸ δὲν συμφωνῶ, κύριε κυβερνήτη!

— Στὸ ὅτι ὁ φύλακας ἦταν συνένοχος.

— Ὡστόσο εἶναι ἡ μόνη λογικὴ ἐξήγηση! ἐπέμεινε ὁ κυβερνήτης. Ἐγὼ ἔχω σχηματίσει τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτὸ τὸ ἐγκλημα τὸ ἔκαναν ἰθαγενεῖς μὲ τὴν βοήθεια τοῦ φύλακα. Μόνον ὁ φύλακας ἤξερε τὸν

Ὁ Τολινέ.

πολύπλοκο μηχανισμό τῆς γέφυρας, ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸν κινήσουν ἰθαγενεῖς. Μισὴ ὥρα πρὶν περάσει τὸ τραῖνο, πέρασε ἕνα καϊκι, κι' ἀμέσως μετὰ ἔκλεισε ἡ γέ-

φυρα γιὰ τὸ τραῖνο. Μᾶς τὸ εἶπε ὁ καπτανίος του. Ἐπειτα τὸ τραῖνο ποτὲ δὲν θὰ ἐπιχειροῦσε νὰ περάσῃ τὴν γέφυρα ἂν δὲν τοῦ ἔκανε σινιάλο μὲ τὸ φανάρι τοῦ ὀφθαλμοῦ.

— Ὁ! αὐτὰ εἶναι λογικά, ἐμένα ὅμως ἐπιτρέψτε μου ν' ἀμφιβάλλω... εἶπε ὁ ἀστυνόμος.

— Ὅσοι γλύτωσαν ἀπὸ τὸ δυστύχημα, δὲν μποροῦν νὰ ποῦν ποιοὶ τοὺς ἐπιτέθηκαν; ρώτησε ὁ Γκλένερβαν.

— Μὲ τὸ πυκνὸ σκοτάδι, τὴν παραχρῆ καὶ τὴν τρομὰρα τοὺς δὲν εἶδαν παρὰ σκιές.

— Πάντως ἐσεῖς κύριε ἀστυνόμε νομίζετε πῶς τὸ ἐγκλημα δὲν ἔγινε ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς. Δὲν εἶναι ἔτσι;

— Δὲν τὸ ἔκαναν ἰθαγενεῖς!

— Μὰ τότε ποιοὶ;

Ὁ ἀστυνόμος δὲν πρόφτασε ν' ἀπαντήσῃ. Δυὸ χωροφύλακες ἤλθαν καὶ τὸν ζήτησαν βιαστικά. Εἶχαν ἀνασκόλῃ τὸ σῶμα τοῦ φύλακα τῆς γραμμῆς μ' ἕνα μαχαίρι στὴν καρδιά.

Αὐτὴ ἡ θλιθερὴ ἀνακάλυψις ἔρριχνε δίκιο στὸν ἀστυνόμο.

— Ὁμολογῶ ὅτι γελάστηκα! εἶπε μὲ τιμιότητα ὁ Μίτσελ. Τὸ ἐγκλημα δὲν ἔγινε ἀπὸ ἀγρίους. Ἐγινε ἀπὸ Εὐρωπαίους. Αὐτοὶ σκότωσαν τὸν φύλακα, ἄνοιξαν τὴν γέφυρα ποὺ εἶχε κλείσει μετὰ τὸ πέρασμα τοῦ καϊκιού, κι' ἔκαναν σινιάλο στὸ τραῖνο νὰ περάσῃ. Εἶναι ἕνα φριχτὸ κακούργημα ποὺ χρειάζεται ἀνελέητη τιμωρία.

— Πρέπει ὅμως νὰ βρῇ τὸν ἐνόχου. ἔκανε ἡσυχὰ ὁ Γκλένερβαν.

— Αὐτὸ νὰ λέγεται. Πιστέψτε με ὅμως μυλόρδε ὅτι ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ τοὺς βροῦμε. Πάντα ἔρχεται ἡ ὥρα τῆς δικαιοσύνης. Κανένα κρίμα μικρὸ ἢ μεγάλον δὲν μένει ἀτιμωρητό. Ὅτ' αὐτὸ δῆτε λοιπόν, πῶς καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπαίσιτοι κακούργοι ποὺ τόσο βαρεῖα ἐγκλημάτησαν, θὰ πληρώσουν καὶ μάλιστα ἀκριβὰ.

— Αὐτοὶ ποὺ ἔκαναν αὐτὸ τὸ ἐγκλημα, εἶπε, εἶναι ἄνθρωποι ποὺ ξέρουν σὲ τί χρησιμεύει αὐτὸ τὸ πραγματάκι!

Καὶ λέγοντας ἔδειξε ἕνα ζευγάρι «ντάρμπυς», χειροπέδες ποὺ τὶς ἔβανε μιά λεπτὴ ἀλυσίδα.

— Ἐλπίζω νὰ μὴν ἀργήσω νὰ τοὺς ζωγώσω γιὰ νὰ τοὺς προσφέρω μὲ τὸ χερί μου αὐτὸ τὸ μικρὸ πρωτοχρονιάτικο δῶρο!

— Μὰ τότε ὑποφιάζεστε...

— Δὲν ὑποφιάζομαι! Εἶμαι βέβαιος πῶς τὸ κακούργημα ἔγινε ἀπὸ «ἀνθρώπους ποὺ ταξιδεύουν χάρισμα».

— Τί! Κατάδικοι; φώναξε ὁ Παγανέλι ποὺ ἤξερε πῶς στὴν Αὐστραλία ὀνομάζουν «ἀνθρώπους ποὺ ταξιδεύουν χάρισμα» τοὺς βαρυντοινίτες ποὺ ταξιδεύουν βέβαια χωρὶς νὰ πληρώνουν, στὰ πλωτὰ κάτεργα.

— Νομίζω πῶς οἱ κατάδικοι δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ μείνουν στὴν ἐπαρχία τῆς Βικτωρίας... εἶπε ὁ Γκλένερβαν.

— Δὲν ἔχουν... ἀλλὰ τὸ παίρνουν... ἔκανε ὁ κυβερνήτης. Ἐγνοίαι σὰς ὅμως κι' αὐτοὶ ἐδῶ δὲν θ' ἀργήσουν νὰ πάνε ἀπ' ὅπου ἤρθαν!

Ὁ κ. Μίτσελ συμφωνοῦσε μὲ τὸν ἀστυνόμο.

Ἐκείνη τὴ στιγμή φάνηκε τὸ ἀμόξι ποὺ

πλησίαζε στην σιδηροδρομική γραμμή κι' ο λόρδος έτρεξε γιά να τούς πη να λοξοδρομήσουν.

Δέν ήταν ανάγκη να δούν οι κυρίες τ'ο φριχτό εκείνο θέαμα.

Ο Γκλένερβαν έξηγήσε με λίγα λόγια τί είχε συμβή, και τ'ο καραβάνι συνέχισε τ'ο δρόμο του από την άλλη μεριά.

ΠΡΩΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Πραγματικά οι αυστραλιανές πεδιάδες ήταν σωστός επίγειος παράδεισος.

Τ'ο ταξίδι μ' αυτούς τούς όρους δέν ήταν διόλου κουραστικό ούτε μονότονο.

Ο Παγανέλι τούς έδειξε ένα μέρος όπου οι καζουαρίνες, τ'α όμορφα λεπτά δέντρα, σχηματίζουν ένα τετράγωνο.

— Κοιμητήριο ίθαγενών! είπε.

Πράγματι, ήταν ένα νεκροταφείο πρωτόγονο, από εκείνα που οι Αυστραλοί συντηρούν μ' ευλάβεια, γιατί ή λατρεία τών νεκρών είναι ή βάση τής θρησκείας τους.

Οι κακόμοιροι οι ίθαγενείς θ' αναγκάστηκαν να έγκαταλείψουν τούς τάφους τών προγόνων τους, διωγμένοι από τ'ο άπλωμα τών λευκών άποίκων.

Ο Παγανέλι κι' ο Ροβέρτος κατά την συνήθειά τους κάλπαζαν επί κεφαλής τ'ο καραβανιού.

Κουβέντιαζαν όπως πάντα σαν καλοί φίλοι, κι' ο άγαθος σοφός έκανε ότι μπορούσε γιά να μορφώνει κάπως τ'ο παιδί με τ'α λόγια του και να μην πηγαίνει έντελώς χαμένος ο καιρός του.

Ότ'όσο ξαφνικά σταμάτησαν κι' από τίς χειρονομίες τους οι άλλοι κατάλαβαν ότι κοιτάζαν κάτι πολύ παράξενο.

Όταν πλησίασε τ'ο άμμάξι αρκετά, κατάλαβαν κι' οι άλλοι περί τίνος έπρόκειτο.

Ένας μικρός ίθαγενής, ένα αγοράκι ως όχτώ χρόνων ντυμένος ευρωπαϊκά κοιμόταν βαθεία στον ίσκιο ενός δέντρου.

Ήταν — καθώς παρατήρησε ο Παγανέλι — τέλειος τύπος αυστραλιανού: μαλλιά σγουρά, δέρμα μελαφό, μύτη μικρή, χοντρά χείλια και χέρια δυσανάλογα μακρυνά.

Όμως ή φυσιογνωμία του φαίνονταν ξυπνή, παρ' όλο που κοιμόταν.

— Τ'ο καυμένο τ'ο μικρό! Ποιος ξέρει πώς βρέθηκε στ'ο δάσος δλομόναχο!

— Φαντάζομαι πώς θάκανε τ'ο ταξίδι γιά να έπισκεφτή τ'ο κοιμητήριο! είπε ή λαίδη Έλενα. Ίσως έδώ να είναι θαμμένοι τίποτε δικοί του!

— Μά δέν πρέπει να τ'ο αφήσωμε έτσι μικρό και άπροστάτευτο που φαίνεται! φώναξε ο Ροβέρτος.

Ο μικρός ίθαγενής γύρισε πλευρό χωρην να ξυπνήση. Και τότε είδαν όλοι με μεγάλη έκπληξη μι'α πινακίδα που ήταν στερεωμένη στη ράχη τ'ου όπως οι σάκες τών μικρών μαθητών. Κι' αυτή ή πινακίδα έγραφε έγγλέζικα:

Τολινέ

Να βγή στην τσουκά με την εύγενή φροντίδα τ'ου κ. Τζέφφρις Σμιθ. Επίθεωρητού τ'ου τραινού.

— Τί είναι αυτοί οι Άγγλοι! φώναξε ο Παγανέλι. Δέν διατάζουν να έξαποστείλουν ένα παιδί με έπιγραφή στη ράχη λες κι' είναι ταχυδρομικό δέμα.

— Τ'ο καυμένο! έκανε ή πονόψυχη λαίδη. Σίγουρα θά βρισκόταν στ'ο τράινο που έκτροχιάστηκε στ'ο Κάμδεν — μπρίτζ. Ίσως νάχασε και τούς δικούς του στ'ο δυστύχημα!

— Δέν φαντάζομαι μυλαίδη. Ίσια ίσια ή πινακίδα αυτή δείχνει πώς ταξίδευε μόνο του.

— Έχεις δίκιο Τζών, δέν τ'ο σκέφτηκα.

— Ξυπνάει! είπε ή Μαίρη.

Πράγματι. Τ'ο παιδί ξύπνησε, έτριψε τ'α μάτια του κι' ανακάθισε τρομαγμένο, βλέποντας τόσο κόσμο γύρω του.

Ή λαίδη Έλενα όμως τ'ου πήρε τ'ο χέρι

και τ'ου χαμογέλασε κι' αυτό φάνηκε να τ'ο καθησυχάζη.

— Μιλās άγγλικά παιδί μου; ρώτησε χαμογελώντας του ή όμορφη γυναίκα.

— Μάλιστα κυρία! άποκρίθηκε τ'ο παιδί που είχε πάρει θάρρος.

— Πώς σε λένε μικρέ; ρώτησε ο Παγανέλι.

— Τολινέ! είπε τ'ο παιδί.

— Α! Τολινέ! έκανε ο σοφός. Τολινέ αυστραλιανά σημαίνει «Φλούδα δέντρου» αν δέν κάνω λάθος.

Ο Τολινέ έκανε ναι με τ'ο κεφάλι, φανερά ευχαριστημένος που κάποιος καταλάβαινε τή γλώσσα του.

— Πούθε έρχεσαι παιδί μου; ρώτησε ή λαίδη.

— Από την Μελβούρνη κυρία.

— Ήσουν στ'ο τράινο που έκτροχιάστηκε; ρώτησε ο λόρδος.

— Μάλιστα κυρία. Άλλά ο Θεός τής Αγίας Γραφής μ' έπροστάτεψε.

— Ταξιδεύεις μόνος σου;

— Όλομόναχος. Ο κύριος πάστωρ με είχε παραδώσει στ'ον κ. Τζέφφρις Σμιθ. Δυστυχώς σκοτώθηκε στ'ο δυστύχημα.

— Δέν ήξερες κανέναν άλλον μες στ'ο τράινο;

— Όχι, κανέναν! Όμως ο Θεός που αγαπάει τ'α παιδιά με προστάτεψε κι' έγώ σώθηκα.

Ο Τολινέ έλεγε όλα αυτά μ' έναν συμπαθητικό γλυκό τόνο.

Αυτή ή μεγάλη θρησκευτικότητα τ'ου παιδιού, δέν ήταν δύσκολο να εξηγηθ. Σίγουρα θάταν ένας από τούς μικρούς ίθαγενείς που οι ιεραπόστολοι τούς βαφτίζουν και τούς εκπαιδεύουν.

Οι ήμερες άπαντήσεις του, ή πρώτη υποδαρότητα του, ή τάξη που είχε στ'ο νήσιμό του, έδειχναν πώς είχε πάρει τ'ο δρόμο να γίνη κι' αυτός ιεραπόστολος. Μά τί γύρευε σε κεινην την έρημιά, μακριά από τ'ο Κάμδεν — μπρίτζ; Ή λαίδη Έλενα τ'ον ρώτησε σχετικα.

— Γύριζα στην φυλή μου στ'ο Πάκλαν, είπε. Ήθελα να ξαναδω την οικογένειά μου!

— Αυστραλοί είναι οι δικοί σου;

— Μάλιστα κυρία. Αυστραλοί.

— Έχεις τ'ον πατέρα σου και την μητέρα σου; ρώτησε με ζωηρό ενδιαφέρον ο Ροβέρτος.

— Μάλιστα αδερφέ μου, έχω! άποκρίθηκε ο μικρός Αυστραλός χαμογελώντας στ'ον Ροβέρτο.

Ο Ροβέρτος δέν μπόρεσε να μην τ'ον φιλήση, κι' έγιναν άμέσως φίλοι.

Όσο γιά τ'ον φίλο μας τ'ον Παγανέλι, δέν τ'ου άρεσε και τόσο να βλέπη έναν ίθαγενή ντυμένο... φράγκικα.

Αυτός ήθελε τούς Αυστραλέζους να είναι μοναχά... χρωματισμένοι.

Από τ'ον Τολινέ ωστόσο έμαθαν κι' άλλα γιά την ζωή του.

Πώς σπούδαζε στ'ο σχολείο όπου μάλιστα έπαιρνε και καλούς βαθμούς. Ήταν τ'ο σχολειόν τών ιεραποστόλων γιά μικρούς ίθαγενείς.

— Και τί μαθαίνετε σ' αυτό τ'ο σχολείο; ρώτησε ή λαίδη Έλενα.

— Διαβόζομε την Άγία Γραφή και μαθαίνομε μαθηματικά, γεωγραφία...

— Α! Γεωγραφία! φώναξε ξαφνικά ένθουσιασμένος ο Παγανέλι.

— Μάλιστα κυρία, και γεωγραφία. Έχω πάρει μάλιστα τ'ο πρώτο βραβείο στίς

τελευταίες έξετάσεις γιατί ήρθα πρώτος με άριστα είκοσι.

— Μπράβο παιδί μου! Μά έσύ είσαι έξοχο παιδί! Φώναξε ο Παγανέλι που ο ένθουσιασμός του πιά δέν γνώριζε όρια.

— Να και τ'ο βραβείο μου κυρία! είπε ο Τολινέ, και τ'ου έδειξε ένα μαύρο χρυσόδετο βιβλίο.

Ήταν μι'α Άγία Γραφή. Στην πρώτη σελίδα ήταν γραμμένο με ωραία καλλιγραφικά γράμματα:

«Ίεραποστολικόν Σχολειόν Μελβούρνης. Πρώτον Βραβειόν Γεωγραφίας εις τ'ον μαθητήν Τολινέ εκ Πάκλαν. Αιέν Άριστεύειν!»

Ο Παγανέλι σχεδόν πήδησε από την χαρά του!

Ένας ίθαγενής, ένας γνήσιος Αυστραλός, να έχη κερδίση τ'ο πρώτο βραβείο

Οι δυο κυρίες βρήκαν στ'ο άμμάξι τους ένα μεγάλο μπουκέτο άγριου λούλουδα.

στη γεωγραφία! Αυτό ήταν κάτι που ξεπερνούσε κάθε προσδοκία!

Φίλησε τ'ον Τολινέ και στ'α δυο μάγουλα, και ζήτησε να τ'ον ξετάση άμέσως.

Ο μικρός ίθαγενής φάνηκε πολύ ξαφνιασμένος μ' αυτά τ'α δείγματα θαυμασμού τ'ου Παγανέλι και ή λαίδη Έλενα αναγκάστηκε να τ'ου εξηγήση πώς ο «κύριος» ήταν ένας διάσημος γεωγράφος.

— Γεωγράφος; είπε τ'ο παιδί που δέν φωτίστηκε καθόλου.

— Καθηγητής!

— Καθηγητής;

— Δάσκαλος! έπεξήγησε ο Παγανέλι.

— Α! Δάσκαλος! είπε ο Τολινέ που θαύμαζε πιά τώρα κι' αυτός με τή σειρά του. Άν θέλετε κυρία, κάντε μου μερικές έρωτήσεις στη Γεωγραφία!

— Μαθητή Τολινέ, σήκω άπάνω!

Ο Τολινέ που ήταν όρθιος δέν μπορούσε να σηκωθ. περισσότερο.

— Μαθητή Τολινέ σε πόσα μέρη χωρίζεται ή γή;

— Σε πέντε ωκεανούς και πέντε ήπειρους: την Όκεανία, την Ασία, την Άφρική, την Άμερική και την Ευρώπη.

— Πολύ καλά. Άς πούμε γιά την Ασία.

— Η Ασία, είπε ο Τολινέ είναι ή πιό μεγάλη ήπειρος. Χωρίζεται στίς Ίνδιες, στην Κίνα, κλπ. Όλ' αυτά άνήκουν στην Άγγλία.

— Αϊ; Τί είναι αυτά;

— Η Ασία κυρία, είναι άγγλική άποικία.

— Και ή Ευρώπη;

— Η Ευρώπη άνήκει στούς άγγλους κι' αυτή!

(Ή συνέχεια στ'ο άλλο φύλλο)

Η ΘΕΙΑ ΜΥΓΔΑΛΙΤΣΑ

(συνέχεια από τη σελίδα 659)

δη τοῦ δοξαρίου του καὶ ἔστριβε τὶς ἐπάνω χορδιστήριες λαβίδες, ἕνα φῶς φαναρίου προχωροῦσε πίσω ἀπὸ τὸ Κάστρο πρὸς τὸ μέρος τοῦ βουνοῦ καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ πυκνὸ δάσος ἀπὸ περνάρια.

Το παιδί που λίγο πιο πριν ήθελε να παίξει προκαλώντας το φόβο των τσοπαναρέων με την άδειανή εκείνη κάπα, άρχισε τώρα να τρέμει και να ζαρώνει φοβισμένα. Ντρεπό-
του όμως να φωνάξει τους τσοπάνους που κοιμόντουσαν
λίγο πιο πέρα, άφου μάλιστα πρωτίτερα προσποιηθήκε
πως δε φοβάται τους καλλικάντζαρους.

Μὰ τὸ φῶς προχωροῦσε γρήγορα πρὸς τὰ κάτω. Πότε χανότουں πίσω ἀπ' τὶς πυκνὲς φυλλωσιεὲς τῶν δέντρων, πότε ξαναφαινότουں πρὸς κόκκινο στὰ ἄδεντρα λιβάδια. Καὶ τώρα πλησίαζε στὸ βραχῶδες κατήφορο ὅπου τὰ χαμόκλαδα δὲν τὸ κρύβανε. Καὶ τὸ φῶς αὐτὸ ἐρχότουں κατευθεῖαν στὸ φρούριο.

Τὸ παιδί αἰσθανόταν τώρα κάποια φρίκη.

Σκέφτηκε νά μπη μέσα στην Ἐκκλησιά μὰ αὐτὸ τοῦ φάνηκε φοβερότερο, ἀφοῦ μάλιστα, τὰ καντήλια ἦταν ἀκόμα σβηστά.

Τὸ φρονιμώτερο πού εἶχε νὰ κάμῃ ἦταν νὰ κουκουλωθῇ κι' αὐτὸς στὴν κάπα του, κοντὰ στὸν πατέρα του, πού καὶ αὐτὸ ροχάλιζε σὲ μιὰ ἁρμονία μοναδική μὲ τὸ ἀνακάχλασμα τῆς χύτρας. Τοῦτο καὶ ἔκαμε. Ἀλλὰ ἀπὸ κάποια τρύπα τῆς κάπας του ἔβλεπε μπροστά του καὶ ἄκουε καθαρά τώρα τὰ πατήματα ἀνθρώπου πού ἐρχότου γρήγορα γρήγορα σὰν ἐκείνον πού παίρνει τὸν κατήφορο. Ἔτρεμε.

Στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου εἶδε τὸ ἀντιφέγγισμα τοῦ φανα-
ριοῦ καὶ ἄκουσε τὰ γαυγίσματα τοῦ σκύλου κάτω ἀπ' τὸ
χειμαδιό. Καὶ ξαφνικά τὸ παιδί γέλασε χαρούμενα.

—“Αμ, τόξερα ἐγώ. Τὰ σκυλιά σὰ μυριστοῦν σκαλικάντζαρο ζαρώνουν. Καὶ δὲ γαυγίζουν.

Καὶ καθὼς εἶδε
—Νά! φώναξε.

—Να! φώναξε.
Ἦ γιὰ τρόμαξε ἀπὸ τὴ φωνὴ τοῦ παιδιοῦ, παραπάτη-
σε καὶ ἔσπασε τὸ φανάρι τῆς στὸν τοῖχο.

—Καλῶς τήνε τῇ θειᾷ, τὸ Καράβι!

Μὲ τίς φωνὴς ξύπνησαν καὶ οἱ δύο ἄλλοι τσοπανῆδες καὶ
σηκώθησαν, τρίβοντας τὰ μάτια τους.
Μυγδαλίτσα, ξαναεῖπε τὸ παιδί,

—Καλῶς τήνε τὴ θεῖα Μυγοαλιτσα, ζαναεπιε το παιδι,

★ ★ ★

Ἡ θειὰ Μυγδαλίτσα ἦταν χήρα ἴσα μὲ ἐξήντα χρονῶν. Παντρεύτηκε μικρὴ καὶ ἀπόχτησε γιὸ κι ὕστερα ἀπὸ δέκα χρόνια ἀπόχτησε καὶ θυγατέρα. Ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια εἶχε πεθάνει ὁ ἄντρας της, γέροντας ψαρᾶς. Πέθανε μὲ τὴν πί- κρα πῶς ἐξ αἰτίας μιᾶς ἰδιοτροπίας του, ὁ γιὸς του σὲ ἡ- λικία εἰκοσὶ μόλις χρόνων ἀναγκάστηκε νὰ ξενιτευτῇ. Καὶ ἔτσι ἄμεσος καὶ καλοκαμωμένος.

ἦταν ὁμορφος καὶ καλοκαρπῆς.
Ἔτσι στὰ χρόνια τῆς Ἐπαναστάσεως μπαρκάρισε κρυ-
φὰ σ' ἓνα Ἑγγλέζικο καράβι, πὺν ἐξ αἰτίας τῆς κακοκαι-
ρίας εἶχε ποδίσει στὸ λιμάνι τους καὶ εἶπε μόνο.
Ἦ ἔλατε καὶ ὁ Θεὸς δὲ θὰ μ' ἀφήσῃ!

— Ἐχετε γειά. Ὁ Θεὸς σε καλὰ φέρηται.
Ἀπὸ τότε ὁμως ἡ θεια Μυγδαλίτσα ἔχασε τὴ μισή της ζωή. Τῆς φάνηκε πὺς γέρασε ἀπότομα... Ἀπὸ τότε πολλὰ εἶδαν τὰ μάτια της. Ἐπειτα ἀπὸ τὴν Ἐπανástασα καὶ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος οἱ κάτοικοι τοῦ Κάστρου ἀφελευθέρωσαν τὴς χωριό τους ποὺ δὲν εἶχε λιμάνι καὶ πήγαν καὶ ἐφύσταν ἄλλο κοντά στὸ γιαλό ποὺ εἶχε μεγάλο καὶ ἀσφαχτίσαν ἄλλο κοντά στὸ γιάλο ποὺ εἶχε μεγάλο καὶ ἀσφαλίστατο λιμάνι. Καὶ ζοῦν ἐκεῖ ἴσαμε τώρα. Ἡ θεια Μυγδαλίτσα γέρασε στὸ μεταξύ πολὺ, καὶ περίμενε πάντα τὸ γιό της νὰ ξαναγυρίσῃ. Ὅσοτόσο τὰ χρόνια περνοῦσαν καὶ δὲν ἔπαίρνει καμμιά εἰδηση γιὰ δαῦτον.

«Ύστερα από το θάνατο του άνδρός της ή λύπη της μεγάλωσε. Και καταλήφθηκε από μια βαρεία μελαγχολία. Έγινε υποχόντρια. «Αν και δεν έπηρε ποτέ της γράμμα, αν και δεν έμαθε ποτέ της τίποτα γι' αυτόν, κάτι της έλεγε μέσα της πώς το παιδί της ζή και καλύτερα πώς θα έλθαι. Και θά' έλθαι τα Χριστούγεννα κατόπιος...»

Κι' ἔκανε λειτουργίες στὶς ἐκκλησίες. Καὶ ἀνάβε οἴπλα καὶ τριπλά τὰ καντήλια στὶς ἁγίες εἰκόνες. Καὶ ἔτρεχε ἀκούραστη κάθε Σάββατο «στὸ χωριό», στὸ παλιὸ τοῦ

νησιού χωριό, στο φρούριο, για ν' άναψη τῆς καντήλης τοῦ Χριστοῦ, τῆς ὁμορφῆς ἐκείνης Ἐκκλησιᾶς, τὴν ὁποία τόσο ἀγαποῦσε καὶ σεβοτανε. Μόνο στὴν Ἐκκλησία αὐτὴ ἔνοιωθε κάποια ἀνακούφιση. Καὶ μὲ τὴν Ἐκκλησία αὐτὴ εἶχε καὶ ἄλλες πολλὰς ἀναμνήσεις. Ἡ ἔκκλησία αὐτὴ ἦταν ὁ παλιὸς μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ παλιοῦ χωριοῦ τους. Ἐκεῖ στοὺς σκοτεινοὺς χώρους της, κάτω ἀπὸ τὸ ὀλοστρόγγυλο στεφάνι ποὺ βρισκόταν γύρω ἀπὸ τὸν πολυέλαιο ἔκαμε τοὺς γάμους της. Ὁ γιὸς της, ὁ πολυαγαπημένος, ἐκεῖ ἔμαθε τὰ πρῶτα του γράμματα «ὕπηρετῶντας τὸν Χριστό», ὅπως ἔλεγε ἡ γριά, «κανοναρχῶν καὶ ψάλλων». Ἐκεῖ μέσα τῆς φαινόταν πῶς ἀντηχοῦσε ἀκόμα ἡ φωνὴ του. Καὶ παρακαλοῦσε ἐκεῖ τὸ Θεὸ νὰ τῆς τὸν φέρει μιὰ φορὰ τὰ Χριστούγεννα.

Μά είχε και κάτι που δὲν ἦταν ἀπόλυτα λογικό. Εἶχε τὴν ἰδέα πὼς σὲ κάθε πλοῖο ποὺ ἐρχόταν, θὰ ἦταν κι' ὁ γιός της. Καὶ ὅταν μάθαινε πὼς κάποιο πλοῖο ἔφτανε στὸ λιμάνι ἔτρεχε πρώτη αὐτὴ νὰ περιμῆνη νὰ βγοῦν οἱ ναῦτες καὶ ὁ πλοίαρχος καὶ καθότου ἀμίλητη βλέποντας ἀδιόκοπα σὲ μιὰ πέτρα κοντὰ στὴ θάλασσα.

Γιὰ τοῦτο καὶ δὲ γλύτωνε τὶς κοροϊδίες. Καὶ τὰ παιδιά ἀκόμα μόλις τὴν ἔβλεπαν τῆς φώναζαν:

—Νὰ ἡ θειὰ Μυγδαλίτσα τὸ Καράβι...

—Κακορράχετε, απαντούσε μορφαίνοντας ή γριά καθώς προσπαθούσε να πηγή τη συνηθισμένη βρισιά «κακό χρόνο νάχετε».

—Δὲν τὴ συμμαζεύεις! ἔλεγαν φιλικὰ στὴ θυγατέρα
τῆς οἱ γειτόνισσες.

—Μ' άκούει θαρρείς! Καί κοκκίνιζε άπό την ντροπή της ή κόρη που δέν μπορούσε νά συμμαζέψη τή φτώχη της μητέρα, που μέ τά καμώματά της γινότουν ρεζίλι στό χωριό μέσα.

—Ναί, ἔμπαινε κάποτε κάποτε στὴ μέση ἢ γριά. Τα-
χειὰ σὰν τὸν δῆτε νὰ ἔρτη καπετάνιος, σὰς λέω ἐγώ. Ναί!
Θὰ μοῦ τὸν γυρεύετε κι' ἐγὼ θὰ σὰς γυρῶ τὶς πλάτες καὶ
θὰ σὰς λέω: «Καλὲ δὲν τὶς συμμαζεύετε λιγάκι; Δὲν ἔχω
τὸ παιδί μου γιὰ τὰ μούτρα σας... Νάτα δά. Ἀρὲ σεῖς,
ξέρετε τί εἶναι τὸ παιδί μου; Κλωνάρι. Κλωνάρι τῆς Μυρ-
τιάς, παιδί τῆς ὁμορφιάς!»

Ἐθύμωνε τότε καὶ ἡ κόρη καὶ γινότουν κατακόκκινη ἀπὸ ντροπῆς.

—Καὶ ποῦ τῶχεις αὐτὸ τὸ παιδί; Μήπως σοῦ ἔστειλε κανένα γράμμα τόσο καιρὸ; Μήπως ἔμαθες καμμιά φορὰ γι' αὐτό; Δὲν συμμαζώνεις τὰ μυαλά σου λιγάκι;

— Έσὺ νὰ μαζώξεις τὰ λουριά σου λιγάκι, γιατί θὰ
στὰ μαζώξω ἐγώ.

Οἱ σκηνὲς αὐτὲς ἦταν συχνότατες.

—Μὰ ποῦ παίρνει χαμπάρι πῶς ἔρχονται καράβια, ἀ-
ναρωτιῶνται ἡ κόρη. Κάθετα κλεισμένη μέσα, καὶ ἄμα φανῇ
κανένα καράβι πρὸς τὸ λιμάνι, νάσου καὶ πετιέται ὄξου.
Εἶναι ἓνα θάμα αὐτὴ ἡ χριστιανή.

★ ★ ★

Τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ἡ θειὰ Μυγδαλίτσα εἶχε σηκωθῇ κακόκεφη. Τὰ εἶχε μὲ τὴν κόρη της, μὲ τὸν ἑαυτὴ της καὶ μὲ ὅλο τὸν κόσμον ἑξοστουγεννα.

—Κάτι κακό θὰ μοῦ συμβῇ ἔλεγε στὴν κόρη της.

Σε λίγο έμαθε, πως αποφασίσανε να κάνουν, όπως κάθε χρόνο, τη γιορτή στο φρούριο, γιατί ή έορταστική έκδρομη ήταν πολύ επικίνδυνη χειμώνα καιρό.

—Τὸ εἶπα ἐγὼ πῶς κάτι κακὸ θὰ μοῦ συμβῇ εἶπε καὶ πάλι στὴ θυγατέρα της, καὶ μελαγχολικὴ παρακολουθοῦσε τὰ κορίτσια τῆς γειτονιάς ποὺ κολλωπίζανε τὰ σπίντια τους.

—Τάμαθες; ρωτοῦσε τὴν κόρη της. Δὲν θέλουν νὰ πάνε στὸ Χριστό. Δὲν θὰ πάνε. Μὰ ἐγὼ δὲν ἔχω σκοπὸ ν' ἀφήσω σθηστὸ τὸ Χριστὸ ἴσα-ἴσα στὴ γιορτὴ του. Θὰ πάρω τὸ λαδάκι καὶ τὰ κεράκια καὶ θὰ πάω.

—Δὲν κάθεσαι στὰ αὐγά σου λέω ἐγώ. Πού θὰ πᾶς χειμῶνα καιροῖ; Κι' ἂν χιονίσῃ;· Κι' ἂν κλειστῇς στὸ βράχο χωρὶς ψωμί; Δὲν ἀκοῦς πῶς χαίρεται ὁ κόσμος; Ἐκείνη τῇ στιγμῇ ἀκουγόταν ὁ τόσο εὐχάριστος κρότος ἀπὸ τὰ ἄμυθδαλα πού ξεσποῦσαν καὶ ἀπὸ τὴν κανέλλα πού κομποῦσαν. Στὸ γειτονικό τους σπίτι ἐτοίμαζαν ὅλο χαρὰ τὸ χριστουγεννιάτικο γλυκό τους.

Ἡ κόρη χαμήλωνε τὸ κεφάλι τῆς κρύβοντας δυὸ μεγάλα
δάκρυα ποὺ κυλοῦσαν στὰ μάγουλά της.

—Σώπα κοπέλλα μου, σώπα, είπε τώρα συγκινημένη η

γριά. 'Ετοιμάζουν τὰ γλυκὰ στὴ γειτονιά μας. Καλὰ. Σὰν αὐριο ἔρτη ὁ καπετάνιος μας τότε θὰ δῆς χοροὺς καὶ χαρές. Θάρθη καὶ ἡ ἀράδα μας.

Καὶ σὰν νὰ ἔχανε τὰ λογικά της πρόσθεσε:

—Νὰ ἐδῶ μέσα στὴν καρδιά μου ἔχω βαθεῖα μιὰν ἐλπίδα. Ὁ Χριστὸς μας δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ ὅλο παραπνευμένους.

Στὸ μεταξύ ἀπὸ τὸ μισάνοιχτο παράθυρο ἔφταναν οἱ φριχτοὶ γρυλισμοὶ τῶν χοίρων ποὺ ἔσφαζαν.

Ἡ κόρη εἶχε κουλουριαστῇ σὲ μιὰ γωνιά σὰν κουβάρι. Δὲν μιλοῦσε, μὰ ἐκλαιγε κάτω ἀπὸ τὴ μαύρη μαντήλα της ἡ ὀρφανὴ μοναχοκόρη ἄσπρη καὶ ἀπαλὴ σὰν χλωρὸ τυρί.

—Σφάζουν κρέατα ξαναμίλησε ἡ γριά, σὰν νὰ ὀνειρευόταν. Σφάζουν κοκόρια. Σφάζουν χοίρους. Ἀλλὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ δὲν ἔχουν οὔτε ψωμί ζεστὸ γιὰ νὰ γιορτάσουν τὰ Χριστουγεννα. Ἐνοια σου ταχειὰ ποὺ θὰ ρθῇ ὁ καπετάνιος θὰ ἔχεις καὶ πετεινὸς καὶ ὄρνιθες.

Καὶ καθὼς ἐκείνη τὴ στιγμή ἔσκυψε ἀπὸ τὸ παράθυρο εἶδε μιὰ γυναῖκα ποὺ χαρούμενη ἔφερε ἀπὸ τὸ φούρνο μέσα σὲ ὀλοστρόγγυλο ταψὶ τέσσερα ὁμορφα ψωμιά τῶν Χριστουγέννων. Τὰ ψωμιά ἀνέδιδαν ὀλόζεστη μυρουδιά, ποὺ ἔκανε τὰ μάγουλα τῆς γυναίκας σὰν χρυσοκόκκινα μῆλα.

Συγκινήθηκε καὶ ἡ γριά κι' ἄρχισε νὰ κλαίῃ.

Στὸ μεταξύ τὰ παιδιὰ εἶχαν ἀρχίσει κιόλας νὰ τραγουδοῦν τὰ Χριστουγεννα.

Ἡ γριά πῆρε τώρα τὴν ἀπόφασή της. Σήκωσε τὸ καλάθι τῆς ἔβαλε μέσα τὸ δοχεῖο μὲ τὸ λάδι, τὰ κεριὰ καὶ τὰ σπύρτα. Ἐρριξε μέσα κι' ἓνα κομμάτι ξερὸ ψωμί... Πῆρε κι' ἓνα μάλλινο χράμι, ἀκόμα καὶ τὸ μικρὸ τῆς φανάρι, γιὰτὶ εἶχε πιά νυχτώσει κι' ἔφυγε ἀφοῦ καληνύχτησε τὴν κόρη της. Κι' αὐτὴ ἄρχισε νὰ κλαίῃ τώρα μὲ λυγμοὺς κουβαριασμένη καθὼς ἦταν ἐκεῖ στὴ γωνιά χωρὶς φωτιά στὴ στιά, χωρὶς ἐλπίδα στὴν καρδιά της.

Ἀλλοίμονο ἀλήθεια στὸν ἄνθρωπο ποὺ δὲν ἔχει οὔτε φωτιά στὴν κουζίνα του, οὔτε ἐλπίδα στὴν καρδιά του.

—Σὰν εἶσαι νειρεμένη τέτοια ὥρα.

Ἡ Φάτνη

(συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 657)

λιὰ καὶ προσκύνησαν τὸ βρέφος...

—Ἀκουσα εἶπε τότε τὸ ἄλογο ποὺ τὸ ἔλεγαν Σβέλω κάποτε ἓνα παπᾶ ποὺ ἔλεγε πὼς κάποτε θὰ γεννηθῇ ἓνα παιδί ποὺ θὰ σώσῃ τὸ λαὸ τοῦ Ἰσραὴλ... Δὲν νομίζετε καὶ σεῖς πὼς αὐτὸς εἶναι ὁ Σωτῆρας ποὺ περιμένουν...

Τὸ μωρὸ κοιμώταν ἡσυχὸ μέσα στὴ φάτνη καὶ στὸ προσωπάκι του πλανιόταν ἓνα χαμόγελο θεϊκό... Καὶ τὰ ζῶα προσπαθοῦσαν μὲ τὰ χνῶτα τους νὰ τὸ ζεστάνουν... Μ' αὐτὸ σὰ νὰ ἔνοιωθε τὸ καλὸ ποὺ τοῦ ἔκαναν τοὺς χαμογελοῦσε...

Μὰ κείνη τὴ στιγμή κάτι Ἑβραῖοι ποὺ κρατοῦσαν μαχαίρια καὶ μαστίγια μπηκάν μέσα...

—Γεννήθηκε κανένα παιδί ἐδῶ μέσα εἶπε ὁ ἓνας μὲ τὴν τραχειὰ φωνή του...

Μὰ δὲν πῆρε ἀπάντησιν.

—Ψάχτε εἶπε καὶ πάλι μὲ βραχνή φωνή. Ψάχτε...

Τὰ ζῶα ἐκείνη τὴ στιγμή ρίχτηκαν στὴ φάτνη, κάνοντας πὼς τρῶ-

νε... Μὰ ἀντὶ νὰ φάνε ἄρπαζαν ἄ-χερα καὶ σκέπαζαν τὸ μωρό...

Σὰν οἱ Ἑβραῖοι ἔφτασαν ἐκεῖ καὶ κοίταξαν δὲν εἶδαν παρὰ τὰ ζῶα νὰ τρῶνε ἡσυχᾶ...

—Ἀδίκᾳ χάνουμε τὴν ὥρα μας εἶπε ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς Ἑβραῖους. Ἀς ψάξουμε σὲ ἄλλα μέρη. Καὶ ὅπου βρῆτε μωρὸ σκοτώστε το ἀλύπητα...

Σὲ λίγο τὰ ἴδια τὰ ζῶα ξεσκέπασαν τὸ μωρὸ καὶ κείνο τοὺς χαμογελοῦσε:

—Νὰ εἰσαστε εὐλογημένα εἶπε ἡ μητέρα στὰ ζῶα. Ἐσεῖς τὰ ἄλογα νὰ εἰσαστε τὰ πιὸ εὐγενικὰ ἀπὸ τὰ τετράποδα. Καὶ σεῖς βόδια νὰ εἰσαστε τὰ πιὸ ἀγαπημένα καὶ ἀπαραίτητα γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Νὰ τὸν βοηθάτε στὸ ἔργο του καὶ νὰ τοῦ δίνεται ὅλα τὰ καλὰ ποὺ μπορεῖ νὰ ἐπιθυμήσῃ.

Καὶ ἀπὸ τότε καὶ τὰ ἄλλα καὶ τὰ βόδια εἶναι οἱ πιὸ ἀγαπημένοι σύντροφοι τοῦ ἀγρότου καὶ κάθε σπίτι ὅπου δὲν λείπει τὸ ἄλογο καὶ τὸ βόδι εἶναι σπίτια ποὺ ζοῦν εὐτυχισμένα.

Ἡ ΑΝΕΜΗ

Τοῦτο μόνο ψιθύρισε ἡ κόρη.

Καὶ ἀληθινὰ πολλὰ τῆς ἔμελλε νὰ πάθῃ ἀκόμα ἡ θεῖα Μυγδαλίτσα.

Στὴν ἀρχὴ ἀνέβαινε καλὰ μὲ τὸ φανάρι τῆς ἀναμμένο! Κάθε τόσο γύριζε πρὸς τὰ πίσω σὰν νὰ ἤθελε νὰ πάρῃ τὸν ἀνασασμὸ της. Ἐβλεπε τὰ φῶτα τῆς χώρας καὶ μπροστὰ της τὸ λιμάνι. Συνάντησε κατόπι πολλοὺς γεωργοὺς ποὺ κατέβαιναν στὴν πόλιν γιὰ τὴ μεγάλη γιορτῇ.

—Ποῦ πᾶς τέτοια ὥρα θεῖα Μυγδαλίτσα; τῆς εἶπαν.

—Κάτι ἄργησες θεῖα Μυγδαλίτσα, πρόσθεσαν οἱ ἄλλοι.

—Θὰ σὲ πιάσουν τὰ σκαλικαντζούρια, τῆς εἶπε κάποιος τσοπάνος.

Αὐτὸ τὸ τελευταῖο τὴν ἐφόβισε κάπως.

Εἶχε φτάσει πιά στὸ πίσω μέρος

τοῦ βουνοῦ. Δὲν ἔβλεπε οὔτε τὴν πόλιν οὔτε τὸ λιμάνι της. Ἄλλο ἄνθρωπο δὲν συνάντησε. Βρισκόταν στὴν ἀπόκρυμνη πλαγιά ὅπου δὲν ἔβλεπε ἀπὸ τὰ πολλὰ δέντρα οὐρανὸ. Καὶ τὰ παλιὰ καλντερίμια φθαρμένα ἀπὸ τὶς βροχὲς ἐμπόδιζαν σὲ κάθε του βῆμα τὸν ὁδοιπόρο. Σκέφτηκε νὰ γυρίσῃ πίσω. Ἀλλὰ πάλι σκέφτηκε πὼς ν' ἀφήσῃ σβηστὸ τὸ Χριστό; Βρισκόταν τώρα ἐκεῖ ποὺ εἶχαν τὸ ὄρητῆριό τους τὰ φοβερά πνεύματα τῶν καλλικαντζάρων. Ἀρχισε νὰ ψιθυρίζει μέσα της τὸ «πιστεύω» καὶ ἐξακολούθησε τὸ δρόμο της.

Ἡ θεῖα Μυγδαλίτσα δὲν ἔπαθε τίποτε. Σὲ λίγο ἔβλεπε τὶς κατακόκκινες φλόγες ποὺ εἶχαν ἀνάψει οἱ τσοπάνηδες. Καὶ ἀμέσως ἔφτανε κοντὰ τους.

—Ἡ γριά Καράβι ξαναεἶπε τὸ παιδί, καθὼς κρατοῦσε τὴ λύρα του. Καλῶς τινε τὴ γριά Καράβι.

—Κακορράχεις μουρμούρισε ἡ γριά.

—Ἀμ ποὺ εἶναι ὁ παπᾶς θεῖα Μυγδαλίτσα; ρώτησε ὁ ἓνας τσοπάνος, καθὼς ἀνασκάλευε τὴ φωτιά.

—Θὰ λειτουργήσῃ ἡ θεῖα Μυγδαλίτσα εἶπε ὁ Κουτσογεώργης καθὼς χασμουριώτουν.

Μὰ ἡ θεῖα Μυγδαλίτσα χωρὶς νὰ προσέχει στὰ πειράγματα τῶν τσοπάνηδων πλησίασε τὴ φωτιά γιὰ νὰ ζεσταθῇ.

—Μεσάνυχτα - Μεσάνυχτα διέκοψε τότε ὁ Κουτσογεώργης μετὰ μιᾶς ὥρας ὀλόκληρης σιωπῇ. Καὶ κατέδασε τὴν κουκούλα του καὶ παρατηροῦσε τ' ἀστέρια.

—Νὰ ὁ ἀστέρας. Νὰ ὁ μεσονύχτης, εἶπε καὶ ὁ ἄλλος τσοπάνος παρακολουθώντας τὸν σύντροφό του στὴν πρακτικὴ ἀλλὰ ἀκριβέστατη ἀστρολογία.

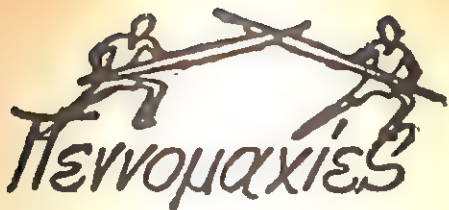
ΑΛ. ΜΩΡΑ-Ι-ΤΙΔΗΣ

(Ἡ συνέχεια στὸ ἄλλο φύλλο)

ΑΓΑΘΟΙ ΨΑΡΑΔΕΣ

(Σκίτσο τοῦ Αἰγαίου)

(Δικαίωμα καταθέσεως ψευδωνύμου: δραχμές 2.000. Δημοσιεύσεως άγγελιών 100 δραχμές ή λέξη).

2024 (72—5). Προκήρυξις διαγωνισμού. Προκήρυττονται διαγωνισμών, πρὸς σύνταξιν εκθέσεως, με θέμα: «Ἡ σωφροσύνη πόρεσιν, ἔαν μετρήσῃ σελανών». Προθεσμία 31 Ἰανουαρίου. Δύνανται νὰ συμμετάσχουν τοῦ διαγωνισμοῦ μαθηταὶ ὅλων τῶν γυμνασίων τῆς Ἑλλάδος. Θ' ἀπονεμηθῶν ἐκλεκτὰ βραβεῖα καὶ ἔπαινοι εἰς τὰς καλλιτέρας. Εἰς τὴν ἐπιλογὴν τῶν καλλιτέρων θὰ τηρησῶμεν ἀμεροληψίαν. Γράψατε: Τῶνον Γεώργιον Γυμνάσιον Κυπαρισσίας Τριφυλίας Μεσσηνίας.

Οἱ προκηρύσσοντες τὸν διαγωνισμὸν
Τῶνος Γεώργιος καὶ Μπακιάδης Παναγιώτης
2025 (72—6). Διαγωνισμὸς Ἀυτοκρατορίας τῆς Πλάκας. Ψηφίζω Σκιτσογράφον: Ἰὼν Α. Ντὰ Βίντσι, 2ον τὸν Αἰγιαώτην. Στιχουργόν: Ἰὼν τὸν Ἰάκω. Ψορράν, 2ον τὸν Ἐξάψαλμον.

Καμπολλάρο
2026. Α. Ντὰ Βίντσι: «Ὅπως βλέπει δὲν σοὺ κρατῶ κακία. Ἐγώ, λοιπόν, τὴν ἀξίωσιν νὰ κόμης καὶ σὺ τὸ ἴδιο. Ἀλλὰ περὶ τὸν εἶναι πού παρτρύνει τοὺς πεννομάχους γιὰ νὰ σοὺ χάρισουν τὴν ψῆφον τους. Μιὰ καὶ τὸ ἀξίζει κόθε ἄλλος ἰδιαιτέρως δηλώσεις ἐδῶ δὲν εἶναι ἀπαραίτητες.

Καμπολλάρο
2027. Τὰ θερμά μου εὐχαριστήρια στοὺς πεννομάχους πού μ' ἐμήφισαν.
Καμπολλάρο
2028. Πολὺ εὐχαρίστως Αἰγιαώτη (1847). Ἀλλά... 1117! Τέλος πάντων, γνωρίζω νὰ τιμῶ τοὺς πραγματικοὺς φίλους (καὶ συμπατριῶτες). Γι' αὐτὸ πρωτόγραφα.

Καμπολλάρο
2029. Πρὸς τὸ παρὸν ἀδυνατῶ, Ρίω—τίν—τίν (1494). Γειά.

Καμπολλάρο
2030. ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ: Εἰς τὰ σκίτσα τῶν πεννῶν 90 (σελ. 487) καὶ 93 (σελ. 586) ἐτυπώθη κατὰ λάθος κοινὴ ἐπιγραφή, ἡ ὁποία ἀνήκει στὸ δεύτερο σκίτσο πού εἶναι καὶ δικό μου. Τὸ πρῶτο σχεδιάσθη ἀπὸ ἄλλον σκιτσογράφον.

Καμπολλάρο
2031 (YAX). Προσοχή! Κουκουνοθεριμωμένοι εἶναι... διοπτροφόροι (ψέμματα)... Εὐρέθη... τρελλὸς ἀκούων στὸ ὄνομα... Βίντσι. Ζητείται Ἐξυπνος ἀντίπαλος.
Ψὺν δ' τῆς Δρυὸς

2032. Ὁ Βίντσι ἠπήθη ἀπόδειξις ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀπαντήσῃ στὰ τετράστιχά μου. Ζήτην ὁ Ψὺν δ' τῆς Δρυὸς

2033. Ψηφίστε ὅλοι σὰς τὸν μέγα πεννομάχον τὸν Ψὺν δ' τῆς Δρυὸς

2034. (72—7). Προσοχή... προσοχή... ἐδῶ φιλοκατὸ Σουφλίου. Σὰς μεταδίδουμε τὶς τελευταῖες εἰδήσεις. Μόλις τώρα παρουσιάσθη θακούσασα καὶ κλοαίονα ἡ δεσποινὴ Γιολάντα ἡμεῖς ἀνέφερε πὺς ἀπέλασεν τὴν ἀργυροχρυσομαυροασηνέα τὴς καρφίτας ἀξίας... πενήτηνται δύο δραχμῶν. Ὁ εὐρὺν ἀμειψθήσεται.

Ἀναπολίτης Γεώργιος
2035. Ἀυτοκρατορία τῆς Πλάκας: Ψηφίζω Ἰὼν στιχουργόν: Ἀλκήν Ροδοπούλου, 2ον Α. Ντὰ Βίντσι, Σκιτσογράφον Ἰὼν Α. Ντὰ Βίντσι, 2ον Ἐξάψαλμον.

2036. Προσοχή Θεσσαλονικεῖς — ἰσες. Ἀφίχθην εἰς πόλιν σας. Σπεύσατε νὰ γνωρισθῶμεν. Ὅποιος ὅποιος θέλει ἄς γράφῃ: Ἀσυρματιστὴν Γιαννέλιν Πυρλῆν 157 Μ.Μ.Π. Β'. Πυρλῆν Β.Σ.Τ. 903. Γεώργιον 157 Μ.Μ.Π. Β'. Ξενιτεμένον (πρῶτον Σαμοθρακίτης)

2037 (72—8). Μ' εὐχαρίστησιν δέκτηκα Ζηλιάρ, τὸν Ἀθηναϊκὸ μου χορηγησάμ! Μά, περισσώτερη θάταν ἡ εὐχαρίστησις ἂν ἔπαιρνα, γράμμα σου. Τί λές; νὰ ἀναμείνω;

Αἰγιαώτης
2038. Χαιρετίζω: Τάκη Ροδολῖνο, Γουλιέλμο Τέλλο καὶ Γλυκερίαν Μαντῶνα. Ἰκονοπονητικὸ ντεμπότου σου, Σούζη ἀλλὰ λές κατὰ ἀκαταλαβίστικα πράγματα (1834) πού ζητᾶς ἀποδείξεις. Δὲν μοὺ λές Ἀρχιπεννομάχε, μέχρι τώρα σὺ πὰ ζεσταίνεις;

Αἰγιαώτης
2039. Ὁ... καλὸς μαις Ἀετιδῶκος — στὸ ταῖρκα εἶναι τοῦ Λονδίνου — κι' ὁ Ντὰ Βίντσι ὁ ἀλητάκος — ἡ μαίμου εἶναι τοῦ... Δαρδίνου!!

Αἰγιαώτης
2040. Ρολάνδον Κατσάνο, Γειά.

Αἰγιαώτης
2041 (72—29). Μυστηριώδης ἄγνωστη (1551) ἔγραφα. Θεττάλιε Θεττάλε (1639), Ἀνδρεῖο Κρη-

τικόπουλο (1647) εὐχαρίστως πρωτογράφετε μέσῳ περιόδικου.

2042. Φίλη Ζηλιάρ ἀλληλογραφεῖτε: Ντολὸρες θὰ περιμένα, λίγο καὶ μετὰ θὰ σοὺ ξαναγράψω. Γειά. Ντὰ Βίντσι θὰ περιμένα ἀκόμη πολὺ;

2043. Μαρικίτα καλῶς ὄρισες στὴ στήλῃ μας. Χαῖδεμένη, Τρισεύγη, Ἀθδονάκι καὶ Ἀθάνο Ἀθάνε, τί μοὺ γίνεστε φίλοι μου; (1800).

Ξανθομπουκλίτσα
2044. Πεννομάχοι (σες) ὅσοι ἐπιθυμεῖτε νὰ ἀλληλογραφεῖτε γράψτε ὅλοι μέσῳ περιόδικου.

Ξανθομπουκλίτσα
2045 (77—28). Χαιρετῶ τοὺς: Τ. Ροδολῖνον (ἔγραφα, περιμένα), Τσιγγανοπούλαν (1613 εὐχαρίστῳ!), Κροουτέλιν, (νὰ περιμένα γράμμα σου, μέσῳ περιόδικου, γιὰ νὰ γνωρισθῶμεν μιὰ κι' εἴμαστε καὶ συμπατριῶτες; !!!), Ἀρχιπεννομάχον, (1853 δυστυχῶς δι' ἐσέ καὶ εὐτυχῶς δι' ἐμέ εἶμαι ἀπόφοιτος ἐνὸς ἐσῶ... σὲ λυπούμαι!!!), Λουτσιάνο Ταγιόλι (θὰ σὲ περιμένα πάντα καὶ σὲ τούτῃ τῇ στήλῃ!), Σπυριδουλά, Σούζη (νὰ σὰς ἀπακαλύψω καὶ τίς δύο σὰς μικρούλες μου; !!!), Μ. Πειρατῆν, (καλῶς ἐπαγγέλης !!!).

Τρικαλινὸς
2046 (72—27). Χαιρετῶ τοὺς δὲν μὲ ἐχαίρετisson, Μαδρὸν Πειρατῆν, Πινόκιο, Τροβαδούρο, Πουλί τῶν Γρεβανῶν. Γλυκαντιχαιρετῶ Φαντομάν, Ἀρη, βλέπω πὺς παίρνετε τὰ νέα τοῦ «Ἀρεως», τὸ ἴδιο καὶ ἐγώ, καὶ τώρα τί λές ἀλληλογραφεῖτε; Τσιγγανοπούλα, μὴ σὲ καλὸς σου, παρ' ὅλῳ νὰ πάθω συγκοπή καρδίας καὶ τότε... τρέχα στὰ Δικαιοσύνη!

Πουλί τῶν Γρεβανῶν
2047. Σαμοθρακίτη ἔσται! Ὁρακίωτή, τὸ εἶγιο πνεῦμα ἀκόμη σὲ φωτίζει;

Πουλί τῶν Γρεβανῶν
2048 (Σ.). «Ὁ Λεονάρδον φαλατῶ, ψαροαρχηγὲ τῆς Πλάκας, πούρχεσαι πρῶτος στὴ σειρά, μέσῳ στῆς γῆς τοὺς βλάκας, ἦρθε ἡ ὥρα δύστυχε, νὰ δρῆς τὸ μωστορά σου. Πάνε οἱ νίκες οἱ εὐχολες, ἔφτασε ἡ συμφορὰ σου, τὴ γλώσσα σου τὴν φλύαρη σὺρρίζα θὰ στὴν κόψω κι' ἀφοῦ τὴν κόψω κοιπαμὰ νὰ φᾶς θὰ σοὺ πὴ δώσω. Τ' ἀφτάκια σου ἀλεξίπτωτα θὰ κάμω π' ἀλαγίονα. Βάλε μυαλὸ ὅσο εἶν' καιρὸς νὰ περπατᾶς στὰ ἴσια. Τὸ στόμα σου μὴν κλαῖς μωρέ, χάρες ἐγὼ δὲ δίνα, θὰ ράσω, κι' ἀρχονταὶς ἐγὼ στὴν Πλάκα θ' ἀπομείνω.

Σατανᾶς (δ... νεφεληγερέτης)
2049 (72—26). Ξανθομπουκλίτσα (1768) ὁ Νικολάκης σὺν ἔγινε πρωθυπουργὸς ἔγινε καὶ ἀκατάδεχτος. Μά γιὰ νὰ δοῦμε τὰ φετεινὰ του χάλα!

Ροδ. Κανδιδάκος
2050. Καλῶ τὸν Λάμπρο Πούρικα νὰ πάρῃ ψευδώνυμον γιὰ νὰ συνεργασθῶμεν. Ροδ. Κανδιδάκος

2051. Διαγωνισμὸς αὐτοκρατορίας τῆς Πλάκας. Ψηφίζω σκιτσογράφον Ἰὼν Καμπολλάρο, 2ον Πάνθηρα. Στιχουργόν Ἰὼν Ἰάκωδον Ψορράν, 2ον Ἰωάν. Σελούντον. Ροδ. Κανδιδάκος

2052. Ἐνῶν ἱπποτικὸν χορηγισμὸν στοὺς Τ. Ροδολῖνον, Τρικαλινὸν (ἐλαθε), Δ. Εὐράτια καὶ Φαντομάν. Μαρικίτα ἀλληλογραφεῖ: «Ἀν καὶ πρωτογράφε μου. Ροδ. Κανδιδάκος

2053 (73—23). Πρωτάκουστος διαγωνισμὸς. Προκήρυσας διαγωνισμὸν ἐλευθέρου θέματος (σκίτσον, πεζὸ, ποίημα). Βραβεύονται τρεῖς, ἐπαινοῦνται ἄλλοι τρεῖς. Πρῶτον βραβεῖται μεγάλῃς ἀξίας. Ἐνῶν ὠρολόγιον τοῦ χερσοῦ. Τὰ ἄλλα δύο λογοτεχνικά διδύα. Λάβετε μέρος. Συμμετογὲς 1500 δρ. Στείλατε: Παντοπωλεῖον Μαχαίρων, διὰ Σωτήριον Μπαρκόπουλον. Καρδίτσαν. Προθεσμία μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου.

2054 (72—22). Προσοχή, προσοχή!!! Διαγωνισμὸς ΠΥΡΣΟΥ. Λάβετε μέρος ὅλοι-ες. Εἶναι: 1) Ποῖα αἱ ἀνακαλύψεις κατὰ τὸ ἔτος 1893; Ποῖα τὰ ἡφαίστεια τοῦ κόσμου καὶ πόσα εἶναι σήμερον. 2) Τί εἶναι τὸ Λά Μπερδίν; καὶ πού δρῖσκειται. Τί εἶναι ἡ Λύρα-Μπρίγκμαν; καὶ ὅθι. 3ον Ποῖος τὸ εἶπε καὶ πού καὶ πότε τὸ ἐθεβεμείωνται γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν, πού εἶναι ἡ Μεσημέρια καὶ τί εἶναι καὶ ποῖον τὸ ἱστορικόν της, ἡ Θέμε 3ον Τοπία «Κόρ-ποστάλ» ἡ σκίτσα (τοπίων). Λάβετε μέρος ἐκ τῶν πρῶτων θεμάτων ἐπισημειώτε. Βραβεῖα μεγάλα. Συμμετοχὴ 1000 δρ. Στείλτετα εἰς μαθητὴν Ἰωάννην Ἀγαντόπουλον, Καρφεῖον Σωτ. Λάππα, Ἰεζεκιήλ 45. Καρδίτσα - Θεσσαλίας Πυρσὸς

2055. Χαιρετῶ ὅλους τοὺς πεννομάχους καὶ τοὺς καλὰ καὶ λάβουν μέρος εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦ Πυρσοῦ ὁ Θεσσαλὸς

2056. Ἀντιχαιρετῶ Θρακικῶν (περιμένα) καὶ Σιμοῖν ὅπως σὺ ἔγραψα, καὶ ὅλους τοὺς Σουφλιώτες-πῆες. Γεωδασκᾶν τὸ ἴδιο καὶ σένα περιμένα. Τσιγγανοπούλα περιμένα δύο λογάκια σου καὶ ὕστερα θὰ τὰ ἐξιστορήσουμε(ὅπως γράφω τοῦ Α. Π.). Γ. Στακιάλι ἀναμνησὶν τὴν ἀπάντησίν μου Ζηλιάρ σοὺ ἔγραφα διὰ μέσου τοῦ περιόδικου), Ψὺν τῆς Δρυὸς ἐλαθε καὶ θὰ σοὺ ἀπαντήσω, περιμένα. Γαλάζια τολύπα τί γίνεσαι; χάθηκες, περιμένα τὴν 23ην. Ἀναμείνω ὅλους σὰς Πυρσὸς (ὁ φίλος σας)

2057 (72—33). Μπαίνοντας στὴν ἀγαπητὴ μας στήλῃ θερμολογεῖται Α. Ν. Βίντσι, Ξανθομπουκλίτσα, Ε. Ἐλπίδα, Α. Κρητικόπουλο, Γ. Κρητικόπουλο καὶ Α. Ἐλληνίδα. Ἀλληλογραφεῖτε;

2058. Ψηφίζω σκιτσογράφον: Α. Ν. Βίντσι. Στιχουργόν: Α. Ψορράν. Ἰπποτῆς Κρήτης

2059. Γ. Κρητικόπουλο, Α. Κρητικόπουλο συμπαροῦμε; Ἰπποτῆς Κρήτης

2060 (72—34). Ἀλληλογραφῶ φίλε μου Τ. Ροδολῖνο, μέσῳ Περιόδικου. Γράφε πρώτος. Ὁμορφὴ Νεράϊδα

2061. Μάλας τὰ λόγια σου Γ. Κρητικόπουλο μὴν σὲ κόνω νὰ σοὺ πέφτουμε τὰ σάλια. Ὁμορφὴ Νεράϊδα (ἡ βασιλίσσα τῆς θαλάσσης)

2062 (72—34). Βαρένη Χ σὲ θερμολογεῖται, εἶμαι ὁ (B. I.). Γιὰ σένα πολὺ γνωστὸς Ἰπποτῆς τῆς Ζούγκλας (Ταρζάν)

2063. Δέχομαι τὴν συμπαχία σου μικρὴ μου Ὁμορφὴ Νεράϊδα στὴν πάλια μας. Ἰπποτῆς τῆς Ζούγκλας (Βασίλειος τῶν Ζώων)

2064 (72—36). Ἀνταποδίδω τοὺς θερμούς κι' ἐγκάρδιους χαιρετισμούς σας φίλοι, Αἰγιαώτη, Τρικαλινὲ καὶ καμπολλάρο. Γειά, Ἐλατε, Ροδολῖνε, δὲν ἐλαθε ἀκόμα. Τρισεύγη

2065. Τί ἔχουμε μαζί Παιδί τοῦ Ἀμφοκίτου; (1710) ἐξήγησέ μου. Α. Ντὰ Βίντσι πάντα ἔχεις τὴν ὑποστήριξίν μου, παλὺ δὲ περισσότερο τώρα. Γιὰ τὸ σκίτσο εὐχαριστῶ. Τρισεύγη

2066. Γειά - χαρὰ Τεμπελοῦλη! πόσα με κολέκευσε ἐκεῖνο τὸ Τρισευγενικό!!! σοὺ λέω ὅμως, νὰ μὴ χώνης τὴν αὐριότητα σου ἐκεῖ πού δὲν πρέπει. Τρισεύγη (ἡ ἀνδοθήγαλη)

2067. Ἀρχιπεννομάχε δὲν τὸ κλείνεις τὸ στοματάκι σου; ἀντε μπράβο. Εἶσαι ἀνεξάντλητη πηγὴ σαχλαμάρας! τί νὰ σοὺ πῶ; σὲ λυπούμαι!!! Ἀδράμ Λίνγκολν καὶ Χριστόφορε Ὀλύμπιε γράψτε πρώτοι. Ψὺν τῆς Δρυὸς ἔσται, περιμένα.

Τρισεύγη
2068. Βρὲ Ἀριστοκράτη τοῦ 1960, εἶναι ἀνάγκη νὰ γράφῃς στιχουργικά (1700...1703 κλπ.) μὴ σὲ καλὸ σου!! Κωστὴ Δελινῆ ἀλληλογραφεῖτε;

Τρισεύγη
2069 (72—37). Ἀντιχαιρετῶ τοὺς με χαιρετήσαν, καὶ τοὺς φίλους Θ. Ἀθάνασο, Φ. Ἀρετῆ καὶ Κ. Βράχο. Μαρικίτα

2070. Τροβαδούρε, Π. τοῦ Ἀμφοκίτου ἡ (1707) καὶ ἡ (1710) δέχομαι ἀλλὰ ἀργότερα. Μαρικίτα

2071. Μ. Ποιήτρια με αὐτὸ τὸ εἰρωνικό σου χαμόγελο ὑποφέρουν... Μαρικίτα

2072. Κ. Βράχε καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὰ Χανιά. Μαρικίτα

2073 (72—44). Πεννομάχοι ψηφίστε ὅλοι σὺν νέῳ δηλωθήσεται τὸν Ρίω—τίν τὴν ρέκορμιν. Γ. Μαντῶνα βάλτε λίγο μυαλὸδάκι γιατί θὰ δὲ σοὺ ἀλλάξω τὰ φῶτα καὶ θὰ πᾶς στὸ μικρὸ μικρὸ Παρῖσι. Ρέκορμιν ὁ ἀσυνοχώρητος

2074 (72—45). Ἀνησυχᾶτε ἀγαπητοί, Ἀθδονάκι, Μπαλλορίνα Μαρικίτα, Ἀδελφάκια, πού χάθηκε; Ξανάρχομαι... Παπαρούνα Σ(σ)οφία εἶμαι τίς θες νὰ σὰς σερβίρω; Καλοκάμια μετὰ φιλόφρων;

Μ. Ποιήτρια
2075. Ἀδελφάκια: ποῖον σὲ ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; Μπαλλορίνα, ἀπὸ κομπιγραφικά ἐνθουσιασμῶν... Π. Τεμπέλης = Ῥίτα Χοινηγοῦρ Χά! χά! χά! Μαρικίτα Λαρισσαῖα... ἔξινε.

Μ. Ποιήτρια
2076. Ἐξάψαλμε, ἂν μπορείς ν' ἀντικρύσεις τὴν ἡττὰ καὶ τὸν θρίαμβο τοὺς δύο αὐτοὺς κατεγογγῆσους (Ρ. Κίτλινγκ) Ἐλα... Μ. Ποιήτρια

2077 (74—46). Πρὸς Α. Ν. Βίντσι: «Ὁ τέκνον τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀνοησίας, ὁ παιδί τῆς Πανοπισίας, ὁ υἱὲ τοῦ πατρός σου, ὁ ἀπόγονος τοῦ προμαρτοῦ Θεοῦ Πάρλα, ὁ ἔγγονος τοῦ λέγει; Σαχλαμάρας ὁ προσωποποίησιν τοῦ φηναῶ κομπίνων καὶ τῆς τρομακτικῆς ἀσυναρτησίας. Λέγε φιλικὰ. Ἡ ἐξίλιωσις σὲ ἀκαταπονήτως ἀγυγελίας σου. Δυστυχισμένε. Κρουτηλῆς

2078. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ. Ἡ μονομελὴς πρὸ πολλοῦ ματαιημένη αὐτοκρατορία τῆς ὑποθεμένης Πλάκας, ἀνακοινῶν, (ἰδοὺ τὴν φοβερὴν ἀποχρῆσιν ὅλων τῶν πεννομάχων ἀπὸ τὸν διαγωνισμὸ, ὅτι: 1) Εἰς πέσμα μερικῶν ἀντιδραστικῶν στοιχείων, ὁ Α. Ν. Βίντσι θὰ βγῇ ἐκστῆς στὴ Ζούγκλα μετὰ τὴν νίκη, 2) Ὅτι πὰ πᾶ ἐκεῖ θὰ συναντήσῃ τὸν Γεωσὶν καὶ θὰ τὸν σκεπτάσῃ καὶ θὰ τὸν κῆρυξεν πεννομάχον. 3) Θὰ δώσῃ ἕνα τεῦχος ὑπερβιβατικὸν σὲ ὅποιον ψηφίσει Ἀλεονάρδο. 4) Θὰ κῆρυξεν τὸν κόσμον ἀναστατάσας διὰ τὴν ἀνακαλύψιν τὸν ὑποφαινόμενον. 5) Θὰ ἐλθῇ 32ος θὰ κῆρυξεν τὴν κορόϊδα. 6) Θὰ συνεχίσῃ νὰ δολοφονῇ πεν-

(Συνέχεια από τη σελ. 649)

EIPHNH KALKANH

Ἑλληνικὴ - Ἑλπίδα

Σκέψεις

(Σκίτσα τοῦ Ἀξιού)

Πολλοὶ ἄνθρωποι ὅταν κινούνται ἀπὸ τοῦ φθόγου, ζητοῦν τὰ εὐαισθητάματα τοῦ ἄλλου καὶ βρίσκουν συγχρόνως τρόπο γιὰ νὰ μιλήσουν γιὰ τὰ δικά τους προτερήματα. Ἰκί' ἔτσι κατηγοροῦντες τὸν ἄλλον, ἐπαινοῦν τὸν ἑαυτοῦ τους.

Περνάτε ευχάριστα την ώρα σας

1) ΕΠΤΑΓΩΝΟ

- 1) Βιβλικό πρόσωπο. 2) Αρχαίος θεός. 3) Μέρος του σώματος. 4) Αποτελείται από πράγματα που είναι τοποθετημένα το ένα επάνω στο άλλο. 5) Θα τις βρείτε στα παπούτσια. 6) Μάρκα. 7) Αντωνυμία στον πληθυντικό.

Φ. Γουλιμής.
Κεφαλληνία

2) ΔΙΠΛΗ ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ

Με τ' αρχικά των λέξεων που ζητούμε σχηματίζεται το όνομα αρχαίου μυθολογικού. Με τα δεύτερα, μεγάλη αγάπη.

- 1) Πόλις της Θεσσαλίας.
2) 'Επιστήμων.
3) Ποταμός της Μακεδονίας.
4) Χρονικών διάστημα.
5) 'Αφησεν εποχή στας αρχαίας 'Αθήνας.
6) Ποτόν.
7) Νησί του Αιγαίου.

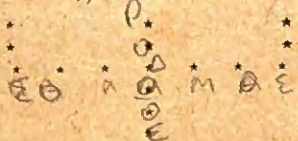
Γ. Α. Κ.

3) ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ

Να τοποθετηθούν στο παραπάνω τετράγωνο οι αριθμοί 1, 2, 3, 3, 5, 7, 8, 9, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 14 με τέτοιο τρόπο, ώστε το άθροισμα οριζόντιο και κάθετο να είναι 34.
Κλ. Μαρκούσης

4) ΤΡΙΑΙΝΑ

Οριζόντια: Μεγάλος Έλληνας ποιητής. Κάθετα (αριστερά): Θα την βρήτε στα Δωδεκάνησα. (Μέσον): Προηγείται του θανάτου. (Δεξιά): Κτητική αντωνυμία.

Π. Θ. Μουτζούρης,
Κακόρρευμα

5) ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΙΚΟ

- 1) 1 2 3 4 1 5 6 5 7 8
2) 1 2 3 4 7 8 6 1
3) 8 1 4 4 1
4) 2 1 6 7 8
5) 1 4 1 3 6 1
6) 7 1 8 6 8
7) 1 6 2 7 8

- 1) Κόλπος της 'Ελλάδος.
2) 'Η τροφή των αρχαίων θεών.

- 3) Βιβλικό πρόσωπο (θηλ.).
4) Μήνας του έτους.
5) Κράτος της 'Ασίας.
6) Βρίσκεται στην έρημο.
7) Βουνό της Βαλκανικής.
Ι. Σ. Μίσηρης.
Περιβόλι Κερκύρας

6) ΜΑΓΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

ΧΩΡΙΣ ΕΙΚΟΝΑ

- Κωστάκη, Πόπη πάμε να κόψουμε λουλούδια.
— Πού καλέ;
— Σας το είπα.

Νικ. Γ. Θανασούλης

7) ΑΝΑΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Σ' ένα νησάκι ελληνικό
την κεφαλή αλλάζω
κι' έναν μεγάλο ποταμό
εύθως παρουσιάζω.

Χρ. Σαμανίδης,
Γιαννitsά

8) ΓΡΙΦΟΣ

Να διαβασθή:

1 Ίονος άρ Ιστος άμην έσθε
περί πα 3.

Τάκης Βούλης,
Μαστρογιάννη Καρδίτσας

ΛΥΣΕΙΣ 95ου ΤΕΥΧΟΥΣ

1) ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ Π

15	20	30	10	5
5				15
10				30
20				20
30				10

2) ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ

3	1	5	4	8	6	4	=	31
5	9	2	3	1	9	2	=	31
2	8	6	7	4	1	3	=	31
6	2	5	3	2	4	9	=	31
9	1	4	8	6	1	2	=	31
2	3	8	1	7	4	6	=	31
4	7	1	5	3	6	5	=	31
31	31	31	31	31	31	31		

3) ΚΛΙΜΑΚΟΛΕΞΟ

Τ	Ε	Τ	Τ	Ι	Ξ
Α	Τ	Ο	Μ	Ο	Ν
Ι	Σ	Τ	Ι	Ο	Ν
Ν	Ε	Ο	Τ	Η	Σ
Κ	Α	Ν	Α	Τ	Α
Α	Ρ	Α	Ρ	Α	Τ

4) ΑΝΑΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

ΔΗΛΟΣ — ΜΗΛΟΣ.

5) ΓΡΙΦΟΣ

'Η πλύντρια πλύνει σινδόνι.

6) ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ

- 1) 'Ο - φθαλμός, 2) 'Υ - φασμα,
3) Φ - υγή, 4) 'Ο - ρος, 5) Ν - ήσος,
6) 'Ε - λλάς 7) 'Υ - αλος, 8) Σ -
ώμα, 9) 'Ε - λευθερία, 10) 'Ι - ώση-
νης, 11) Σ - ικελία = ΟΥ ΦΟΝΕΥ-
ΣΕΙΣ.

7) ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΤΡΙΑΙΝΑ

4	3	4
3	1	5
4	2	3
5	1	4
5	2	7
	2	5
	1	
	2	
	1	
	3	

8) ΜΑΓΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

ΧΩΡΙΣ ΕΙΚΟΝΑ

'Ελληνικό ('Ελλη, Νίκο κλπ.).

9) ΟΙ ΚΥΝΗΓΟΙ

'Ησαν τρεις: 'Ο παπούς, 'Ο πα-
τέρας και 'Ο έγγονος.

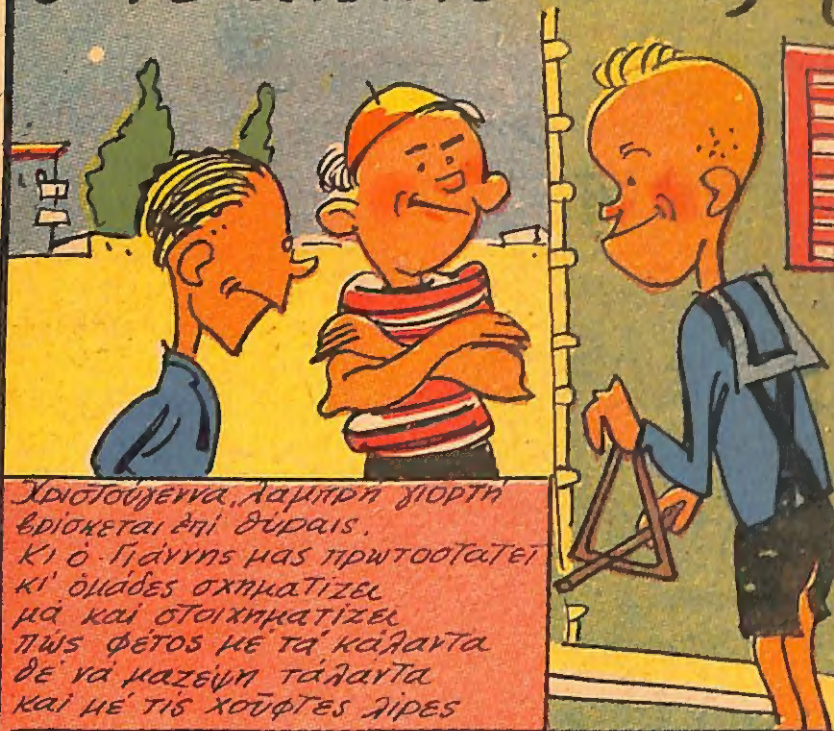
ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ

ΑΡΙΘ. 95

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ: 1) ΠΟΛΕΜΗΣ —
ΣΙ — ΕΚ, 3) ΝΤΕΦΙ — ΑΙΜΥ-
ΡΟΣ, 5) ΑΣΤΡΑΠΗ — ΤΑΝΤΑ,
6) ΓΣΙΑ, 7) ΜΥΣΙΑΣ — ΑΣΥΛΙΑ,
8) ΡΩ, 9) ΣΕΒΑΧ — ΠΑΝΑΜΑΣ,
11) ΑΣΤΕΙΟΝ — Α-ΓΝΤΑ, 13)
ΙΩ — ΑΝ — ΣΠΑΤΑΛΗ.

ΚΑΘΕΤΑ: 1) ΠΕΝΝΑ — ΜΟ-
ΣΧΑΡΙ, 3) ΛΑΕΡΤΗΣ — ΒΗΤΑ,
5) ΜΠΙΡΑ — ΑΡΧΕΙΟΝ, 6) ΠΙΣΩ,
7) ΣΠΑΘΗΣ — ΠΟΝΟΣ, 8) ΙΑΒΑ,
9) ΣΑΜΑΤΑΣ — ΝΕΑΡΑ, 11) Ι-
ΡΑΝ — ΛΙΜΑΝΙΑ, 13) ΚΑΣΤΑΝΑ
— ΣΚΑΦΗ.

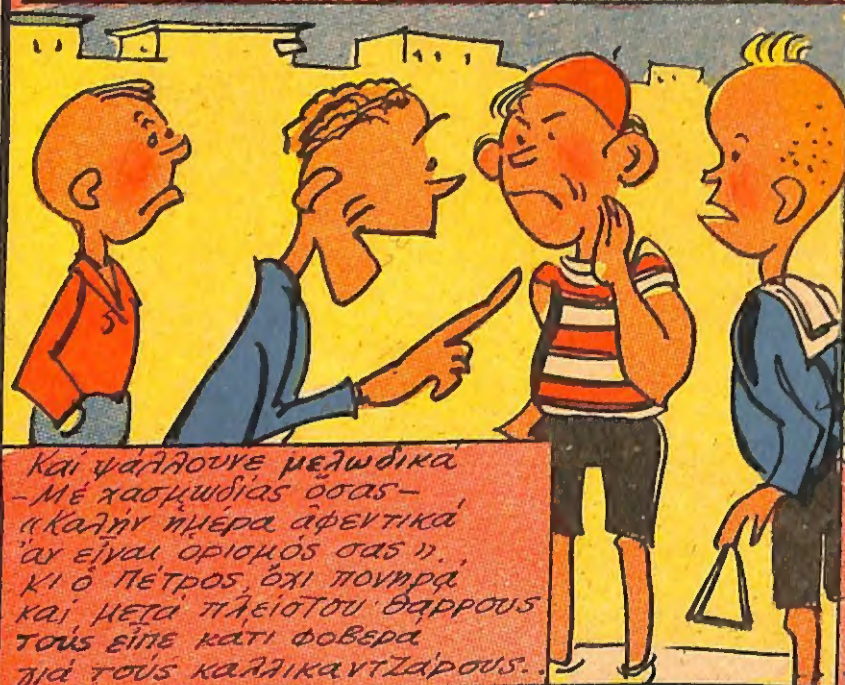
Ο Καλλικαντζαρος του ΓΙΑΝΝΑΚΗ

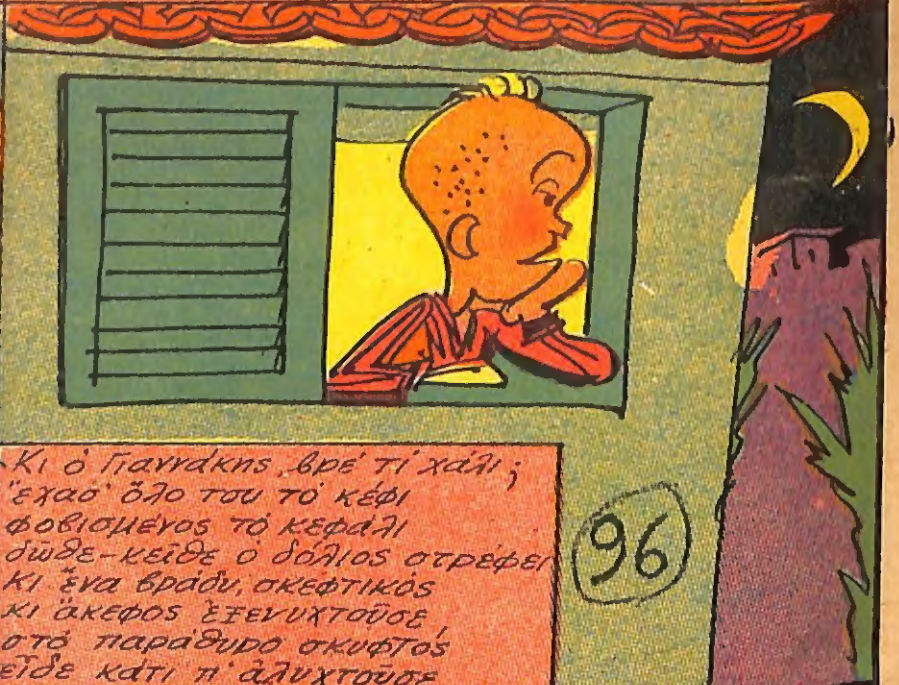
Χριστούγεννα, λαμπρή γιορτή
εδιοκεται επί θυράϊς.
κι' ο Γιάννης μας πρωτοστατεί
κι' ομάδες σχηματίζει
μα και στοιχηματίζει
πώς φέτος με τα καλάντα
θέ' να μαζέψω τάλαντα
και με τις χούφτες λipes

Πήρε τον Τώνη το γνωστό
το Λια' το φοβιτσιάρη
το Σπύρο, φίλο του πιστό
τον Πέτρο το λιουτάρι
και άρχισαν ευτατικά
πρόβες εις τα' καλάντα
-θερία είναι, στη δουλειά
να την αληθεια ανήμερα.

Και ψάλλουσε μελωδικά
-Με χασμιωδίας όσας-
«Καλήν ημέρα αφεντικά
'αν είναι ορισμός σας».
κι' ο Πέτρος, όχι πονηρά,
και μετά πλείστου θάρρους
τούς είπε κάτι φοβερά
για τους καλλικαντζάρους.

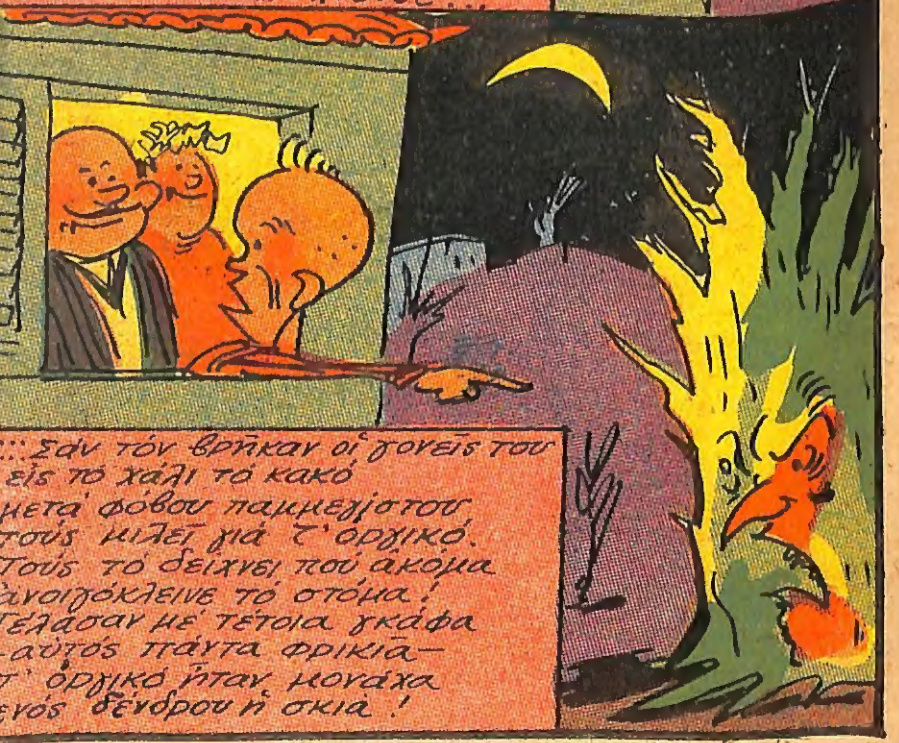

Κι' ο Γιαννάκης, βρέ' τί χαλί;
'εχασ' όλο του το κέφι
φοβισμένος το κεφάλι
δωδε-κεϊδε ο δόλιος στρεφεί
κι' ένα βράδυ, σκεφτικός
κι' άκεφος έξευχτούσε
στο παραθύρο σκυφτός
είδε κάτι π' άλυχτούσε.

96

-Καλλικαντζαρος, τί φρίκη!!
-Είπε τότε -συμφορά μου!
-Η στερνή μου καταδίκη!
οβήνουνε τα όνειρά μου!
και τί βλέπει; Ένα σώμα
τερατώδες στη λιδιά
κα' τ' ανοιδοκλή' το στόμα!
'Αχ! Του κόπηκ' ή μιλιό'!

...Σαν τον βρήκαν οι θογείς του
εις το χαλί το κακό
μετά φόβου παμμεγίστου
τους μίλει για τ' ορχικό.
Τους το δείχνει πού ακόμα
ανοιδοκλινε το στόμα!
Γέλασαν με τέτοια γκάφα
-αυτός πάντα φρίκια-
τ' ορχικό ήταν μονάχα
ενός δένδρου ή σκιά!